

PLAN WDROŻENIA CUS W GMINIE CZARNIA

Opracowanie:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarni we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Plan wdrażania CUS jest dokumentem niezbędnym do realizacji w ramach projektu „Centrum Usług Społecznych w Gminie Czarnia”, działanie 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Elektroniczna wersja Planu Wdrożenia CUS znajduje się na stronie internetowej Gminy Czarnia oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarni <http://www.czarnia.samorzady.pl/>.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
1.1. CZYM JEST CUS?	6
2. DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU	8
2.1. SPOŁECZNO-GOSPODARCZA CHARAKTERYSTYKA GMINY	11
2.1.1. INFORMACJE OGÓLNE I POŁOŻENIE	11
2.1.2. DEMOGRAFIA	13
2.1.3. RYNEK PRACY	16
2.1.4. SYTUACJA MIESZKANIOWA	21
2.1.5. OŚWIATA I WYCHOWANIE	23
2.1.6. OPIEKA ZDROWOTNA I BEZPIECZEŃSTWO	27
2.1.7. DZIAŁANIA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	30
2.1.8. KULTURA	31
2.2. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ	35
2.2.1. DZIAŁALNOŚĆ OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	35
2.2.2. GŁÓWNE PROBLEMY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ	41
2.2.3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY I WSPARCIA	44
2.2.4. ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ	45
2.2.5. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	51
2.2.6. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA	56
2.2.7. OSOBY STARSZE, NIESAMODZIELNE I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	57
2.2.8. UBÓSTWO	60
2.3. ANALIZA SWOT / TOWS	63
3. PLAN WDROŻENIA CUS	68
3.1. PLANOWANY KATALOG USŁUG SPOŁECZNYCH DO WDROŻENIA W RAMACH PILOTAŻU	69
3.2. CELE, JAKIE MAJĄ ZOSTAĆ OSIĄGNIĘTE W RAMACH DZIAŁANIA CUS ORAZ WSKAŹNIKI POMIARU ICH OSIĄGNIĘCIA	70
3.3. SPOSOBY PROMOCJI I INFORMACJI NA TEMAT DZIAŁANIA CUS	73
3.4. SPOSÓB ZARZĄDZANIA CUS, ZASADY WSPÓŁPRACY	74
3.5. PLAN PODNOSZENIA KWALIFIKACJI I NABYCIA UMIEJĘTNOŚCI PRZEZ ZESPÓŁ WDRAŻAJĄCY CUS	84
3.6. SPOSÓB POZYSKIWANIA I ZARZĄDZANIA INFORMACJAMI PRZYDATNYMI DLA KLIENTÓW CUS 85	
3.7. ZAŁOŻENIA DO PROGRAMU USŁUG SPOŁECZNYCH	86
3.8. PROPOZYCJA STRUKTURYZACJI INDYWIDUALNYCH PLANÓW USŁUG SPOŁECZNYCH	88
3.9. PLAN ORGANIZOWANIA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W RAMACH AKTYWNOŚCI CUS	90
3.10. SPOSOBY TESTOWANIA ORAZ MIERNIKI REZULTATÓW	91
3.11. OKREŚLENIE PAKIETU DOKUMENTÓW, KTÓRY POWSTANIE W WYNIKU TESTOWANIA MODELU CUS	92
3.12. SPOSÓB MONITOROWANIA USŁUG ŚWIADCZONYCH W RAMACH CUS	93

3.13. PLAN FINANSOWY 94

WPROWADZENIE

Dokument zawiera koncepcję funkcjonowania Centrum Usług Społecznych (CUS) w Gminie Czarnia. Plan został przygotowany we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości, a także z przedstawicielami społeczności lokalnej i zawiera następujące elementy:

- I. Diagnozę potrzeb i potencjału, zawierającą analizę obecnego poziomu świadczenia usług społecznych wraz z analizą głównych problemów społecznych na terenie Gminy Czarnia przy uwzględnieniu potrzeb mieszkańców oraz zasobów instytucjonalnych Gminy – załącznik nr 1 do Planu
- II. Planowany katalog usług społecznych do wdrożenia w ramach pilotażu
- III. Cele, jakie mają zostać osiągnięte w ramach działania CUS oraz wskaźniki pomiaru ich osiągnięcia
- IV. Sposoby promocji i informacji na temat działania CUS wraz z ich opisem
- V. Sposób zarządzania CUS, zasady współpracy
- VI. Plan podnoszenia kwalifikacji i nabycia umiejętności przez Zespół wdrażający CUS
- VII. Sposób pozyskiwania i zarządzania informacjami przydatnymi dla klientów CUS
- VIII. Założenia do Programu Usług Społecznych
- IX. Propozycję strukturyzacji Indywidualnych Planów Usług Społecznych
- X. Plan organizowania społeczności lokalnej w ramach aktywności CUS
- XI. Sposoby testowania oraz mierniki rezultatów
- XII. Określenie pakietu dokumentów, który powstanie w wyniku testowania modelu CUS
- XIII. Sposób monitorowania usług świadczonych w ramach CUS
- XIV. Plan finansowy

1.1. CZYM JEST CUS?

Centrum Usług Społecznych (dalej: CUS) to nowa jednostka organizacyjna, powołana na podstawie Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1818; dalej Ustawa o CUS), której zadaniem wdrożenie i koordynowanie międzysektorowego lokalnego systemu realizacji usług społecznych. Celem działania CUS jest integracja, rozwój i poszerzenie dostępności usług społecznych, uwzględniających potrzeby członków samorządowych wspólnot terytorialnych (osób, rodzin, grup społecznych). Podstawową regułą funkcjonowania CUS jest zasada empowerment, rozumiana jako umożliwienie, upodmiotawianie, wzmacnianie jednostki, /rodziny/grupy społecznej w oparciu o jej zasoby. CUS w swojej specyfice zawiera nie tylko pakiet usług społecznych podmiotów użyteczności publicznej, lecz także społeczne formy wsparcia, takie jak wolontariat, samopomoc, pomoc sąsiedzka. Wdrożenie CUS przynosi określone korzyści, do których zaliczyć można:

- szerszy dostęp do usług społecznych
- zintegrowany system wsparcia
- spersonalizowana i rozwinięta oferta usług
- efektywne wykorzystanie potencjału lokalnych usługodawców
- uproszczenie procedur
- rozwój lokalnej aktywności społecznej

CUS to przejaw zmiany systemowej jako kolejnego etapu budowania w Polsce nowoczesnego systemu zabezpieczenia społecznego, w ramach którego publiczne wsparcie usługowe będzie dostępne nie tylko dla osób i rodzin z trudnościami oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, lecz także dla ogółu mieszkańców.

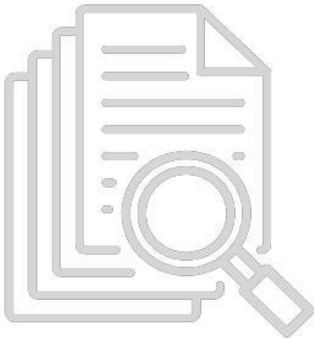
CUS na terenie Gminy Czarnia to jednostka organizacyjna typu 1, tj. działająca na obszarze jednej gminy i powstała poprzez przekształcenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Wszystkie zadania, w tym usługi społeczne, realizowane dotychczas przez ośrodek pomocy społecznej oraz inne wybrane i nierealizowane dotąd przez ośrodek pomocy społecznej zostaną przekazane do realizacji CUS. Zakres zadań i sposób organizacji CUS zostanie określony w statucie przyjętym przez Radę Gminy na mocy uchwały. Zostanie również opracowany regulamin organizacyjny CUS. Ostatecznie nastąpi podjęcie przez Radę Gminy uchwały o powołaniu CUS.

Przy wykonywaniu zadań Centrum Usług Społecznych:

- oferuje określone usługi społeczne wszystkim osobom uprawnionym (zasada powszechności),
- ma na względzie dobro osób korzystających z usług społecznych, w szczególności potrzebę respektowania poczucia ich podmiotowości i bezpieczeństwa (zasada podmiotowości),
- zachowuje standardy jakości usług społecznych (zasada jakości),
- zmierza do zapewnienia usług społecznych jak najpełniej odpowiadających na potrzeby wspólnoty samorządowej, z uwzględnieniem różnych faz życia oraz sytuacji rodzin (zasada kompleksowości),
- współpracuje z organami administracji publicznej, organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, podmiotami wykonującymi działalność leczniczą w rozumieniu Ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej oraz osobami fizycznymi i prawnymi (zasada współpracy),
- mając na względzie potrzeby wspólnoty samorządowej, podejmuje działania zmierzające do rozszerzenia oferty usług społecznych, przy wykorzystaniu potencjału podmiotów realizujących usługi społeczne na obszarze działania centrum (zasada pomocniczości),
- dąży do wzmocnienia więzi społecznych oraz integracji i rozwoju wspólnoty samorządowej (zasada wzmocniania więzi społecznych).

2. DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU

Diagnoza Potrzeb i Potencjału Gminy Czarnia jest integralną częścią Planu Wdrażania Centrum Usług Społecznych w Czarni. Dokument ten określa zasoby i potrzeby gminy oraz wyznacza obszar głównych problemów społecznych, których rozwiązanie stanie się bardziej efektywne dzięki utworzeniu Centrum Usług Społecznych w Gminie Czarnia. Dzięki rzetelnej analizie sytuacji gminy można będzie dostosować zakres usług oferowanych przez CUS do rzeczywistych potrzeb mieszkańców gminy. W efekcie przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców, a w szczególności tych osób, które są zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie Gminy Czarnia zostały zdiagnozowane na podstawie danych statystycznych i sprawozdań. Dodatkowo przeprowadzono analizę strategiczną opartą na identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT/TOWS). Z opracowanej diagnozy wyłaniają się konkretne problemy, nad którymi powinna skupić się gmina w tworzeniu międzysektorowego lokalnego systemu realizacji usług społecznych.

Diagnoza Potrzeb i Potencjału społeczności lokalnej Gminy Czarnia jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Art. 21 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych stanowi:

Art. 21.1. Na podstawie wniosków wynikających z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych centrum opracowuje diagnozę potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych.

2. Diagnoza, o której mowa w ust.1, jest opracowywana na okres 5 lat i podlega aktualizacji w przypadku istotnej zmiany wniosków wynikających z rozeznania, o którym mowa w ust.1.

3. Diagnoza, o której mowa w ust.1, zawiera w szczególności informacje dotyczące:

- 1) potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych;

2) jednostek organizacyjnych gminy, organizacji pozarządowych i podmiotów, o których mowa w art.3 ust.3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz osób fizycznych i prawnych, wykonujących usługi z zakresu, o którym mowa w art.2 ust.1 na obszarze działania centrum wraz ze wskazaniem wykonywanych przez nie usług (...)

5) Diagnoza, o której mowa w ust.1, jest przekazywana wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) oraz radzie gminy. Przed przekazaniem diagnozy, centrum przeprowadza konsultacje diagnozy ze zry wspólną samorządową.

Na treść Diagnozy mają wpływ również inne akty prawne, do których należą:

- Ustawa o pomocy społecznej
- Ustawa o systemie oświaty
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- Ustawa o dodatkach mieszkaniowych,
- Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem",
- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
- Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”

Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu wykorzystano następujące metody pozyskiwania danych:

DESK RESEARCH.

BADANIE ANKIETOWE. Element partycypacji społecznej, uwzględnienie udziału mieszkańców w procesie tworzenia strategii. Badania opinii publicznej oparte o kwestionariusz ankietowy, w którym mieszkańcy gminy pytani byli o ogólne warunki życia i dotyczące ich problemy społeczne. Badania ankietowe były przeprowadzone od 1 marca do 14 marca 2021 roku. Wpłynęło 131 ankiet, z czego

102 kwestionariuszy wypełniły kobiety, a 29 mężczyzn. 42% osób wypełniających ankietę były w wieku 18-30 lat, poniżej tej granicy wiekowej nie było ani jednej osoby, a powyżej – 58% respondentów, najmniejsza grupa wiekowa, która uzupełniła ankietę to osoby powyżej 65 roku życia – tylko 2,2%. Najwięcej, bo aż 43% ankietowanych posiada wykształcenie średnie. Niecała połowa (46,2%) ankietowanych pracuje, a tylko 5% jest emerytem lub rencistą.

SPOTKANIA KONSULTACYJNE. Podczas pierwszego spotkania Wójt Gminy Czarnia wraz z pracownikami Urzędu Gminy oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarni zapoznali się z harmonogramem prac nad Diagnozą oraz nad Planem Wdrożenia CUS. Na kolejnym spotkaniu została przeprowadzona dyskusja na temat obszarów problemowych w Gminie Czarnia. Podczas warsztatów omawiano cel główny CUS oraz opracowywano cele strategiczne, operacyjne, a także kierunki działań.

KONSULTACJE SPOŁECZNE. Bardzo ważny element partycypacji społecznej, proces dialogu pomiędzy przedstawicielami władz (każdego szczebla - od lokalnych po centralne) a mieszkańcami, mający na celu zebranie głosów mieszkańców i w oparciu o nie podjęcie przez władze optymalnych decyzji w sprawach publicznych. Konsultacje społeczne zostały przeprowadzone w formie elektronicznej oraz tradycyjnej. Mieszkańcy mogli wnieść uwagi za pośrednictwem opracowanego formularza.

W aspekcie wzmocnienia kapitału społecznego szczególnie istotne są działania zmierzające do zwiększenia spójności społecznej. Instrumenty polityki społecznej powinny być nastawione przede wszystkim na likwidację bądź minimalizację przyczyn wykluczenia. Ważna jest integracja społeczna i ekonomiczna. Należy podjąć działania, które będą częścią aktywnej polityki społecznej, a osoby dotknięte dysfunkcjami i deficytami będą miały szansę w pełni uczestniczyć w codziennym życiu ogółu społeczeństw.

2.1. SPOŁECZNO-GOSPODARCZA CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1.1. INFORMACJE OGÓLNE I POŁOŻENIE

Czarnia jest gminą wiejską znajdującą się w województwie mazowieckim, w powiecie ostrołęckim. Położona jest w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego, na granicy z województwem warmińsko-mazurskim. Teren Gminy graniczy od strony północnej z gminami Rozogi i Wielbark (woj. warmińsko-mazurskie), od południowej z gminą Baranowo (woj. mazowieckie), od

południowo-zachodniej z gminą Chorzele (woj. mazowieckie), a od wschodniej z gminą Myszyniec (woj. mazowieckie). Fizjograficznie obszar gminy znajduje się w obrębie Równiny Kurpiowskiej, w makroregionie Niziny Północno-Mazowieckiej;

Powierzchnia gminy wynosi 94 km², tj. 9 400 ha. Największą część gminy zajmują obszary rolnicze – ich powierzchnia wynosi 5 182, 02 ha, tj. 55,12 % powierzchni oraz tereny leśne – 3 700,00 ha, tj. 39,36 % powierzchni gminy. Wskaźnik lesistości jest bardzo wysoki w stosunku do całego województwa mazowieckiego, gdzie wynosi on jedynie ok. 22,00 %. Pozostałe rodzaje użytkowania terenu w Gminie Czarnia to tereny zurbanizowane (zabudowa mieszkaniowa i usługowa)

i niezabudowane, stanowiące 169,73 ha tj. ok. 5,52 % obszaru gminy. Gmina stanowi 4,40 % powierzchni powiatu, położona jest peryferyjnie w stosunku do miasta powiatowego (52 km od Ostrołki), jak i głównych szlaków drogowych województwa. Przez teren gminy przebiega jedna droga wojewódzka na trasie Chorzele – Krukowo – Myszyniec, o długości 12,325 km oraz 8 dróg powiatowych, o łącznej długości 41,89 km.

- Czarnia - Cyk – Pełty, o długości 3,67 km,
- Czarnia - Białusny Lasek, o długości 3,30 km,
- Czarnia – Cupel, o długości 6,05 km,
- Czarnia – Surowe, o długości 9,42 km,
- Czarnia – Bandysie, o długości 5,46 km
- Bandysie – Zawady, o długości 3,14 km
- Rutkowo – Lesiny Wielkie, o długości 3,06 km
- Surowe - Długie – Bandysie, o długości 7,78 km.

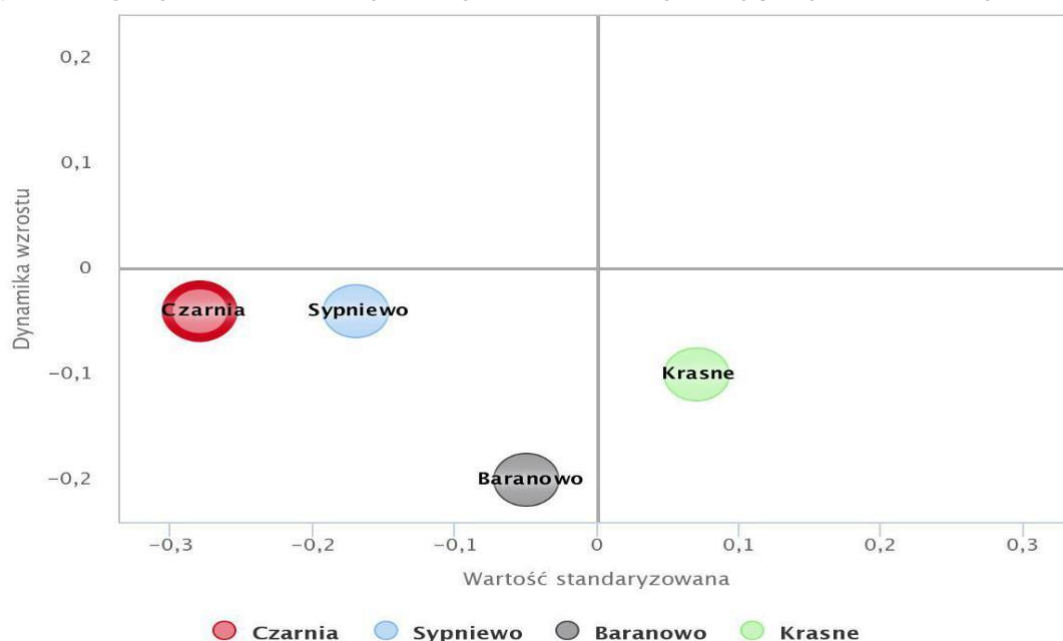

Drogi gminne stanowią uzupełniającą sieć dróg na terenie gminy. Stanowią one drogi dojazdowe do drogi wojewódzkiej i dróg powiatowych. Do kategorii dróg gminnych zaliczonych na terenie gminy jest 9 dróg o łącznej długości 28,12 km.

Gminę Czarnia charakteryzuje malowniczy krajobraz i świeże powietrze, które dają wiele możliwości rozwoju turystyki i wypoczynku. W obrębie Gminy Czarnia (w jej południowej i południowo-wschodniej części) znajdują się fragmenty dwóch obszarów Natura 2000 - obszar specjalnej ochrony ptaków Doliny Omulwi i Płodownicy oraz Bory Chrobotkowe Karaska. Gmina Czarnia leży w Kurpiowskim Regionie Etnograficznym, w części Kurpie Puszczy Zielonej. Region ten zachował do dziś wiele odrębności kulturowych, a nawet gwarowych.

Ogólny Wskaźnik Rozwoju Gminy, analizowany na tle grupy porównawczej składającej się z gmin wiejskich o podobnej liczebności na terenie województwa mazowieckiego, charakteryzuje się wysoką dynamiką wzrostu , jednak wciąż przyjmuje wartość ujemną. Oznacza to, że gmina podejmuje szereg działań na rzecz rozwoju, które jeszcze nie osiągnęły odpowiedniego pułapu rozwojowego. Należy spodziewać się stopniowego wzrostu wartości tego wskaźnika. Sytuację przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1 Ogólny Wskaźnik Rozwoju Gminy Czarnia na tle wybranej grupy porównawczej

Highcharts.com

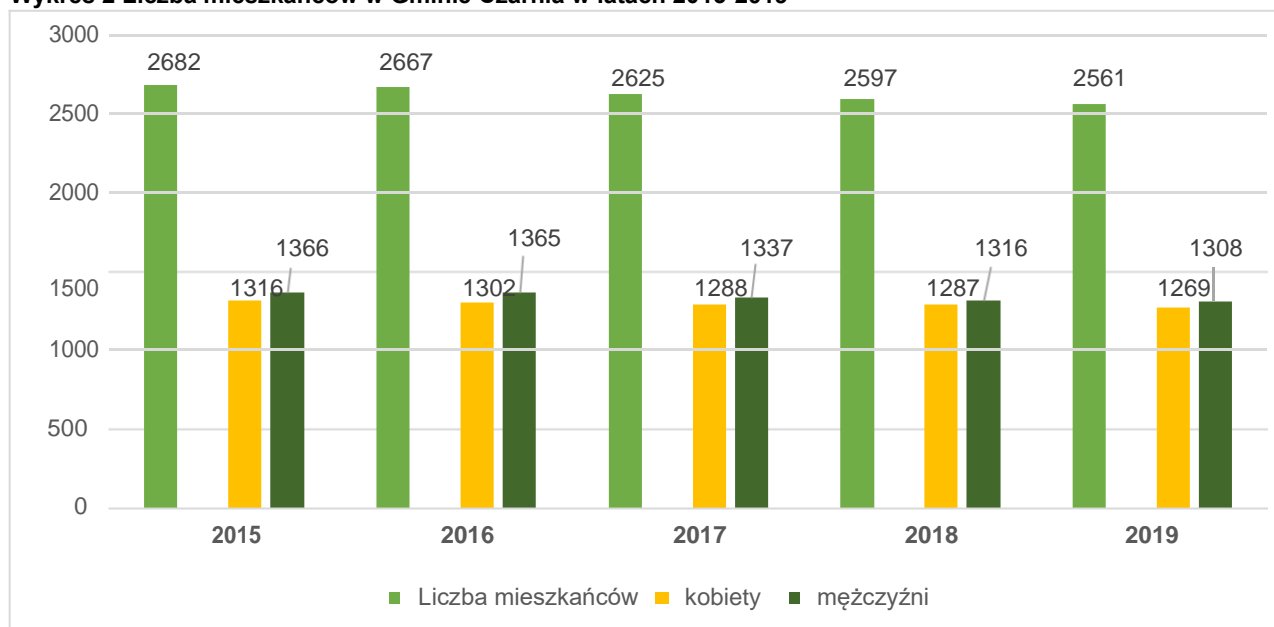
Źródło : Monitor Rozwoju Lokalnego

2.1.2. DEMOGRAFIA

Zarówno pod względem liczby ludności jak i powierzchni Gmina Czarnia jest najmniejszą gminą w powiecie ostrołęckim. Administracyjnie gmina podzielona jest na 9 sołectw obejmujących 9 miejscowości: Bandysie, Brzozowy Kąt, Cupel, Czarnia, Cyk, Długie, Michałowo, Rutkowo, Surowe.

W 2019 roku gminę zamieszkiwało 2 561 osób, w tym 1 269 kobiet oraz 1 308 mężczyzn. W porównaniu z danymi z 2015 roku, nastąpił spadek mieszkańców o 121 osób, co stanowi ok.4,50 % ogółu mieszkańców. Pokazuje to szczegółowo poniższy wykres:

Wykres 2 Liczba mieszkańców w Gminie Czarnia w latach 2015-2019

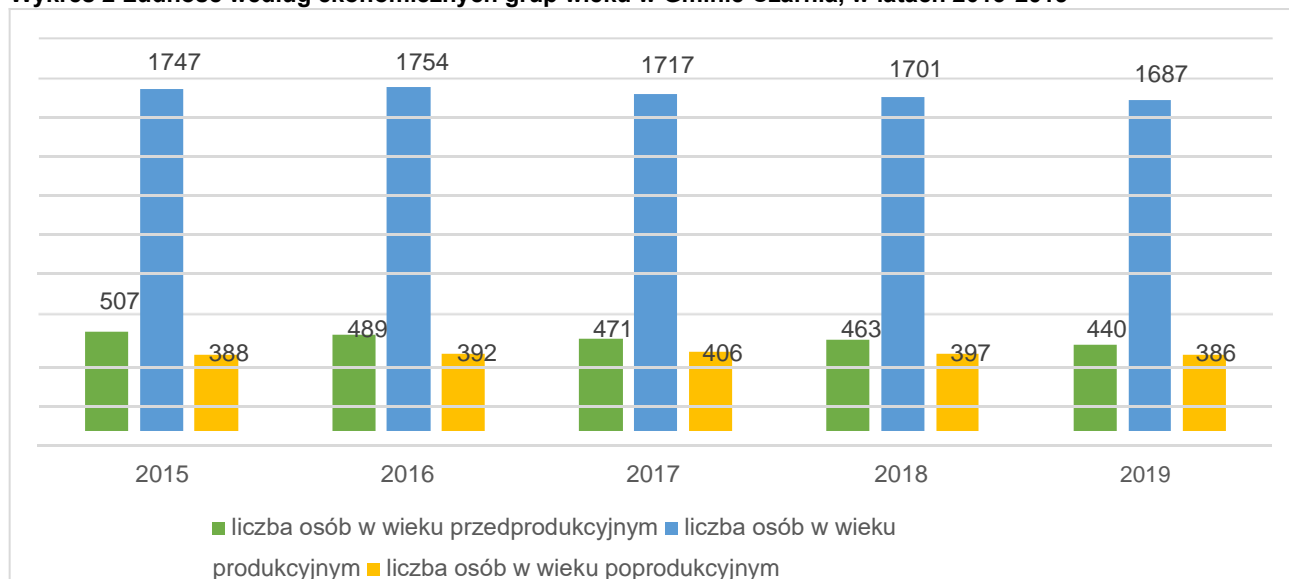
Źródło : opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Czarni oraz danych GUS

Ponadto nastąpiły zmiany w strukturze mieszkańców według grup ekonomicznych:

- zmniejszyła się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym tj. z 507 osób w 2015 roku do 440 osób w 2019 roku,
- zmniejszyła się liczba osób w wieku produkcyjnym z 1747 osób w 2015 roku do 1687 osób w 2019 roku,
- liczba osób w wieku poprodukcyjnym tj. dla mężczyzn – 65 lat i więcej, dla kobiet – 60 lat i więcej, po wzroście w latach 2016-2018 powróciła do poziomu z 2015 roku, w którym zanotowano 388 osób natomiast w 2019 roku – 386 osób. Obrazuje to wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 2 Ludność według ekonomicznych grup wieku w Gminie Czarnia, w latach 2015-2019

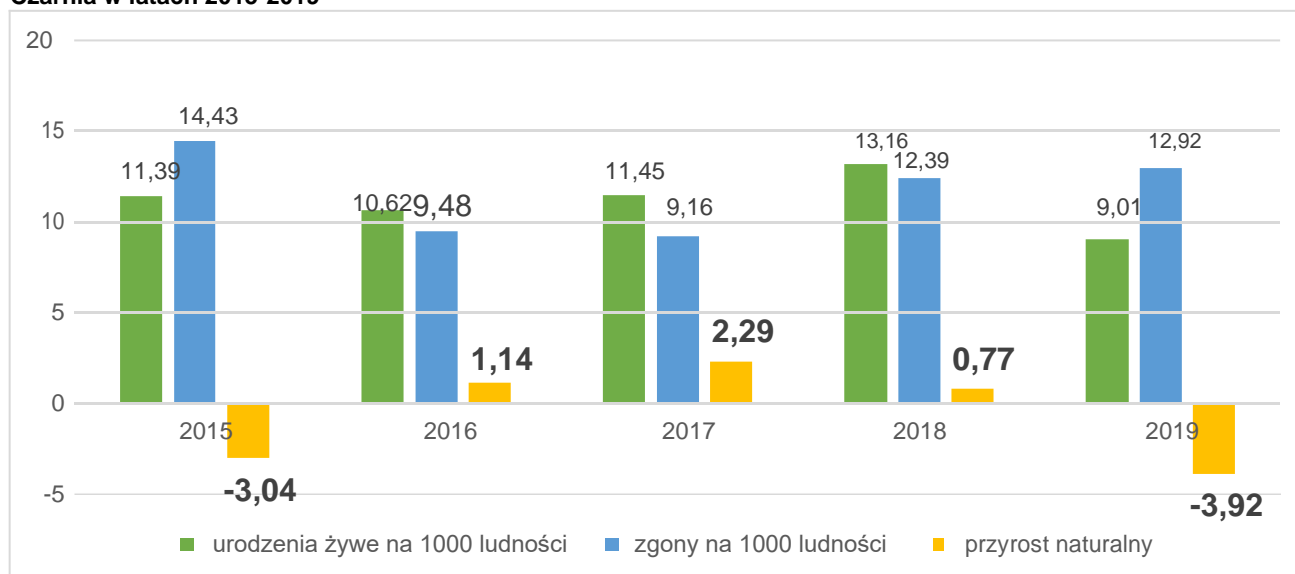
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Gminie Czarnia współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi nie jest stosunkowo wysoki i wynosi 18,7, podczas gdy w powiecie 26,1, a w województwie 27,7. Należy się jednak spodziewać wzrostu tego wskaźnika w najbliższych latach, z uwagi na zmniejszającą się sukcesywnie liczbę urodzeń oraz wysoką liczbę osób w wieku produkcyjnym, stanowiącą ok. 65,00 % mieszkańców gminy.

Współczynnik przyrostu naturalnego to stosunek różnicy między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów do liczby ludności w połowie badanego okresu lub do średniego stanu ludności w tym okresie – wyrażony w ‰ (tj. na 1000 ludności). Od kilku lat w Gminie Czarnia odnotowuje się ujemny przyrost naturalny, który w 2019 roku wyniósł aż - 10, co odpowiada przyrostowi naturalnemu -3,92 na 1000 mieszkańców gminy. Zwiększa się także współczynnik zgonów, natomiast maleje współczynnik urodzeń. Szczegółowo obrazuje to poniższy wykres.

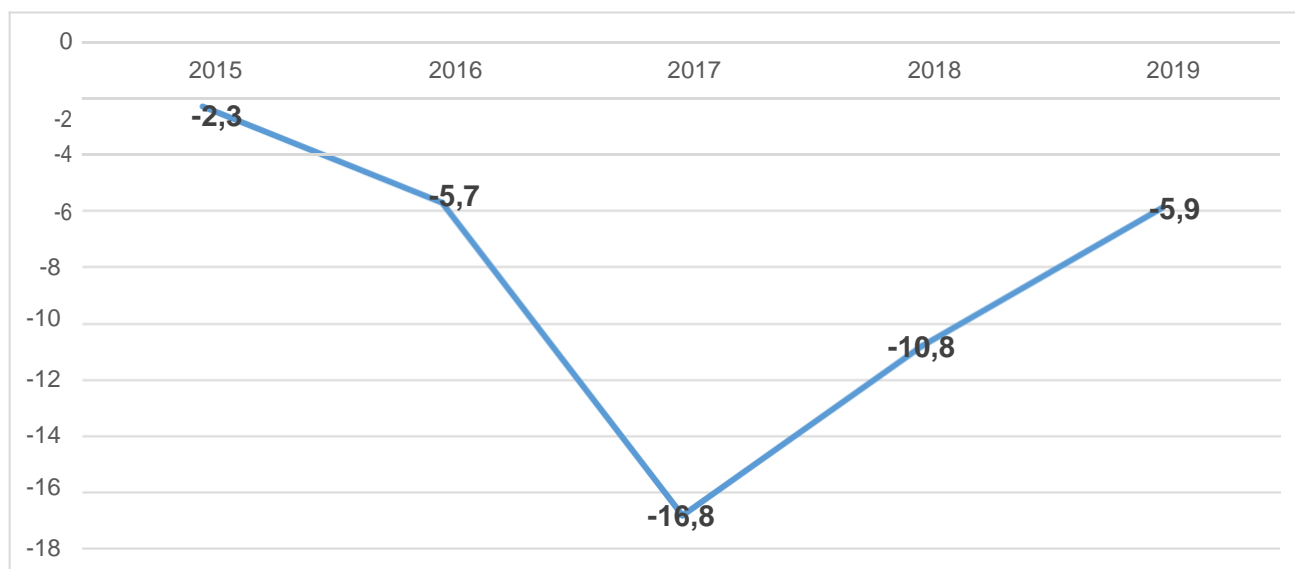
Wykres 3 Współczynnik liczby urodzeń, zgonów oraz przyrostu naturalnego na terenie Gminy Czarnia w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Problemem Gminy Czarnia jest odpływ mieszkańców. Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców w 2019 roku wyniosło – 5,9 (należy jednak podkreślić, iż jest to znacznie mniejsza wartość niż w latach 2017 - 2018). Jednym z powodów takiego stanu rzeczy może być większa możliwość uzyskania zatrudnienia w większych miastach oraz za granicą.

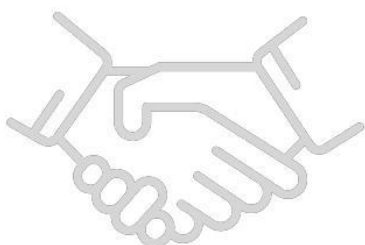
Wykres 4 Saldo migracji na 1 000 mieszkańców w latach 2015-2019 w Gminie Czarnia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podsumowując sytuację demograficzną w Gminie Czarnia należy stwierdzić, że obserwowane zmiany zarówno w zakresie zmniejszającej się liczby mieszkańców jak i spadku liczby urodzeń odzwierciedlają ogólnopolski oraz europejski trend. Stanowi to poważny problem dla miejscowych władz, których działania powinny skoncentrować się w najbliższych latach na stworzeniu przyjaznych warunków do życia dla mieszkańców, prowadzeniu aktywnej polityki społecznej oraz kontynuowaniu działań w zakresie rozwoju lokalnego rynku pracy i rozwoju kapitału ludzkiego.

2.1.3. RYNEK PRACY

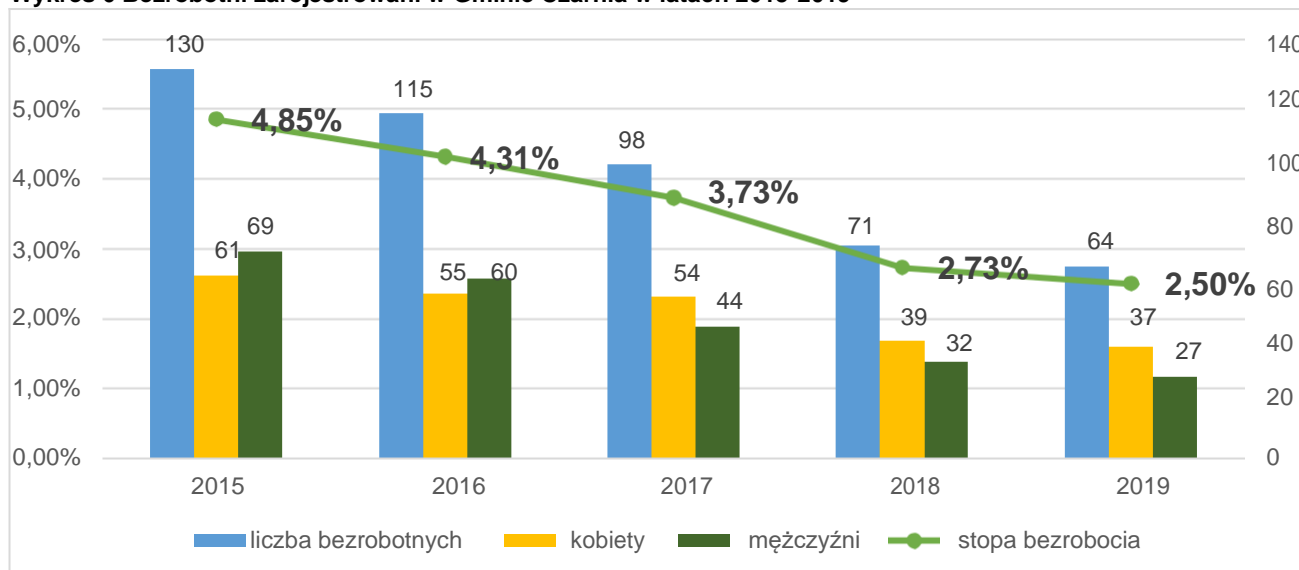

Dominującą funkcją gospodarczą Gminy Czarnia jest rolnictwo; 65,70% aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Czarnia pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 12,50% w przemyśle i budownictwie, a 8,90% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,50% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Na podstawie danych otrzymanych z GOPS w Czarni można zaobserwować ogólny spadek liczby osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne na przestrzeni 5 lat. Stopa bezrobocia wyniosła w 2019 roku 2,50%, podczas gdy w 2015 roku aż 4,85%. Jest to mniejsza wartość niż dla powiatu i województwa - w powiecie stopa bezrobocia wyniosła 9,20%, a w województwie 5,60%. Udział osób długotrwale bezrobotnych wyniósł w 2019 roku 2,20%. Zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w 2019 roku było 64 mieszkańców gminy, w tym 37 kobiet i 27 mężczyzn. W stosunku do 2015 roku liczba ta spadła o 66 osób, co stanowi spadek o ok. 50,00 %.

Wykres 6 Bezrobotni zarejestrowani w Gminie Czarnia w latach 2015-2019

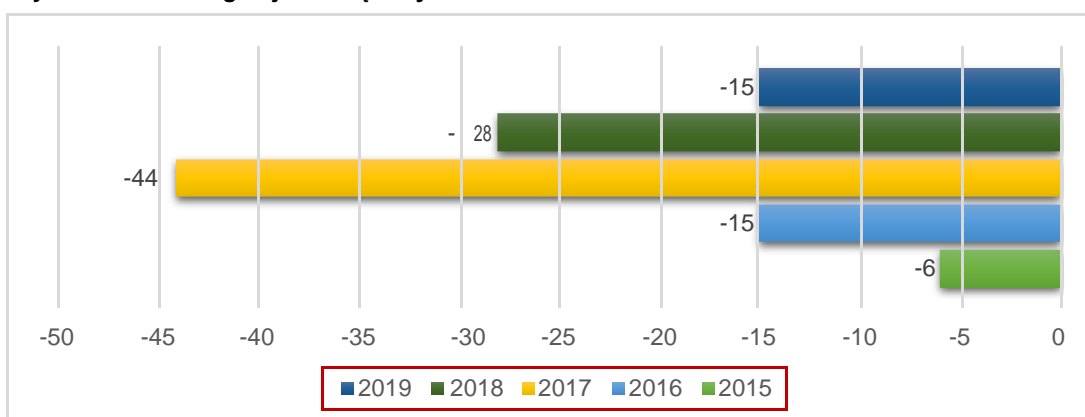

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Czarni

Więcej jest bezrobotnych kobiet niż mężczyzn. Większy odsetek kobiet wśród osób poszukujących pracy wynika m.in. z obowiązków macierzyńskich i niechęcią zatrudniania przez pracodawców kobiet wychowujących małe dzieci lub potencjalnie mogących zostać matkami w najbliższym czasie. Trudniejszy jest także powrót do aktywności zawodowej kobiet po przerwie związanej z macierzyństwem. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej wyniósł aż 12,00 %.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Czarnia 58 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 47 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo migracji wewnętrznych wynosi -15.

Wykres 5 Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Czarnia w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mieszkańcy gminy biorący udział w badaniu ankietowym, ocenili lokalny rynek pracy jako obszar wymagający poprawy, 59,1% ankietowanych uważa, że sytuacja na lokalnym rynku pracy jest zła lub bardzo zła. 31 % respondentów określiło sytuację na rynku lokalnym jako przeciętną. Biorąc pod uwagę powyższe analizy można stwierdzić, że sytuacja na terenie Czarni dotycząca rynku pracy nie jest zadowolająca.

Powiatowy Urząd Pracy w Ostrołęce prowadzi działania na rzecz promocji zatrudnienia i łagodzenia skutków bezrobocia na lokalnym rynku pracy m. in. poprzez organizację staży, szkoleń zawodowych, prace społecznie użyteczne, a także aktywne programy przeciwdziałania bezrobociu bezpośrednio powiązane z Funduszem Pracy. Łączny limit środków Funduszu Pracy z przeznaczeniem na aktywizację lokalnego rynku pracy na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosił 11 316,80 tys. zł.

W 2019 roku aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu były realizowane w oparciu o programy:

projekt pn. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w mieście Ostrołęka i powiecie ostrołęckim (III)” w ramach Osi Priorytetowej I Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 - 2020, skierowany do osób młodych, do 29 roku życia, pozostających bez pracy. W 2019 roku na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu realizowane w ramach projektu wydatkowano 4 187 353,02 zł

projekt pn. „Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w mieście Ostrołęka i powiecie ostrołęckim (III)” w ramach Osi Priorytetowej VIII Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014 - 2020, skierowany do osób powyżej 30. roku życia, w szczególności długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach, po 50 roku życia i niepełnosprawnych. W 2019 roku na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu realizowane w ramach projektu wydatkowano kwotę 3 182 291,62 zł

program regionalny aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych MAZOWSZE 2019. W ramach tego programu bezrobotni obejmowani byli usługami pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego oraz instrumentami rynku pracy tj. pracami interwencyjnymi, robotami publicznymi i jednorazowymi środkami na podjęcie działalności gospodarczej. W 2019 roku na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu realizowane w ramach programu wydatkowano kwotę 394 769,68 zł.

Pozostałe działania PUP w Ostrołęce, w postaci prac interwencyjnych, robót publicznych, staży, prac społecznie użytecznych, badań bezrobotnych oraz jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej w 2019 roku wyniosły 3 522 531,29 zł.

W 2019 roku aktywizacją w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu objęto 1 096 osób, w tym 737 osób zamieszkałych na terenie powiatu ostrołęckiego. Tym samym w 2019 roku uczestniczyło ogółem 1 721 osób bezrobotnych.

Osoby bezrobotne korzystały z takich subsydiowanych aktywnych form jak:

Szkolenia – 40 osób

Prace interwencyjne – 459 osób

Roboty publiczne – 33 osoby

Staże - 391 osób

Bony zasiedleniowe – 286 osób

Prace społecznie użyteczne - 20 osób

Refundacja kosztów zatrudnienia dla osób do 30 r.ż. – 276 osób

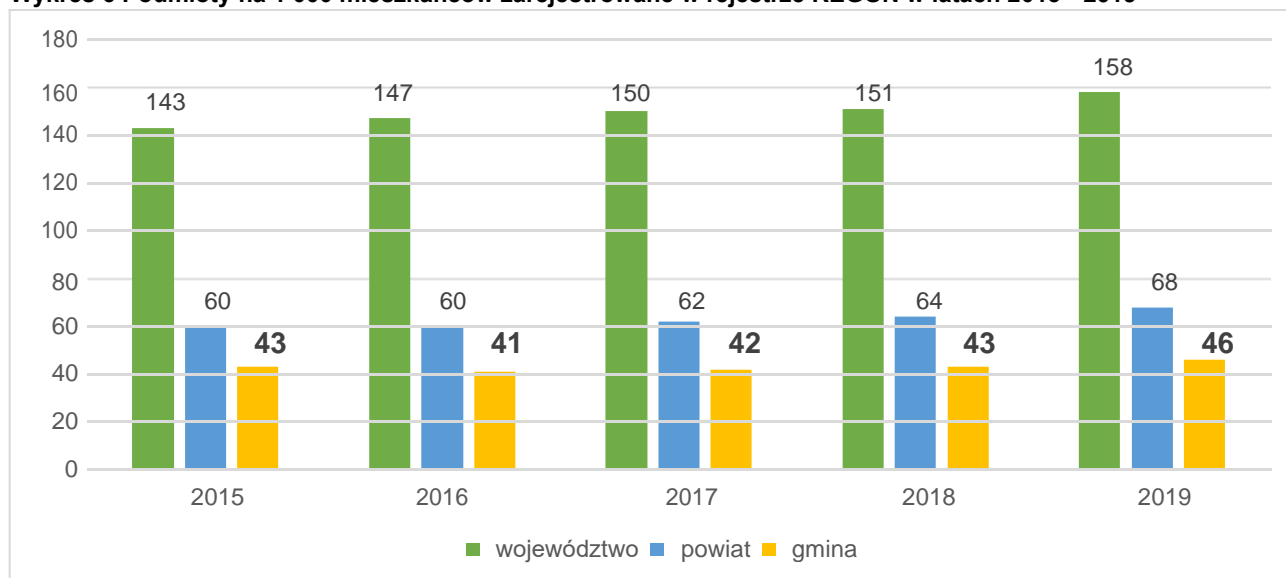
Środki na podjęcie działalności gospodarczej – 204 osoby

Doposażenie stanowiska pracy – 12 osób

Gmina Czarnia charakteryzuje się umiarkowanym wskaźnikiem przedsiębiorczości, czyli podmiotami gospodarki narodowej wpisanymi do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców.

Wskaźnik ten utrzymuje się na stałym poziomie.

Wykres 6 Podmioty na 1 000 mieszkańców zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 2015 - 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Gminie Czarnia w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 46 podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców. W tymże roku zarejestrowano 15 nowych podmiotów, a 6 podmiotów zostało wyrejestrowanych, 6,00 % podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało

rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 32,80% podmiotów, a 61,20% podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Czarnia najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są budownictwo, handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych.

Analiza porównawcza na tle wybranych gmin wiejskich z terenu województwa mazowieckiego pokazuje, że wskaźnik rozwoju Gminy Czarnia w wymiarze gospodarczym wykazuje się wysoką dynamiką wzrostu. Jego wartość jest nadal ujemna, zatem należy spodziewać się dalszego rozwoju gminy w tym obszarze.

Wykres 7 Wskaźnik Rozwoju Gminy Czarnia w wymiarze gospodarczym

Highcharts.com

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego

Podsumowując, zaleca się kontynuację wsparcia dla osób biernych zawodowo, międzysektorową współpracę lokalnych władz, organizacji pozarządowych oraz sektora prywatnego, przy jednoczesnym wsparciu finansowym ze środków krajowych oraz unijnych. Spowoduje to uatrakcyjnienie gospodarcze tego regionu i wzrost wskaźnika przedsiębiorczości. Należy jednak uwzględnić skutki gospodarcze pandemii SARS-CoV-2, które mogą zmodyfikować ten proces tj. pandemia koronawirusa może wpłynąć na rozwój nowej formy pracy w postaci pracy zdalnej,

przyspieszony rozwój kompetencji cyfrowych oraz większą elastyczność w podejściu do zarządzania, co może przyczynić się do rozwoju nowych form aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy i spowodować dalszy wzrost wskaźnika przedsiębiorczości i spadek stopy bezrobocia. Należy jednak wziąć pod uwagę także ujemny wpływ epidemii wirusa SARS-CoV-2, który może spowodować upadek mikroprzedsiębiorstw lub redukcję zatrudnienia.

2.1.4. SYTUACJA MIESZKANIOWA

Zabudowa mieszkaniowa (w tym także zabudowa zagrodowa) w gminie pod względem przestrzennym nie posiada - poza ośrodkiem gminnym (Czarnia) - wytworzonych, zwartych układów urbanistycznych. Około 90,00% zabudowy to rozproszona zabudowa kolonijna, z nielicznymi skupiskami zwartych układów ulicowych, których udział w skali gminy nie przekracza ok. 10,00% posesji.

W 2019 roku w Gminie Czarnia oddano do użytku 3 mieszkania. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc 1,19 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w Gminie Czarnia to 622 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypadają zatem 243 mieszkania. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

W roku 2019 nie dokonano żadnej sprzedaży mieszkań znajdujących się w zasobach gminy. Nie występowały także zaległości w opłatach za mieszkania, nie dokonano ich remontów. Nie wszczęto żadnych postępowań eksmisyjnych. Gmina Czarnia w swoich zasobach nie posiada mieszkań komunalnych. Gmina nie dysponuje mieszkaniem chronionymi ani wspomaganyymi. Warto zaznaczyć, iż gmina nie dysponuje żadnymi nieruchomościami, budynkami, które można by było zagospodarować pod tego rodzaju mieszkania.

Mieszkańcy gminy w badaniu ankietowym wskazali również na potrzebę utworzenia mieszkania socjalnego w gminie: 67,7% ocenia dostęp do mieszkania socjalnego jako zły.

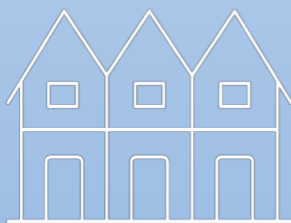
Analiza stanu zabudowy mieszkaniowej w gminie wskazuje, że część osób funkcjonuje w trudnych warunkach mieszkaniowych, a rozproszona zabudowa stanowi problem w zaopatrzeniu budynków w infrastrukturę techniczną i społeczną. Dane GUS za 2019 rok wskazują następujące zasoby mieszkaniowe wyposażone w zaplecze techniczno-sanitarne:

Tabela 1 Liczba lokali mieszkalnych wyposażonych w zaplecze techniczno-sanitarne w 2019 roku

2019	
Zasoby mieszkaniowe ogółem	622
Wodociąg	463
Ustęp splukiwany	442
Łazienka	429
CO	231
Gaz sieciowy	0

Źródło : opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jednocześnie zauważyć można znaczny spadek liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych. Świadczenie to przysługuje, jeśli średni miesięczny dochód w przeliczeniu na członka gospodarstwa domowego w okresie trzech miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku nie przekracza: 175,00 % kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym, 125,00 % tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym. Kwota najniższej emerytury od 1 marca 2020 roku wynosi 1 200,00 zł.

Tabela 2 Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych ogółem w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba gospodarstw domowych	22	24	17	13	9
Kwota wypłaconych świadczeń	24 443, 00	24 502, 00	18 434, 00	14 085, 00	10 776, 00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Na spadek liczby beneficjentów korzystających z tego rodzaju wsparcia wpływ miała dobra koniunktura gospodarcza, wprowadzenie w 2016 roku świadczenia wychowawczego 500+, które poprawiło sytuację finansową rodzin oraz malejąca liczba osób w gospodarstwach domowych wynikająca z usamodzielniania się dorastających dzieci, co w konsekwencji sprawiło, iż powierzchnia normatywna lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego przekroczyła kryteria metrażowe wynikające z Ustawy o dodatkach mieszkaniowych.

W najbliższym czasie niezbędną stanie się konieczność znalezienia odpowiedniej bazy lokalowej w celu utworzenia mieszkania chronionego i socjalnego jako lokalu mającego zapewnić osobom ze szczególnymi potrzebami przygotowanie do prowadzenia samodzielnego życia w społeczeństwie lub zastąpić pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Rekomenduje się zintensyfikowanie działań w tym zakresie poprzez podjęcie współpracy z lokalnymi inwestorami, deweloperami oraz pozyskanie dofinansowania z funduszy unijnych i krajowych.

2.1.5. OŚWIATA I WYCHOWANIE

Na terenie Gminy Czarnia funkcjonują dwie publiczne szkoły podstawowe: Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Czarni oraz Publiczna Szkoła Podstawowa im Brata Zenona Żebrowskiego w Surowem. Placówki te dysponują oddziałami przedszkolnymi - dwa oddziały funkcjonują w szkole w Czarni i jeden oddział w szkole w Surowem. Obie placówki szkolne w Gminie Czarnia spełniają standardy tak w zakresie

jakości pomieszczeń klasowych jak i ich wyposażenia oraz zapewniają możliwość prowadzenia zajęć sportowo-rekreacyjnych na usytuowanych przy nich wielofunkcyjnych boiskach. W związku z bardzo małą liczbą uczniów w szkołach podstawowych w Długiem i Bandysiach szkoły te zostały

zlikwidowane, a dzieci i młodzież z tych wiosek jest dowożona z Długiego do szkoły w Surowem, natomiast z Bandyś do szkoły podstawowej w Czarni. W roku szkolnym 2019/2020 ogółem na terenie gminy dowożeniem objętych było 183 dzieci i młodzieży szkolnej. Na to zadanie w 2019 roku gmina przeznaczyła 185 972,34 zł. Wójt gminy na wniosek szkoły udziela stypendium za wyniki w nauce oraz za osiągnięcia sportowe lub artystyczne.

Tabela 3 Liczba uczniów objętych wsparciem stypendialnym, kwota przyznanych stypendiów ogółem oraz wysokość stypendium szkolnego

ROK	LICZBA UCZNIÓW OBJĘTYCH WSPARCIEM STYPENDIALNYM	KWOTA PRYZNANYCH STYPENDIÓW OGÓŁEM
2015	256	96.735,67
2016	220	79.692,94
2017	173	61.856,94
2018	160	62.269,40
2019	148	164 706,88

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Czarni

W roku szkolnym 2019/2020 dla uczniów klas I-VIII szkół podstawowych dofinansowano zakup podręczników szkolnych i ćwiczeń łącznie na kwotę 21 547,87 złotych. Dofinansowanie zakupu podręczników sfinansowane było w całości z dotacji, którą gmina otrzymała na ten cel.

W 2019 roku na stypendia szkolne wydatkowano ogółem 164 708,88 zł z tego 147 820,00 zł stanowiła dotacja i 16 886,68 zł środki własne gminy. Socjalne stypendia szkolne w 2019 roku otrzymało 148 uczniów. Stypendia otrzymali uczniowie, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie tj. 528,00 zł na osobę w rodzinie oraz gdy w rodzinie tej wystąpił dodatkowy czynnik taki jak: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina była niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe.

Na dożywianie uczniów w szkołach w 2019 roku wydatkowano 37 575,00 zł, z czego 30 016,00 zł stanowiła dotacja i 7 559,00 zł środki własne gminy. Z dożywiania w szkołach w 2019 roku korzystało 88 dzieci (dożywianie ze środków budżetu gminy przysługiwało w 2019 roku dla dzieci z rodzin w których miesięczny dochód netto w rodzinie na osobę nie przekraczał: 792,00 zł).

Na terenie Gminy Czarnia funkcjonuje również, zarządzany przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Czarni, który jest placówką szkolno-wychowawczą dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym, niepełnosprawnościami sprzężonymi np. z autyzmem,

porażeniem mózgowym, z dysfunkcjami ruchowymi, itp. W szkole funkcjonuje zespół rewalidacyjno-wychowawczy dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Czarni nastawiony jest na przyjmowanie dzieci i młodzieży z całego regionu, mając możliwość zakwaterowania podopiecznych w internacie, w pełni przystosowanym dla potrzeb osób

niepełnosprawnych.

Poniżej przedstawiono liczbę uczniów uczęszczających do placówek oświatowych w roku 2019 oraz liczbę oddziałów w szkołach na podstawie informacji przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarni. Ogółem na terenie gminy w roku szkolnym 2019/2020 do szkół uczęszczało 279 dzieci i młodzieży tj. o 42 mniej w porównaniu do poprzedniego roku szkolnego.

Tabela 4 Organizacja szkół i oddziałów przedszkolnych w 2019 roku

Szkoła		2019
Szkoła Podstawowa im. Brata Zenona Żebrowskiego w Surowem	Liczba uczniów	138
	Liczba oddziałów przedszkolnych	1
	Liczba uczniów w oddz. przedszkolnych	14
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Czarni	Liczba uczniów	141
	Liczba oddziałów przedszkolnych	2
	Liczba uczniów w oddz. przedszkolnych	27
Punkt przedszkolny "Zielony Gaik" działający w ramach Zespołu Stowarzyszeń Kurpsie Razem	Liczba uczniów	19
	Liczba oddziałów	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Czarni

Respondenci dobrze oceniają ofertę edukacyjną szkół podstawowych. Z ankiet wynika, że 61 % ankietowanych określa szkolnictwo podstawowe jako dobre lub bardzo dobre.

Związek Stowarzyszeń „Kurpsie Razem” w ramach projektu „Przedszkole szansą na sukces w szkole” od 2012 roku prowadzi Punkt Przedszkolny „Zielony Gaik” w budynku Publicznej Szkoły Podstawowej

im. Brata Zenona Żebrowskiego w Surowem. Na terenie gminy nie funkcjonują żłobki ani kluby malucha, zapewniające opiekę nad dziećmi do lat 3.

Istnienie jednego punktu przedszkolnego oraz kilku oddziałów przedszkolnych w szkołach nie rozwiązuje jednak problemu opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym na terenie gminy. Według danych GUS w 2019 roku liczba dzieci w wieku od 0 - 4 lat wynosiła 127 osób. Oddziały przedszkolne funkcjonujące przy szkołach oraz punkt przedszkolny „Zielony Gaik” zapewniają miejsce dla zaledwie 60 dzieci. Brak placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 roku życia powoduje, że zwłaszcza młode matki z terenu gminy mogą mieć utrudniony powrót na rynek pracy. Gmina Czarnia jest jedną z dwóch gmin w powiecie, w której brak jest przedszkoli publicznych. W zasobach infrastruktury społecznej gminy brakuje również świetlic oraz klub dla dzieci i młodzieży.

W wyniku podjętych ostatnio działań w tym obszarze Gmina Czarnia pozyskała dofinansowanie na utworzenie żłobka, w ramach projektu „Pierwszy żłobek w Gminie Czarnia” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Osi Priorytetowej VIII „Rozwoju rynku pracy”, Działania 8.3 „Ułatwienie powrotu do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3”, Poddziałania 8.3.1 „Ułatwienie powrotu do aktywności zawodowej”, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Żłobek rozpocznie swoją działalność w 2021 roku.

Ankietowani mieszkańcy gminy w 43% oceniają jakość edukacji przedszkolnej dobrze lub bardzo dobrze i tylko w 6,5% źle. Około 15% respondentów zaznaczyło, że jako jedno z działań, które powinien podjąć samorząd, aby ograniczyć obszary problemów społecznych powinno być wydłużenie godzin funkcjonowania przedszkoli.

Wskazane jest podjęcie współpracy z tzw. trzecim sektorem w celu utworzenia niepublicznych placówek edukacyjnych, zapewniających edukację przedszkolną oraz placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do 3 roku życia. Wpłynie to pozytywnie zarówno na aktywizację zawodową mieszkańców jak i na poprawę dostępu do miejsc w przedszkolach i żłobkach/klubach malucha. Należy również uwzględnić zmodyfikowanie oferty edukacyjnej w szkołach podstawowych w ramach zajęć pozalekcyjnych, uwzględniające potrzeby uczniów ze specjalnymi potrzebami, trudnościami dydaktycznymi oraz adaptacyjnymi.

2.1.6. OPIEKA ZDROWOTNA I BEZPIECZEŃSTWO

W Gminie Czarnia za ochronę zdrowia mieszkańców odpowiada jedna tego typu placówka tj. Przychodnia Lekarska Kazimierz Dobkowski w Czarni. Przychodnia ta zatrudnia jednego lekarza oraz trzy pielęgniarki, a także dwie położne. W ramach oferowanych usług placówka zapewnia opiekę lekarza rodzinnego oraz badania laboratoryjne. Ponadto wykonywane są badania EKG. Na terenie Gminy Czarnia funkcjonuje jeden Punkt Apteczny, zarządzany przez prywatną firmę, tj. „Paweł

Chojnacki Finmed”.

Od 1 lutego 2018 roku świadczenia w zakresie nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej dla mieszkańców powiatu ostrołęckiego udzielane są przez prywatny podmiot - PETRA MEDICA Sp. z o.o. w Drężewie. Pomoc w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia, świadczona jest przez pogotowie z Ostrołęki. Mieszkańcy Gminy Czarnia nie mają na co dzień możliwości korzystania ze specjalistycznej pomocy lekarskiej na miejscu i po pomoc tego typu muszą udawać się najczęściej do Ostrołęki (ok. 50 km), Szczytna (ok. 35 km), Olsztyna (ok. 90 km) bądź Warszawy (ok. 150 km). Ponadto mieszkańcy gminy mogą korzystać z jednostek nieodpłatnego poradnictwa, dostępnych na terenie powiatu ostrołęckiego, jak np.:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Myszyńcu,
Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Ostrołęce,
Fundacja „Promyk” Centrum Wspierania Rozwoju Dzieci, Młodzieży i Dorosłych - Poradnia Psychologiczno-Terapeutyczna dla Dzieci i Młodzieży,
Przychodnia Lekarska „Zdrowie” w Olszewo-Borkach.

Placówki te udzielają dodatkowo wsparcia dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi, lękowymi, nerwicowymi, zaburzeniami zachowania, zespołem uzależnień, problemami emocjonalnymi, dysfunkcjami rozwojowymi oraz ruchowymi.

Wśród ankietowanych zdecydowana większość (powyżej 73%) oceniła dostęp do podstawowej opieki medycznej jako dobry lub bardzo dobry, natomiast należy zwrócić uwagę na dostęp do specjalistycznej opieki medycznej w gminie. Zadowolonych respondentów z dostępu do specjalistycznej opieki było 7,6%, między innymi zaznaczono, że usługa stomatologiczna dla dzieci jest jedną z niezbędnych usług na terenie gminy (36,6%).

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym również zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej reguluje Ustawa

o samorządzie gminnym, która traktuje powyższe jako zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym. Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, jak np. Policja oraz Państwowa Straż Pożarna.

Za utrzymanie porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Czarnia odpowiada posterunek Policji w Myszyńcu (odległość 11 km), podległy Powiatowej Komendzie Policji w Ostrołęce. Ochronę przeciwpożarową i przeciwpowodziową zapewniają 4 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.

Według sprawozdań przekazanych przez policję w 2019 roku liczba przestępstw na terenie gminy od kilku lat utrzymuje się na stałym poziomie. W 2019 roku w Gminie Czarnia stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 23 przestępstwa. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 9,32 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Gminy Czarnia najczęściej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 4,60 (wykrywalność 70,00%) oraz przeciwko mieniu - 2,71 (wykrywalność 48,00%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,48 (99,00%), o charakterze gospodarczym - 1,42 (71,00%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,35 (96,00%).

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Gminie Czarnia wynosi 79,80% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa mazowieckiego oraz większy od wskaźnika dla całej Polski.

Tabela 5 Przestępstwa stwierdzone przez Policję ogółem w latach 2015 -2019

2015	2016	2017	2018	2019
26	23	22	24	23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Czarni

Ochrona przeciwpożarowa jest zadaniem własnym gminy. W szczególności konkretyzuje się w realizacji zadań mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem poprzez: - zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia, - zapewnienie sił i środków do zwalczania np. pożaru czy klęski żywiołowej, - prowadzenie działań ratowniczych. Ochrona przeciwpożarowa to zapewnienie koniecznych warunków ochrony technicznej ludzi i ich mienia, a także działań przeciwdziałających powstaniu lub minimalizujących skutki pożaru, klęski żywiołowej lub innego zagrożenia. Chodzi również o zapewnienie odpowiednich sił i środków do prowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczych. Gmina ponosi wszelkie koszty utrzymania, wyszkolenia, wyposażenia i zapewnienia gotowości bojowej jednostek ochotniczych straży pożarnych, a także obowiązana jest do zapewnienia funkcjonariuszom umundurowania bojowego i ubezpieczenia członków ochotniczych straży pożarnych. Ochotnicze straże pożarne są natomiast jednostkami ochrony przeciwpożarowej i funkcjonują w oparciu o przepisy ustawy Prawo o stowarzyszeniach. Wójt koordynuje funkcjonowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze gminy w zakresie ustalonym przez wojewodę. Na terenie Gminy Czarnia funkcjonują następujące jednostki OSP :

OSP Czarnia: 31 członków, remizo-świetlica, 3 samochody pożarnicze, w tym 2 ciężkie i 1 terenowy;

OSP Bandysie: 8 członków, remizo-świetlica, 1 samochód lekki;

OSP Brzozowy Kąt: 16 członków, remiza, 1 samochód ciężki;

OSP Cyk: 8 członków. Niewielka remiza w złym stanie technicznym.

Jak wynika z powyższej analizy, stopień zabezpieczenia ppoż w gminie można uznać za zadowalający, jednak konieczne są inwestycje m.in. budowa nowej remizy w miejscowości Cyk, wraz z jej wyposażeniem i zakup nowego samochodu.

W ramach poprawy poziomu bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy w 2019 roku rozpoczęto inwestycję polegającą na modernizacji oświetlenia ulicznego w Surowem, Cyku, Brzozowym Kącie oraz Rutkowie.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy Gminy Czarnia mogli wyrazić swoją opinię na temat poczucia bezpieczeństwa. 57% ocenia ten aspekt jako dobre lub bardzo dobre. 37,6% badanych uznało, że poziom bezpieczeństwa jest przecięte.

Rekomenduje się podjęcie działań w kierunku zwiększenia roli prewencji przestępczości, czyli: usuwania przyczyn czynów kryminalnych (mogą to być np. przeżycia rodzinne, okoliczności

zatrudnienia, poziom wykształcenia, pozycja ekonomiczna i społeczna), kształtowania postaw prospołecznych, działań resocjalizacyjnych, edukacyjnych itp.

2.1.7. DZIAŁANIA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Organizacjami pozarządowymi określamy wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku. Na podstawie informacji pozyskanych z portalu organizacji pozarządowych uzyskano dane o organizacjach pozarządowych znajdujących się na terenie Gminy Czarnia Są to m.in.:

Związek Kurpiów,

Związek Stowarzyszeń „Kurpsie Razem”,

Lokalna Grupa Działania „Kurpsie Razem”,

Stowarzyszenie Miłośnicy Ziemi Kurpiowskiej,

Koła Gospodyń Wiejskich w Surowem, Bandysiach, Brzozowym Kącie i Długiem,

Towarzystwo Kurpiowskie „Strzelec” w Czarni

Fundacja DOBRO.STAN

Ochotnicze Straże Pożarne w miejscowości Surowe, Czarnia, Brzozowy Kąt, Cyk.

W 2020 roku za priorytetowe zadania w ramach współpracy z NGO uznano:

Kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego

Wspieranie organizacji imprez kulturalnych

Wspieranie zajęć szkoleniowych w ramach różnych dyscyplin sportu

Wspieranie imprez sportowych, rekreacyjnych i turystycznych dla dzieci i młodzieży

Przeciwdziałanie uzależnieniom i wykluczeniu społecznemu, w tym prowadzenie świetlic opiekuńczo-wychowawczych i integracyjnych na terenie gminy

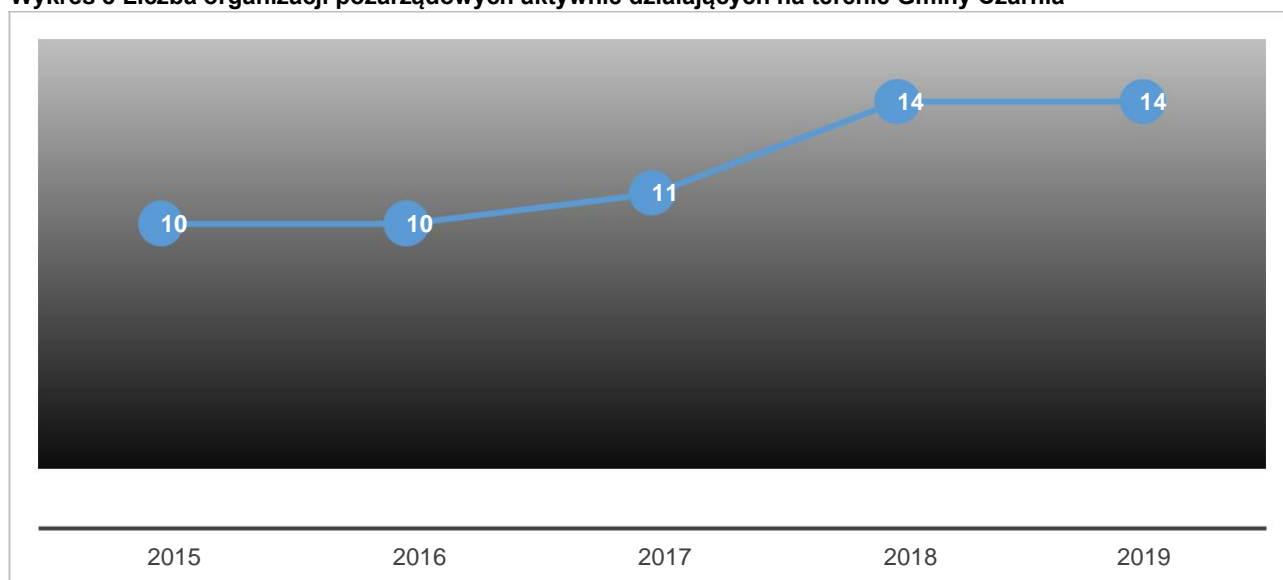
Gmina realizuje corocznie Program Współpracy Gminy Czarnia z Organizacjami Pozarządowymi.

W 2019 roku podpisano jedną umowę z Centrum Profilaktyki Uzależnień EKSPERT na przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym około 54% uczestników określiło współpracę z organizacjami pozarządowymi jako przeciętną. 30% respondentów dobra lub bardzo dobrą.

Współpraca Gminy Czarnia z NGO systematycznie się rozwija, o czym świadczy rosnąca liczba fundacji, stowarzyszeń oraz organizacji społecznych na terenie gminy.

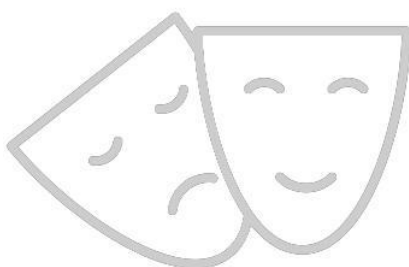
Wykres 8 Liczba organizacji pozarządowych aktywnie działających na terenie Gminy Czarnia

Źródło : opracowanie własne

Zaleca się kontynuację działań w obszarze współpracy z NGO. Na terenie gminy brakuje organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami (intelektualnymi, ruchowymi) oraz z zaburzeniami psychicznymi, jak również takich, które wspierałyby pozostałe grupy społeczne zagrożone wykluczeniem społecznym, tj. bezrobotnych, uzależnionych, współuzależnionych, rodzin z trudnościami w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej w zakresie ich funkcjonowania społecznego i zawodowego. Brak również podmiotów ekonomii społecznej np. spółdzielni socjalnych, KIS, CIS.

2.1.8. KULTURA

W gminie Czarnia placówkami, realizującymi zadania z zakresu szeroko rozumianej kultury jest Gminna Biblioteka Publiczna w Czarni wraz z jej filią w Surowem.

Istotnym elementem integracji społecznej, gdzie dochodzi do spotkań społeczności lokalnej są świetlice wiejskie działające

w Remizach Ochotniczych Straży Pożarnych w Czarni, Bandysiach i Brzozowym Kącie.

W Gminie Czarnia nie ma Domów Kultury. Jediną placówką kulturową jest Gminna Biblioteka Publiczna. Biblioteka nie posiada wystarczająco rozwiniętej infrastruktury i realizując wszelkiego rodzaju przedsięwzięcia korzysta z pomieszczeń wyżej wspomnianych świetlic wiejskich. Władze gminy dostrzegają potrzebę utworzenia nowych miejsc mających na celu integrację kulturową mieszkańców.

Gminna Biblioteka Publiczna (zlokalizowana w budynku remizo-świetlicy OSP), realizuje zadania z zakresu propagowania kultury w społeczności lokalnej. Poza ofertą księgozbioru, biblioteka oferuje bezpłatny dostęp do internetu, organizuje występy, wydarzenia czytelnicze (np. akcja Narodowe Czytanie, Noc Bibliotek), wystawy, spotkania autorskie z twórcami różnych dziedzin sztuki, bierze udział w projektach takich jak np. „Mała Książka-Wielki Człowiek”, ogłoszony przez Instytut Książki. Ważnym, elementem działalności bibliotek jest także oferta spędzania czasu wolnego skierowana przede wszystkim do dzieci i młodzieży, w postaci konkursów i wycieczek, a także zajęć organizowanych w okresie wakacji oraz ferii. Biblioteka zatrudnia 2 osoby. W 2020 roku, w ramach Wieloletniego Programu Rozwoju Czytelnictwa zakupiono księgozbiory o wartości 6 000,00 zł. We współpracy z Fundacją ING Dzieciom biblioteka przekazała książki dla dzieci z chorobami nowotworowymi, które pomagają oswoić lęk towarzyszący chorobie i pobytowi w szpitalu.

Na terenie Gminy Czarnia działa także Zespół Folklorystyczny „Carniacy”, pod patronatem Towarzystwa Kurpiowskiego „Strzelec” w Czarni oraz Kapela Brata Zenona, które propagują poprzez swą działalność regionalną kulturę kurpiowską. Główną specjalnością Zespołu „Carniacy” są widowiska obrzędowe i plenerowe. Grupa śpiewa tradycyjne pieśni i wykonuje tańce kurpiowskie. Towarzystwo Kurpiowskie „Strzelec” wspólnie z władzami samorządowymi gminy jest m.in. organizatorem imprezy folklorystycznej „Niedziela na wsi”.

W 2019 roku wybudowano Otwartą Strefę Aktywności w Surowem. W Czarni odbyła się również największa impreza kulturalna „XXXI Niedzielne Spotkania z Historią i Folklorem”, natomiast w grudniu 2019 roku po raz drugi odbył się „Jarmark Bożonarodzeniowy z Mazowieckim Szlakiem Tradycji”, łączący okoliczności Bożego Narodzenia z tradycjami regionalnymi Mazowsza. Ze względu na pandemię SARS-CoV-2 kolejna edycja nie mogła zostać zrealizowana w 2020 roku, zaproponowano jednak alternatywne rozwiązanie – Konkurs Rodzinny „Rodzinna Szopka Jarmarku Bożonarodzeniowego” zorganizowany przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Czarni z Filią w Surowem, adresowany do rodzin wielopokoleniowych.

Według mieszkańców Gminy Czarnia biorących udział w ankiecie dostępność do kultury i rozrywki na terenie gminy jest na niewystarczającym poziomie. Tylko niecałe 9% ankietowanych oceniło dostępność do oferty kulturalno-rozrywkowej jako zadowalającą, natomiast 25,8% oceniło ten dostęp na bardzo złym, a 32,3% na złym poziomie.

Ta sytuacja wynika między innymi z faktu, iż na 9 sołectw w gminie funkcjonuje tylko 3 świetlice wiejskie i mieszkańcy nie mają dostępu do oferty kulturalnej w swoich miejscowościach. W związku z tym warto zwrócić uwagę na zwiększenie liczby miejsc spotkań i organizacji działań kulturowych i rozrywkowych w gminie.

Wykres 9 Dostęp do kultury i rozrywki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Gmina Czarnia posiada również zasoby w zakresie zaplecza sportowo-rekreacyjnego. Składają się na nie:

boisko do gry w piłkę nożną z bieżnią okólną oraz boisko wielofunkcyjne (do gry w siatkówkę, koszykówkę, piłkę ręczną i tenisa ziemnego), zlokalizowane przy Publicznej Szkole Podstawowej w Czarni;

boisko wielofunkcyjne przy Publicznej Szkole Podstawowej w Surowem;

dostępny dla mieszkańców gminy oraz uczniów szkół gminnych basen kryty w Specjalnym Ośrodku Szkolno- Wychowawczym w Czarni.

Należy zwrócić uwagę, że sfera kulturalna gminy jest niedostosowana do nowoczesnych potrzeb kulturalnych osób młodych oraz dzieci i młodzieży (np. robotyka, programowanie, zajęcia taneczne street dance, hip-hop itp.). W gminie brakuje Gminnego Ośrodka Kultury, który stanowiłby centrum wydarzeń kulturalnych, dysponowałby ofertą zajęć skierowanych do każdej grupy wiekowej, zapewniałby organizację wycieczek, ferii, półkolonii oraz obozów wyjazdowych, byłby miejscem

warsztatów, spotkań międzypokoleniowych i koordynowałyby wszystkie wydarzenia kulturalno-sportowe w gminie.

W gminie brakuje wyznaczonych i oznakowanych tras do turystyki rowerowej. Warunki naturalne gminy stwarzają bardzo dogodne warunki do organizowania imprez rekreacyjnych takich jak biegi przełajowe i na orientację, rodzinne, narciarstwo śladowe, rajdy rowerowe, jeździectwo itp.

Opierając się na analizie potrzeb mieszkańców oraz wytycznych zawartych w unijnych, krajowych oraz samorządowych dokumentach strategicznych z obszaru polityki społecznej, zaleca się kontynuowanie działań gminy w zakresie dalszego rozwoju integracji społeczności lokalnej oraz rozwoju tras pieszo-rowerowych i szeroko rozumianej infrastruktury społecznej. Ponadto, w zakresie rozwoju sfery kultury, w związku z pandemią SARS-CoV-2 i rosnącym zjawiskiem izolacji społecznej zaleca się organizowanie zajęć, konkursów i innych wydarzeń kulturalnych on-line.

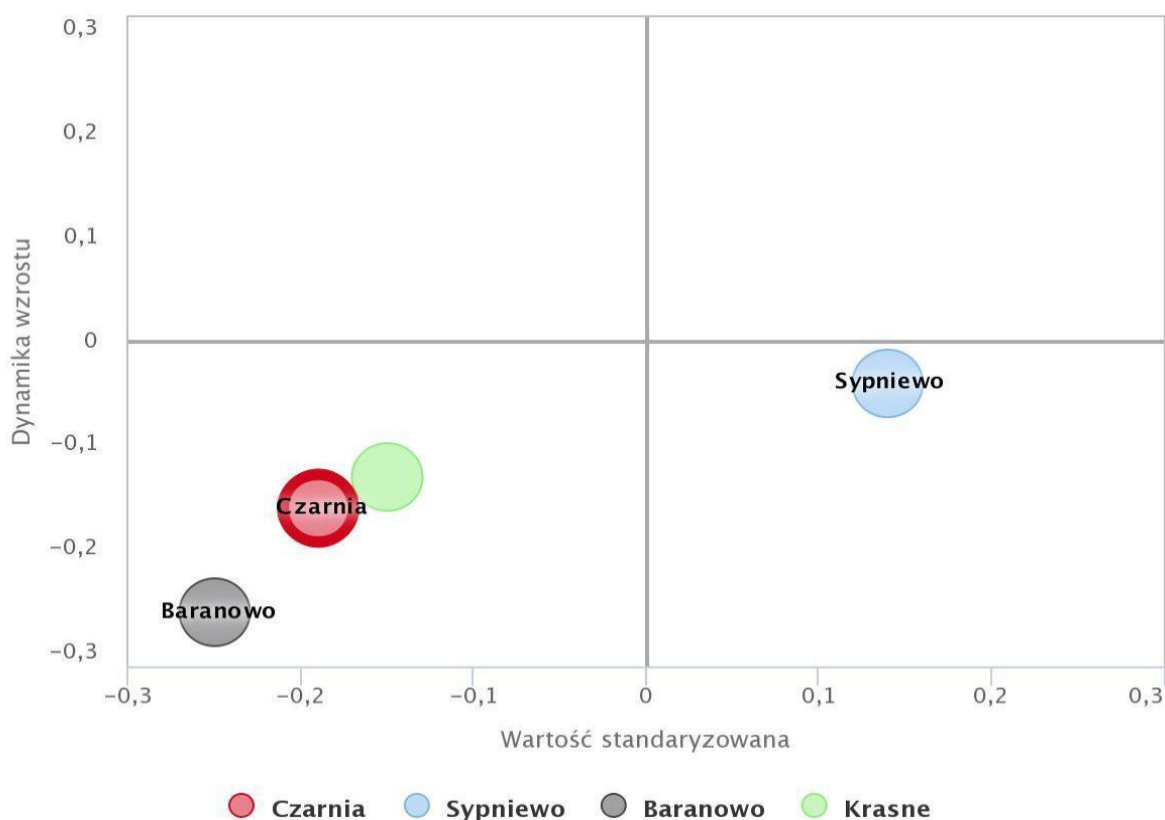

2.2. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

2.2.1. DZIAŁALNOŚĆ OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Wskaźnik Rozwoju Gminy w wymiarze społecznym pokazuje, że na tle grupy porównawczej Gmina Czarnia nie wykazuje zbyt wysokiej dynamiki wzrostu jak i wartości wskaźnika. Oznacza to konieczność podjęcia zintensyfikowanych działań w tym obszarze. Inicjatywa gminy polegająca na podjęciu decyzji o utworzeniu pilotażowego Centrum Usług Społecznych jest formą przeciwdziałania takiej sytuacji.

Wykres 12 Wskaźnik Rozwoju Gminy Czarnia w wymiarze społecznym

Highcharts.com

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarni jest jednostką organizacyjną gminy. Realizuje zadania wynikające z obowiązujących uregulowań prawnych oraz podejmuje nowatorskie inicjatywy

Projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020

w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych. Do podstawowych działań GOPS należą zadania wynikające z Ustawy o pomocy społecznej. Ponadto GOPS w Czarni wypłaca dodatki mieszkaniowe i energetyczne, świadczenia rodzinne i pielęgnacyjne, świadczenia wychowawcze (500+), świadczenia Dobry Start (300+), zapewnia pomoc materialną o charakterze socjalnym dla uczniów, podejmuje działania wspierające rodziny wielodzietne, osoby starsze i niepełnosprawne, ponad to prowadzi Zespół Interdyscyplinarny oraz Fundusz Alimentacyjny.

Prawidłowa realizacja zadań wymaga nie tylko zabezpieczenia w budżecie odpowiednich środków finansowych, ale również zapewnienia niezbędnych zasobów kadrowych, lokalowych i informatycznych, a także określenia potrzeb w zakresie pomocy społecznej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarni prowadzi na bieżąco monitoring problemów społecznych występujących w gminie oraz podejmuje działania podnoszące kompetencje pracowników GOPS.

Kadra uczestniczy w licznych szkoleniach. W 2019 roku odbyły się m.in.:

- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
- Pomoc społeczna aktualne problemy
- ABC Superwizji
- ABC pracownika socjalnego
- Wywiad środowiskowy w świetle nowych przepisów Pomocy Społecznej
- Kontrola Zarządcza w OP
- Kierowanie do DPS
- Elementy prawa istotne w sprawach asystenta rodzinnego
- Zespoły Interdyscyplinarne, Grupy robocze a Procedura NK
- Problematyka przemocy w ujęciu interdyscyplinarnym
- Praktyczne aspekty działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Diagnoza i plan pracy z rodziną dysfunkcyjną
- Realizacja zadań pomocy społecznej w perspektywie finansowej EFS 2014-2020
- Centrum Usług Społecznych

Ośrodek współpracuje z takimi organizacjami i instytucjami jak:

- Polski Czerwony Krzyż,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej,
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Myszyńcu,
- Placówki oświatowe,
- Policja,
- Domy Pomocy Społecznej,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Białym Lasku,

- Zakład Opiekuńczo-Lecznicy
- Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrołęce
- Przychodnia Lekarska Kazimierz Dobkowski
- Sąd Rejonowy w Ostrołęce

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnia prowadzi również zbiórkę i rozdawnictwo odzieży używanej.

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej GOPS ma obowiązek zatrudnić pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ośrodek nie spełnia wymogów ustawowych w zakresie zatrudniania pracowników socjalnych.

Tabela 6 Liczba osób zatrudnionych w GOPS w Czarni w 2019 roku

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób ogółem	6	6	6	6	6
Liczba etatów	5	5	5	5	5
Kierownicy	1	1	1	1	1
Z-ca kierownika	0	0	0	0	0
Pracownicy socjalni ogółem	2	2	2	2	2
asystenci rodziny	1	1	1	1	1
Pozostali pracownicy	2	2	2	2	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Czarni

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarni uczestniczy w realizacji następujących programów:

1. Program operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014 - 2020, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Cel programu to udzielenie wsparcia osobom doświadczającym najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnienie pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków. Adresatami programu są osoby i rodziny w trudnej sytuacji życiowej, spełniające kryteria określone w art. 7 Ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekracza 220 % kryterium dochodowego, tj. 1 542,20 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1 161,60 zł na osobę w rodzinie. Osoby potrzebujące otrzymują artykuły: warzywne i owocowe, skrobiowe, mleczne,

Projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach
 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020

mięsne, a także cukier i olej. Mogą także skorzystać z bezpłatnych szkoleń lub warsztatów dotyczących m.in. przygotowywania posiłków, diety oraz zdrowego odżywiania, sprawnego zarządzania budżetem domowym, zapobiegania marnowaniu żywności w celu zwiększenia samodzielności i włączenia społecznego.

2. Program „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami – edycja 2021”, który finansowany jest z Funduszu Solidarnościowego w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej.

Głównym celem programu jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności.

3. Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 - 2023.

Jest to program wsparcia finansowego dla gmin w zakresie realizacji zadań własnych. W ramach Programu GOPS udziela pomocy w formie bezpłatnych posiłków lub zasiłku celowego na zakup żywności. Adresatami programu są dzieci i młodzież ucząca się oraz ich rodziny, a także osoby prowadzące jednoosobowe gospodarstwa domowe, będące w trudnej sytuacji życiowej. Pomocy w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych

4. Gminny Program Wspierania Rodziny na terenie Gminy Czarnia na lata 2020-2022

Koordynatorem Programu jest GOPS w Czarni. Głównym celem programu jest wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, jak również profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania prawidłowego modelu rodziny. Program ten oparty jest na trzech filarach: monitoring, wsparcie, czyli interwencja i profilaktyka, współpraca instytucjonalna.

Główne założenia programowe to:

działania zmierzające do wzmocnienia systemu norm i wartości procesu wychowawczego gwarantujących prawidłowy rozwój dziecka w rodzinie,

pomoc rodzicom w przystosowaniu się do życia społecznego poprzez indywidualną pracę z rodziną

wdrażanie programów edukacyjnych skierowanych do dzieci i ich rodziców służących rozwojowi rodziny,

współpraca z asystentem rodziny, pracownikami socjalnymi, pedagogami szkolnymi, kuratorami sądowymi, policjantami, w celu podjęcia wspólnych działań profilaktycznych na rzecz rodzin dotkniętych problemem opiekuńczo-wychowawczym.

inicjowanie i inspirowanie społeczności lokalnej

profesjonalna pomoc dla rodzin dysfunkcyjnych w tym:

interwencja kryzysowa w rodzinie,

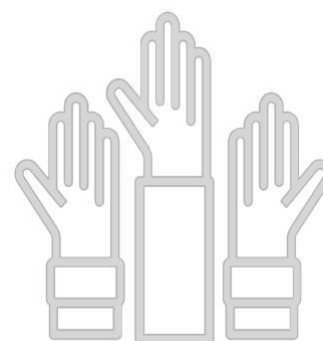
organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin niewydolnych wychowawczo,
pomoc w nauce,
profilaktyka:

udział i propagowanie form aktywności społecznej

udział w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, mających na celu ochronę poziomu życia rodziny oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

5. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego. Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez:

- diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań pomocowych w stosunku do osób stosujących przemoc.

Podstawowe cele programu to:

- 1) systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- 2) podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie,
- 3) wsparcie rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 4) edukację społeczeństwa w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 5) podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 6) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie

6. Coroczny Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii

Celem głównym Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii jest ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych substancji psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Czarnia oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych. Program określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu, narkotyków, wytycza główne kierunki działań profilaktycznych oraz działań mających na celu rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii, integrację i reintegrację społeczną osób współuzależnionych i uzależnionych.

Program jest adresowany do osób fizycznych, prawnych i podmiotów nieposiadających osobowości prawnej, realizujących zadania w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania przemocy, do osób z grup ryzyka, uzależnionych, ich rodzin oraz wszystkich mieszkańców Gminy Czarnia.

Główne zadania programu w szczególności obejmują m.in.:

- 1) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób dorosłych, młodzieży, dzieci i ich rodzin, współuzależnionych, uzależnionych
- 2) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomania, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie
- 3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej
- 4) Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych
- 5) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.
- 6) Udzielanie pomocy osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ich ze środowiskiem lokalnym
- 7) Współpraca z placówkami oświatowymi z terenu gminy

Zaleca się poszerzenie obszaru zadań GOPS o programy wspierające osoby ze szczególnymi potrzebami, a także z depresją oraz zaburzeniami psychicznymi, poprzez realizację działań podnoszących świadomość społeczności lokalnej na temat zaburzeń depresyjnych, a także pokazujących w jaki sposób je leczyć oraz jak im zapobiegać. Wskazane byłoby również założenie Środowiskowego Centrum Zdrowia Psychicznego o zasięgu ponadgminnym, w ramach projektów unijnych np. PO WER „Deinstytucjonalizacja szansą na dobrą zmianę”. W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii wskazane byłoby także podjęcie działań zapobiegających innym uzależnieniom od substancji psychotropowych,

środków zastępczych, NSP oraz uzależnieniu behawioralnym. W gminie brakuje także programów wspierających aktywizację społeczną seniorów.

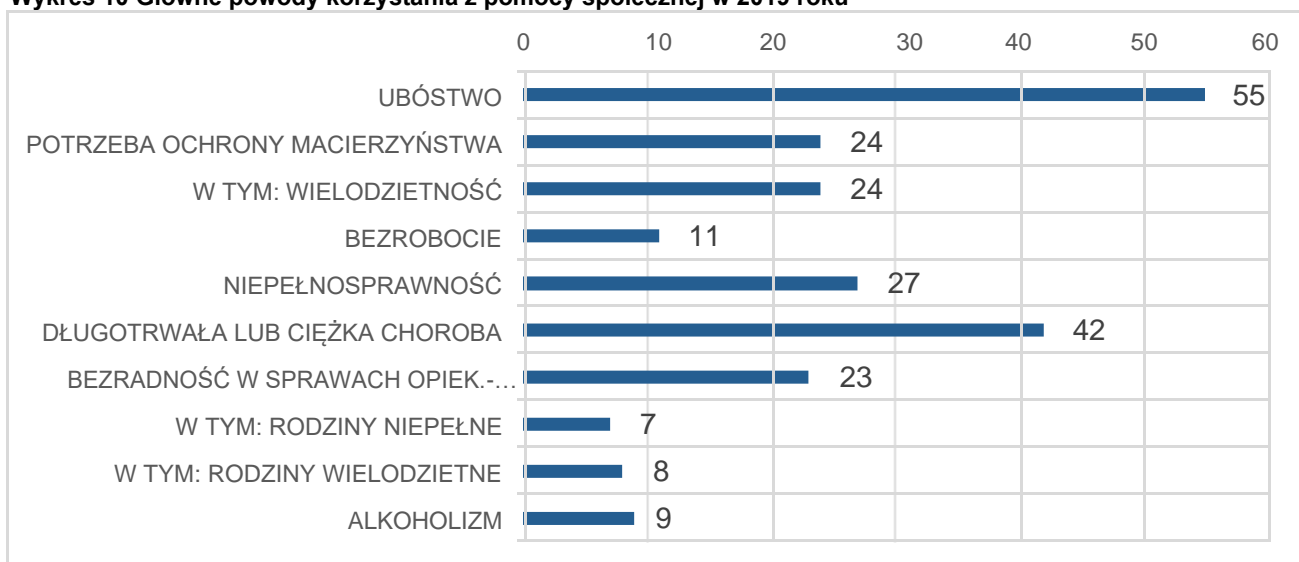
2.2.2. GŁÓWNE PROBLEMY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ

Beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej w 2019 roku było 156 osób, w tym 92 osoby w wieku przedprodukcyjnym, 55 osób w wieku produkcyjnym oraz 9 osób w wieku poprodukcyjnym. Z pomocy społecznej skorzystało 76 rodzin. Najczęstszym powodem korzystania z pomocy społecznej było:

- ubóstwo,
- długotrwała lub ciężka
- choroba, niepełnosprawność,
- wielodzietność
- bezrobocie.

Z danych gminy wynika, że pomocą społeczną zostało objętych 10,04% mieszkańców gminy.

Wykres 10 Główne powody korzystania z pomocy społecznej w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Czarni

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,

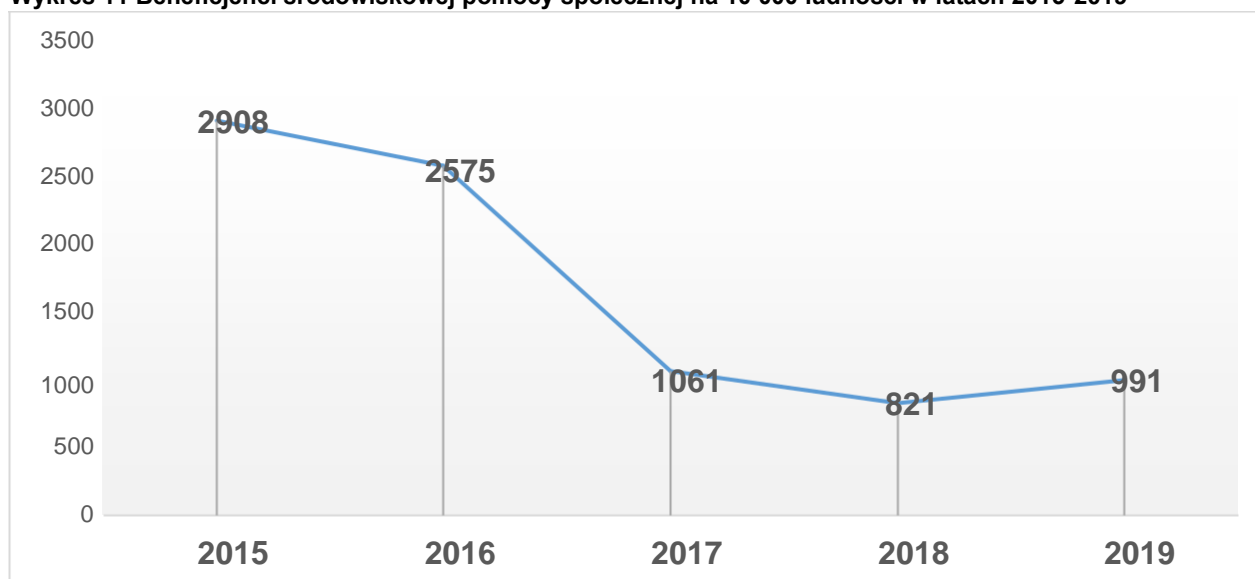
bezdомności,
bezrobocia,
niepełnosprawności,
długotrwałej lub ciężkiej choroby,
przemocy w rodzinie,
potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze,
trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
alkoholizmu lub narkomanii,
zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,

Badani poproszeni o uszeregowanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, w swoich odpowiedziach zaznaczyli, iż najczęstszymi problemami są: bezrobocie, alkoholizm, ubóstwo i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Ponadto ankietowani zostali poproszeni o wskazanie grup społecznych, które są najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym. Są to: rodziny i osoby o niskim statusie materialnym, osoby starsze i samotne, a także rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień.

Analizując dane GUS oraz informacje źródłowe otrzymane ze sprawozdań MRPiPS należy zauważyć, że w Gminie Czarnia wskaźniki beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 ludności z roku na rok są niższe. Obrazuje to poniższy wykres oraz tabela.

Wykres 11 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 ludności w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 7 Liczba rodzin i liczba korzystających z pomocy społecznej w latach 2015-2019

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób
2015	222	842
2016	201	737
2017	117	374
2018	93	305
2019	99	313

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS za 2019 rok

Na spadek liczby beneficjentów z całą pewnością miało wpływ wprowadzenie w 2016 roku świadczenia wychowawczego 500+, które poprawiło sytuację rodzin, zwłaszcza wielodzietnych. Świadczenie to zostało rozszerzone od 1 lipca 2019 roku na każde dziecko do ukończenia 18 roku życia, bez względu na dochód osiągany przez rodzinę.

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem) w 2019 roku wyniósł 12,00 %.

Tabela 8 Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w Gminie Czarnia w latach 2015 - 2019

ROK	WSKAŹNIK
2015	24%
2016	25%
2017	34%
2018	27%
2019	12%

Źródło: OZPS za 2019 rok

W najbliższych latach należy się spodziewać ponownego wzrostu wskaźnika ze względu na skutki gospodarcze pandemii SARS-CoV-2.

Nieznacznie wzrasta natomiast liczba osób korzystających z usług opiekuńczych. W 2019 roku z usług opiekuńczych skorzystało 8 osób. Kwota przeznaczona na realizację usług wynosiła 57 171,00 zł. Na usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej: „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych - edycja 2019” GOPS pozyskał wsparcie finansowe w wysokości – 3 844,52 zł, a w ramach Rządowego Programu „75 plus„ - kwotę – 3 170,00 zł.

Biorąc pod uwagę analizę powodów przyznawania pomocy społecznej oraz grup społecznych, którym grozi wykluczenie należy skupić się przede wszystkim na osobach borykających się z problemem ubóstwa, a także na osobach ze specjalnymi potrzebami, wynikającymi z długotrwałej choroby lub niepełnosprawności. Warto przy tym poszerzyć kontekst pojęcia osoby z niepełnosprawnościami o ograniczenia nie tylko ruchowe lecz również intelektualne oraz psychiczne, zgodnie z definicją zawartą w Ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych. Zgodnie z art. 2 pkt. 10 ustawy, „Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej”.

2.2.3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY I WSPARCIA

W myśl Ustawy o pomocy społecznej osobie, która wymaga całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej. Zobowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w DPS są mieszkańcy

domu, przedstawiciel ustawowy, małżonek, zstępni przed wstępnymi, gmina zgodnie z miejscem zamieszkania, z której osoba została skierowana.

Na terenie Gminy Czarnia nie funkcjonują Domy Pomocy Społecznej. W 2019 roku nie było zapotrzebowania na skorzystanie z całodobowej opieki. W poprzednich latach sytuacja wyglądała następująco:

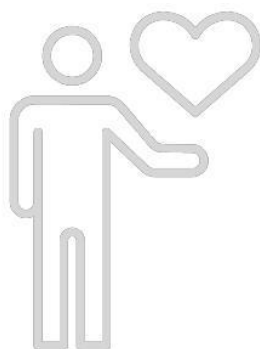
Tabela 9 Liczb osób w DPS oraz kwoty przeznaczone na utrzymanie

	2015	2016	2017	2018	2019
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DPS	66.460,00	32.899,00	11.471,0	10.336,00	0
LICZBA OSÓB W DPS	3	2	2	1	0
LICZBA DPS	0	0	0	0	0

Źródło : OZPS za 2019 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarni partycypuje w kosztach pobytu osób wymagających stałej opieki. Gmina nie posiada również żadnego Klubu Integracji Społecznej, Ośrodka Interwencji Kryzysowej, Środowiskowego Domu Samopomocy, Dziennego Domu Pomocy, Klubu Samopomocy, Zakładu Aktywności Zawodowej itp. Brak zapotrzebowania na tego typu usługi w gminie wynikać może z braku możliwości skorzystania z takich zasobów na terenie gminy. Dlatego rekomenduje się przeprowadzenie rzetelnych badań ankietowych, konsultacji społecznych w tym zakresie oraz dalszy rozwój usług opiekuńczych jako alternatywę dla kosztownych domów pomocy społecznej. Należy spodziewać się rosnącego zapotrzebowania na tego typu usługi z uwagi na ogólnopolski trend starzenia się społeczeństwa.

2.2.4. ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarni podejmuje szereg działań zmierzających do poprawy sytuacji materialnej osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. Formami pomocy jest system zasiłków pieniężnych, usług, pomoc rzeczowa, poradnictwo specjalistyczne i praca socjalna.

Każdy rodzaj świadczenia ma ustawowo określone przesłanki, które są podstawą do ich przyznania. Świadczenie można podzielić na 3 kategorie: w naturze, w usługach i pieniężne. Zgodnie

z Ustawą o pomocy społecznej świadczeniami z obszaru pomocy społecznej są świadczenia pieniężne oraz świadczenia niepieniężne.

Tabela 10 Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Świadczenia niepieniężne	157	138	51	42	52
Świadczenia pieniężne	50	48	39	37	38

Źródło: OZPS za 2019 rok

W roku 2019 pomocą społeczną w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych objęto ogółem 90 rodzin. Rodziny te skorzystały z szeroko rozumianej pomocy społecznej tj. m.in. z: pomocy finansowej, pracy socjalnej, poradnictwa prawnego, pomocy w załatwianiu spraw w urzędach, sądach, ustalania uprawnień do rent czy emerytur itp. Zmniejszająca się sukcesywnie liczba rodzin wynika najprawdopodobniej z rozszerzenia państwowej polityki prorodzinnej i wprowadzenia świadczenia 500 +.

W ramach realizacji zadania własnego gminy w zakresie pomocy społecznej realizowana jest wypłata świadczeń pieniężnych dla osób i rodzin, których dochody nie przekraczają kryterium (701,00 zł – osoby samotnie gospodarującej, 528,00 zł osoby w rodzinie), wymienionego w Ustawie o pomocy społecznej. Zasiłki celowe i okresowe przyznawane są natomiast na zabezpieczenie niezbędnych potrzeb życiowych np.: zakup leków, żywności, opału, odzieży itp. W 2019 roku na zasiłki celowe wydatkowano kwotę 33.338,00 zł, wsparciem objęto 36 osób. Na zasiłki okresowe wydano 17.179,00 zł wsparciem objęto 11 osób. Na zasiłki stałe przeznaczono kwotę 74.714,00 zł, a wsparcie otrzymało 12 osób.

Poniższa tabela przedstawia liczbę beneficjentów, którym przyznano poszczególne świadczenia w latach 2015 - 2019. W 2019 roku GOPS w Czarni udzielił najwięcej pomocy w postaci dofinansowania posiłków dla dzieci w szkole – 88 dzieci otrzymało wsparcie w powyższej formie.

Specjalny zasiłek celowy może być przyznany w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe, który nie podlega zwrotowi. Jednak wysokość tego świadczenia nie może przekroczyć odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny. Gmina Czarnia w 2019 roku wsparła 8 osób w tym zakresie.

Tabela 11 Liczba beneficjentów pomocy społecznej w latach 2015-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba osób				
	2015	2016	2017	2018	2019
RAZEM	390	340	146	117	132
ZASIŁKI STAŁE – OGÓŁEM	13	12	10	12	12
ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	18	20	14	14	11
w tym przyznane z powodu:					
długotrwałej choroby	3	5	6	4	5
niepełnosprawności	2	2	0	2	1
bezrobocia	12	12	6	8	5
SCHRONIENIE	0	0	0	0	0
POSIŁEK	323	283	100	76	88
w tym dla: dzieci	323	283	100	76	88
USŁUGI OPIEKUŃCZE - OGÓŁEM	8	9	6	6	8
w tym: specjalistyczne	0	0	0	0	0
ZASIŁKI CELOWE OGÓŁEM	32	52	30	33	36
ZASIŁKI SPECJALNE CELOWE	9	2	3	6	8
PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE (prawne, psychologiczne, rodzinne)	4	0	0	1	0
INTERWENCJA KRYZYSOWA	0	0	0	0	0
PRACA SOCJALNA	137	94	91	68	70

Źródło: Opracowanie GOPS w Czarni

Na przełomie ostatnich 5 lat, nastąpił spadek udzielanych świadczeń, w szczególności dotyczy to zasiłków okresowych oraz pracy socjalnej. Nieznaczny wzrost liczby udzielonych świadczeń dotyczy usług opiekuńczych. Z danych uzyskanych z GOPS w Czarni wynika, że w 2019 roku wydawane były skierowania na żywności do Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Ostrołęce. Z tej formy pomocy skorzystało 40 rodzin.

Jednym z wielu zadań pomocy społecznej wynikających z art. 45 ust.1 - 4 Ustawy o pomocy społecznej jest praca socjalna, która jest niematerialną formą wsparcia przy kształtowaniu nowych postaw społecznych. Pomoc w tej formie ma na celu wypracowanie zmiany funkcjonowania społecznego i zawodowego osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez wykorzystywanie i rozwój ich zasobów. Poradnictwo w pracy socjalnej jest działaniem, którego głównym celem jest stworzenie warunków do podejmowania przez klientów samodzielnych prób rozwiązywania swoich problemów, co wiąże się z wprowadzaniem szeroko rozumianych zmian w ich życiu. W 2019 roku praca socjalna była świadczona m. in. w zakresie wspierania w uzyskaniu pomocy ze strony właściwych organów, instytucji i organizacji (pomoc w wypełnianiu wniosków, informowanie o różnych uprawnieniach, pomoc w ustaleniu niepełnosprawności), poradnictwa wychowawczego, rodzinnego i zawodowego; GOPS w Czarni objął tym rodzajem wsparcia 52 rodziny.

Praca socjalna realizowana w 2019 roku przez pracowników GOPS polegała na:

- pomocy w uzyskaniu świadczeń emerytalno - rentowych, świadczeń z tytułu alimentów, zwrotu podatku z tytułu rozliczenia PIT, pomocy w uzyskaniu świadczenia uzupełniającego 500 plus dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji z ZUS i KRUS,
 - pomocy w uzyskaniu orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy,
 - pomocy w realizacji recept, wizyty domowej lekarza, załatwieniu sprzętu ortopedycznego, działaniu na rzecz zapewnienia opieki osobie starszej lub niepełnosprawnej,
 - uzyskaniu pobytu w Środowiskowym Domu Samopomocy w Białusnym Lasku, Zakładzie Opiekuńczo – Leczniczym oraz Zakładzie Pielęgnacyjno-Opiekuńczym Ostrołęce
- współorganizowaniu wypoczynku letniego dla dzieci,
- współpracy z kuratorami nad poprawą funkcjonowania rodzin, w rozwiązywaniu konfliktów w rodzinie,
 - wsparciu w rozwiązywaniu problemu przemocy oraz udzieleniu informacji o kompetencjach policji, prokuratora i sądu,
 - organizowaniu konsultacji psychologicznej i psychiatrycznej, a także działań mających na celu podjęcie leczenia

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarni przyznaje również dodatki mieszkaniowe i energetycznych. Pomoc w postaci dodatków mieszkaniowych ma na celu zmniejszenie wysokich kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania ponoszonych przez osoby i rodziny o najniższych dochodach. Dodatki mieszkaniowe zostały wypłacone 9 rodzinom na kwotę 10 776,00 zł, a dla 3 rodzin - dodatki energetyczne na kwotę 568,44 zł. Stypendia szkolne otrzymało 148 uczniów z 85 rodzin na kwotę 164 820,00 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarni realizuje także zadania wynikające z Ustawy o świadczeniach rodzinnych. Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy i świadczenie pielęgnacyjne,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, ○ świadczenie rodzicielskie.

Osobie otrzymującej zasiłek rodzinny mogą przysługiwać również następujące dodatki:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, ○ dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,

- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania.

Strukturę świadczeń rodzinnych w perspektywie ostatnich 5 lat przedstawia tabela poniżej, w której umieszczone zostały informacje o liczbie przyznanych świadczeń oraz kwoty poniesionych wydatków.

Tabela 12 Liczby i kwoty wypłaconych świadczeń w latach 2015-2019

	2015		2016		2017		2018		2019	
	l. rodzin	Kwota	l. rodzin	Kwota	l. rodzin	Kwota	l. rodzin	Kwota	l. rodzin	Kwota
zasiłek rodzinny	235	648.076,00	231	690.224,00	260	715.963,00	255	654.684,00	256	614.897,00
dodatek z tytułu urodzenia dziecka	20	20.000,00	21	21.000,00	16	16.000,00	22	22.000,00	17	17.000,00
dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,	35 świadczeń	13.066,80	16 świadczeń	6.186,70	17 świadczeń	6.414,00	39 świadczeń	15.407,00	38 świadczeń	14.458,24
dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	157 świadczeń	28.040,00	142 świadczenia	27.342,00	135 świadczeń	27.015,00	122 świadczenia	24.506,00	160 świadczeń	30.184,26
dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	225 świadczeń	17.540,00	185 świadczeń	18.790,00	134 świadczenia	13.820,00	106 świadczeń	11.040,00	142 świadczenia	15.180,00
dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego (l. osób)	417	41.700,00	381	38.100,00	383	38.300,00	333	33.300,00	380	31.094,08
dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej.	1481 świadczeń	120.880,00	1418 świadczeń	128.750,00	1338 świadczeń	127.110,00	1206 świadczeń	114.570,00	1096 świadczeń	103.627,68
Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko	1108 świadczeń	79.318,00	1090 świadczeń	90.038,00	1120 świadczeń	38.532,00	1053 świadczenia	93.249,00	1072 świadczenia	94.996,56

nauki poza miejscem zamieszkania										
świadczenie pielęgnacyjne	115 świadczeń	136.320,00	114 świadczeń	148.100,00	131 świadczeń	184.080,00	124 świadczenia	182.262,00	123 świadczenia	194.391,00
zasiłek pielęgnacyjny	522 świadczeń	79.866,00	495 świadczenia	75.735,00	457 świadczeń	69.921,00	442 świadczenia	70.045,00	489 świadczeń	92.632,00
specjalny zasiłek opiekuńczy	59 świadczeń	28.964,00	68 świadczeń	33.224,00	116 świadczeń	59.534,00	160 świadczeń	84.571,00	162 świadczenia	97.898,00
zasiłek dla opiekuna	14 świadczeń	7.280,00	14 świadczeń	6.795,00	12 świadczeń	6.240,00	6 świadczeń	3.120,00	0 świadczeń	0 świadczeń
dodatki mieszkaniowe	22 gospodarstw domowych	24.443,00	24 świadczenia	24.502,00	17 świadczeń	18.434,00	13 świadczeń	14.085,00	9 świadczeń	10.776,00
Liczba wydanych decyzji administracyjnych przyznających świadczenia	250		559		546		523		534	
Liczba decyzji odmownych	2		17		7		4		14	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Czarni

Świadczenia rodzinne finansowane są w całości z budżetu państwa i stanowią one znaczące wsparcie dla rodzin zamieszkujących na terenie gminy. W przypadkach przekroczenia kryterium dochodowego świadczenia rodzinne wypłacane są według tzw. zasady „złotówka za złotówką” tj. w wysokości pomniejszonej o kwotę, o jaką dochód rodziny przekroczył aktualnie obowiązującą kwotę uprawniającą do zasiłku, pomnożoną przez liczbę osób w danej rodzinie.

Kolejną formą wsparcia w ramach świadczeń rodzinnych są świadczenia opiekuńcze, w zakres których wchodzi: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy. W analizowanym okresie liczba zasiłków pielęgnacyjnych nieznacznie zmalała. Nastąpił natomiast wzrost liczby wypłacanych świadczeń pielęgnacyjnych oraz specjalnych zasiłków opiekuńczych, co wskazuje na rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze.

Świadczenie wychowawcze ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Przysługuje ono matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, do dnia ukończenia przez

nie 18. roku życia; w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko w rodzinie. W okresie od 1 stycznia 2019 do 30 czerwca 2019 roku świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko przysługiwało po spełnieniu kryterium dochodowego. Z dniem 1 lipca 2019 roku zmianie uległy warunki przyznawania świadczenia, upoważniające do pobierania świadczenia wychowawczego na każde niepełnoletnie dziecko niezależnie od dochodu rodziny. Świadczenie finansowane jest w całości z budżetu państwa. Z pomocy w formie świadczenia wychowawczego w 2019 roku wypłacono 5 675 świadczeń na kwotę 2 799 209,80 zł.

W ramach wsparcia wypłacane są również: jednorazowe świadczenie „Za życiem”, jednorazowe świadczenie „Dobry Start”, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, dodatki mieszkaniowe oraz energetyczne, stypendia szkolne oraz zasiłek szkolny. Na terenie gminy nie funkcjonuje Karta Dużej Rodziny.

Rekomenduje się połączenie działań z zakresu pomocy i wsparcia rodziny w formie świadczeń z innowacjami aktywizującymi społeczność lokalną, budującymi potencjał rozwojowy wspólnoty. W dłuższej perspektywie czasowej spowoduje to wzrost liczby grup samopomocowych oraz zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców, co niewątpliwie odciąży w dużym stopniu GOPS w zakresie realizacji tych zadań.

2.2.5 UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Dokonując opisu problemu uzależnień i przemocy w rodzinie należy zwrócić uwagę, że są one często – chociaż nie zawsze - ze sobą powiązane na zasadzie sprzężenia przyczynowo – skutkowego. Dlatego konieczne jest podejście wielopłaszczyznowe do problemu, uwzględniające różne rodzaje uzależnień (alkohol, narkotyki, uzależnienia behawioralne) i przemocy (przemoc fizyczna, psychiczna, finansowa, cyberprzemoc). Jak już zostało wspomniane wcześniej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarni współuczestniczy w realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, wychodząc naprzeciw tym problemom. Program obejmuje zadania własne gminy w zakresie realizacji działań określonych w Ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz działania własne gminy w obszarze profilaktyki narkomanii, w oparciu o Ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii. Umieszczenie zadań wynikających z dwóch odrębnych przepisów prawa w jednym Programie podyktowane jest faktem, że do znacznej części problemów wynikających z nadużywania alkoholu lub innych środków zmieniających świadomość (narkotyki, leki) można zaproponować zbieżne działania. Program zawiera także zdobyte w trakcie realizacji poprzednich programów doświadczenia oraz wnioski wynikające z diagnozy lokalnych problemów. Wskazują one jednoznacznie na konieczność łączenia działań w zakresie profilaktyki alkoholowej z innymi uzależnieniami: od substancji psychotropowych,

środków zastępczych, NSP oraz behawioralnych. Stąd konieczność realizacji wielowymiarowych działań w zakresie przemocy i cyberprzemocy oraz kształtujących umiejętności interpersonalne i społeczne (np. komunikacja, rozpoznawanie psychomanipulacji).

Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy m.in. inicjowanie lokalnych działań dotyczących problematyki uzależnień, podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, wspieranie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii. Komisja ma także możliwość przeprowadzania rozmów z ofiarami, sprawcami i świadkami przemocy w rodzinie, a także powiadamianiu policji lub zawiadamianiu prokuratury o popełnieniu przestępstwa znęcania się. GKRPA jest również uprawniona do zakładania Niebieskich Kart.

Komisja koncentrowała się na motywowaniu osób podejrzewanych o nadużywanie alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz osób współuzależnionych do podjęcia terapii, czy też leczenia odwykowego.

Na dzień 1 stycznia 2019 roku 7 podmiotów posiadało zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych, na dzień 31 grudnia 2019 roku liczba ta nie uległa zmianie. Przyczyną tego faktu jest brak nowych miejsc, w których prowadzona jest sprzedaż napojów alkoholowych. Nie odnotowano żadnego przypadku odebrania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Z tzw. funduszu korkowego (środków uzyskanych przez gminę z tytułu udzielonych zezwoleń na sprzedaż alkoholu), w 2019 roku kwota wpływów wyniosła 17 833,51 zł. Sfinansowane z tej kwoty zostały następujące wydatki:

wypłata wynagrodzeń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów, Alkoholowych w kwocie 2 210,00 zł,

zakup nagród rzeczowych i nagród pocieszenia na „Konkurs Wiedzy o Gminie Czarnia” z zakresem pytań o tematyce profilaktyki alkoholowej w kwocie 1 350,69 zł,

dofinansowanie kolonii letnich dla 6 dzieci, zorganizowanych przez PCK Oddział Ostrołęka, do Białego Dunajca w kwocie 1 800,00 zł,

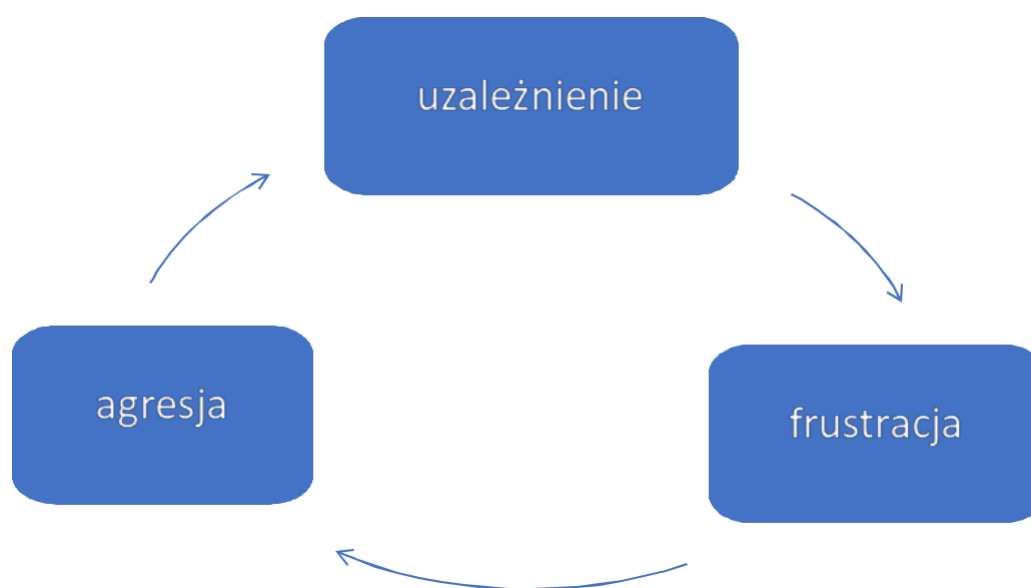
przeprowadzenie zajęć profilaktycznych dla młodzieży PSP w Czarni pt. „Czy słowem można zranić” w kwocie 2 000,00 zł,

przeprowadzenie akcji informacyjnej i warsztatów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży ze szkół w kwocie 1 350,00 zł,

inscenizacja programu profilaktyki uzależnień w kwocie 1 500,00 zł,

opłaty sądowe od wniosków o leczenie odwykowe, zaliczki na poczet opinii biegłych oraz pieczętki w kwocie 1 080,00 zł.

Analizując problematykę uzależnień nie sposób koncentrować się jedynie na problemie alkoholu. Oprócz uzależnień związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych istnieje też grupa tzw. uzależnień behawioralnych. Mówimy o nich wówczas, gdy normalne czynności życiowe (jedzenie, praca, zakupy, korzystanie z Internetu i inne) nabierają charakteru wewnętrznego przymusu. Dochodzi do utraty kontroli nad sytuacją. Właśnie dlatego występowanie przemocy w rodzinie jest często elementem współistniejącym ze zjawiskiem uzależnień, oba obszary problemowe działają na zasadzie „błędnego koła” :

Zgodnie z art. 2 ust. 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 ze zm.) przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

W celu usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pomocy osobom/rodzinom doświadczającym przemocy w rodzinie Rada Gminy Czarnia uchwałą z dnia 29 grudnia 2020 roku przyjęła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 — 2025.

Zarządzeniem Wójta Gminy Czarnia z dnia 8 listopada 2011 r. został powołany Zespół Interdyscyplinarny. Jest to zespół osób, specjalistów z różnych dziedzin delegowanych do koordynacji, standaryzacji, analiz i rozwiązywania lokalnych problemów przemocy. Zespół stanowią przedstawiciele służb gminnych, instytucji i organizacji działających w obszarze wsparcia społecznego. Działania Zespołu zmierzają do poprawy sposobów udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy, ich najbliższemu otoczeniu poprzez kreowanie lokalnej polityki wobec problemu w wypracowaniu procedur oraz standardów.

Celem Zespołu Interdyscyplinarnego jest pomoc osobom, rodzinom i grupom problemowym oraz środowiskom dysfunkcyjnym w przewyżnianiu problemów wynikających z aktów przemocy. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarni zapewnia obsługę organizacyjno – techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Przewodniczący Zespołu powołuje grupy robocze, które zajmują się pracą z konkretnymi rodzinami, ofiarami i sprawcami przemocy w ramach procedury „Niebieskiej Karty”. W 2019 roku zostały założone 3 Niebieskie Karty, które były m.in. konsekwencją interwencji policji w rodzinach zamieszkujących na terenie Gminy. Wobec jednej z rodzin kontynuowano procedurę. Działania prowadzono ogółem wobec 4 rodzin. Odbyły się 4 spotkania grup roboczych i 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego. W jednym przypadku zostało wysłane zawiadomienie do Prokuratury o wszczęcie postępowania wobec osoby stosującej przemoc. Zakończono 2 procedury.

Tabela 13 Liczba założonych Niebieskich Kart w latach 2017 - 2019 przez instytucje

Instytucja zakładająca NK	Liczba Niebieskich Kart przekazanych do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego		
	2017	2018	2019
Razem	2	1	3
Policja	1	1	2
GOPS	1	0	1
Oświata	0	0	0
Służba zdrowia	0	0	0
GKRPA	0	0	0

Źródło: Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Czarni

Tabela 14 Liczba posiedzeń oraz założonych Niebieskich Kart ogółem, w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba posiedzeń ZI	1	4	4	4	4
Liczba posiedzeń Grup Roboczych	5	2	4	4	4
Liczba założonych Niebieskich Kart	4	2	2	1	3
Prowadzone działania w rodzinie - liczba rodzin	7	8	6	2	4
zakończenie procedury NK	1	4	5	1	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Czarni

Osoby doznające przemocy lub stosujące przemoc, miały możliwość skorzystania z pomocy psychologa lub prawnika, działających przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrołęce. Ponadto w szkołach na terenie gminy przeprowadzane były pogadanki i prelekcje na temat szkodliwości nadużywania alkoholu i związanej z tym przemocy w rodzinach oraz przemocy w szkołach. Dane te jednak nie oddają w pełni obrazu przemocy na terenie Gminy Czarnia. Zjawisko to jest w dużej części ukryte. W ostatnim czasie zauważalna jest tendencja wzrostowa osób szukających wsparcia i pomocy w sytuacjach przemocy domowej, dlatego liczba Niebieskich Kart wzrasta. Prawdopodobnie wynika to ze zmiany świadomości społecznej na skutek prowadzonych działań lokalnych jak i ogólnopolskich.

Podsumowując, należy podkreślić, że chociaż władze gminy podejmują działania w obszarze przemocy i uzależnień, to jednak zaobserwować można brak innowacji w tym obszarze problemowym. Zaleca się wdrożenie nowoczesnych technik terapeutycznych o potwierdzonej wysokiej skuteczności. Zawierają one takie elementy jak :

- o behawioralno-poznawczy trening umiejętności rozwiązywania problemów,
- o dialog motywujący,
- o poznawanie emocji oraz sposobów radzenia sobie z nimi.

W nowoczesnych formach terapii duży nacisk kładzie się na pracę z ciałem, gdyż regularna praktyka medytacji, jogi czy ćwiczeń oddechowych wpływa wyciszająco na umysł, umożliwiając osiągnięcie stanu wewnętrznego spokoju, czego konsekwencją jest szybsze zapanowanie nad uzależnieniem. Ponadto prowadzona jest terapia ze zwierzętami (alpaki, konie, osły). Bardzo często wspólnie z pacjentami poszukuje się substytutu w postaci nowego hobby, ciekawych aktywności czy motywujących celów. Stosuje się też muzykoterapię z wykorzystaniem zachodnioafrykańskich instrumentów perkusyjnych, nawiązująca do treningu uważności, która dedykowana jest osobom uzależnionym od środków psychoaktywnych. W ramach innowacyjnych metod terapii uzależnień stosuje się też:

- o program ograniczania picia – w którym osoba uzależniona zobowiązuje się do spożywania ilości alkoholu znacznie mniejszych niż przed rozpoczęciem leczenia, a nie do całkowitej abstynencji,
- o program redukcji szkód – w którym uzależnienie jest tak zaawansowane, iż głównym celem jest poprawa jakości życia osoby uzależnionej, a nie przerwanie picia.

2.2.6. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA

Działania na rzecz wsparcia rodziny określa m.in. Gminny Program Wspierania Rodziny na terenie Gminy Czarnia na lata 2020-2022. Głównym celem programu jest wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W ramach współpracy z realizatorami i partnerami programu prowadzone są działania pomocowe dla rodzin w celu uzyskania kompetencji do prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich.

Jedną z podstawowych form wsparcia jest asystent rodziny. Asystentura rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny, pochodzenia, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Zadaniem asystenta rodziny jest wspieranie rodziny zagrożonej wykluczeniem społecznym. Asystent rodziny działa na podstawie Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wsparcie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną, pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Działania te prowadzone są za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem własnych zasobów. W 2019 roku ze wsparcia asystenta rodziny korzystały 3 rodziny, w tym 7 dzieci

Według oceny sytuacji rodzin bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zdiagnozowano w 23 środowiskach, co przy zapewnieniu wsparcia pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny jest w stanie zapewnić dziecku właściwy rozwój i w znacznym stopniu daje szansę na pozostawanie dziecka w rodzinie biologicznej. W 2019 roku wsparciem asystentów rodziny były objęte 3 rodziny. Na terenie Gminy Czarnia zatrudniony był 1 asystent rodziny oraz dwóch pracowników socjalnych. Pomocy w postaci pracy socjalnej udzielono ogółem w 70 rodzinach.

Tabela 15 Liczba asystentów rodziny oraz liczba osób korzystających ze wsparcia w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba asystentów rodziny w gminie	1	1	1	1	1
Liczba rodzin, które skorzystały z usług asystenta rodziny	7	8	7	6	3

Źródło: OZPS 2019

Na terenie gminy nie funkcjonują placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Kolejną formą wsparcia jest rodzinna piecza zastępcza. Jest ona sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych, jako okresowa forma opieki nad dzieckiem. Jest to przejściowa – okresowa forma opieki nad dzieckiem.

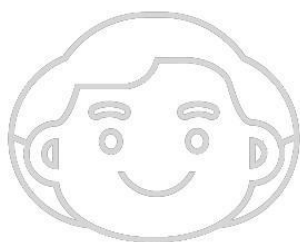
W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub gdy władza ta została im ograniczona. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym rozwiązaniem jest zapewnienie mu opieki w jednej z form rodzinnej pieczy zastępczej. Rodzina zastępcza przyjmując dziecko pod swoją opiekę, dba o jego rozwój fizyczny i intelektualny, zaspokaja potrzeby zarówno w sferze materialno–bytowej.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarni (wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku) wynika, że na terenie Gminy Czarnia trójka dzieci przebywała w rodzinach zastępczych. Jedna osoba przebywała w rodzinie zastępczej spokrewnionej. W 2019 roku Gmina Czarnia dofinansowała koszt pobytu 4 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej na łączną kwotę 12 576,78 zł.

Rekomenduje się dalszy rozwój działań mających na celu wieloaspektowe wsparcie asystenta rodziny oraz propagowanie idei rodzin zastępczych w przypadku zaistnienia takiej potrzeby na terenie gminy.

2.2.7. OSOBY STARSZE, NIESAMODZIELNE I Z NIEPEŁNOPRAWNOŚCIAMI

Jak już zostało wspomniane wcześniej, art. 2 pkt. 10 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych zawiera następującą definicję osób niepełnosprawnych: „Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza

zdolności do wykonywania pracy zawodowej”.

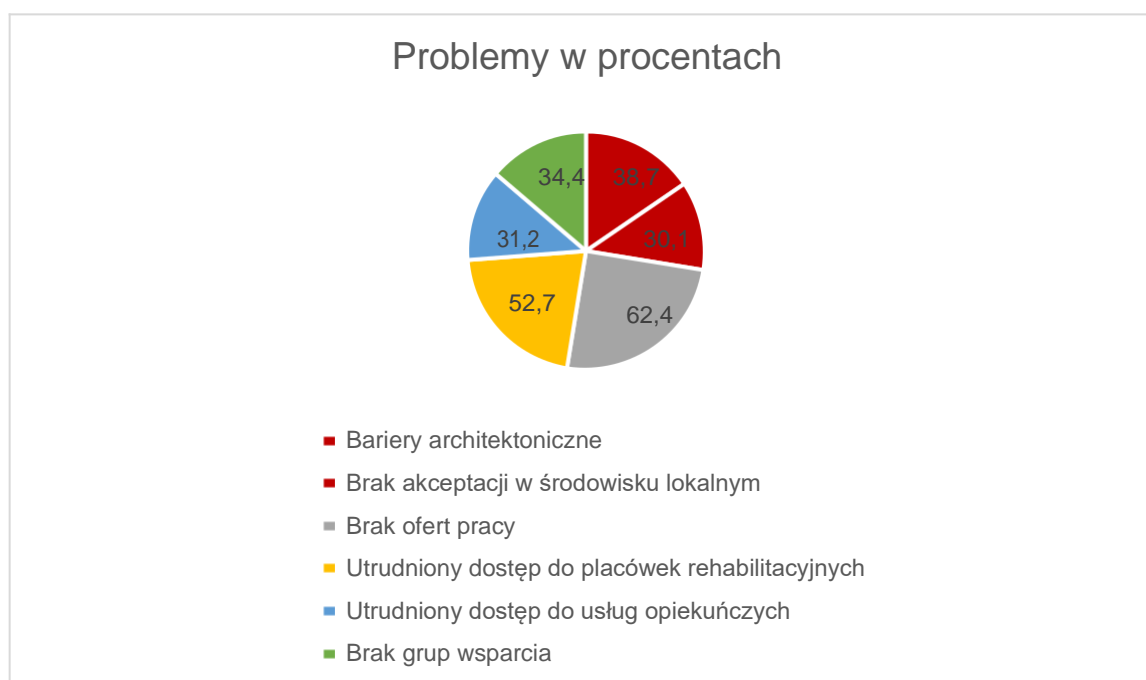

Problemami osób niepełnosprawnych z terenu Gminy Czarnia zajmują się:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrołęce
3. Środowiskowy Dom Samopomocy w Białym Lasku
4. Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Czarni
5. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Myszyńcu

Działania tych instytucji zmierzają do zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych, wymaganych w procesie rehabilitacji, likwidacji barier architektonicznych, jednakże w niewielkim stopniu dążą do kompleksowych działań partnerskich, integrujących społecznie i zawodowo osoby z niepełnosprawnościami. Obszar wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami został poddany ocenie mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym. Respondenci wskazali, że głównymi trudnościami dla osób z niepełnosprawnościami są: brak ofert pracy, bariery architektoniczne i brak grup wsparcia. 52,7% ankietowanych uznało, że na terenie gminy jest utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych, co potwierdza analiza własna Ośrodka pomocy społecznej w Czarni. Niezbędnym jest zaplanowanie tej formy wsparcia w ramach funkcjonowania Centrum usług społecznych.

Wykres 12 Problemy społeczne osób z niepełnosprawnościami

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Opieka nad osobami z zaburzeniami psychicznymi w Gminie Czarnia jest realizowana głównie w ramach podstawowej opieki medycznej w formie doraźnej, ambulatoryjnej, finansowej ze środków

Narodowego Funduszu Zdrowia na świadczenia zdrowotne. Niepokojące są zerowe dane statystyczne dotyczące osób wymagających specjalistycznego wsparcia w tym obszarze. Może to wynikać z faktu, że tradycyjne formy wsparcia osób z zaburzeniami nie cieszą się zaufaniem społecznym i odznaczają się raczej niską efektywnością. Zaleca się poszerzenie działań w tym obszarze o innowacyjne metody leczenia zaburzeń i chorób psychicznych we współpracy z NGO. Polityka wobec osób starszych określana jest jako realizacja potrzeb i warunków bytowych seniorów i ma na celu te działania, które w sposób planowy i celowy mają wpływać na poprawę sytuacji życiowej starszych ludzi. Dotyczy to oświaty, kultury, ochrony zdrowia, organizacji czasu wolnego, ochrony pracy ludzi starszych, pomocy obłożnie chorym, pracy socjalnej z osobami starszymi, kształtowania odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomocy instytucjonalnej oraz warunków materialnych seniorów. Polityka senioralna na terenie gminy wymaga dalszego, zintensyfikowanego rozwoju.

Wychodząc naprzeciw potrzebom osób starszych został utworzony na terenie Gminy Czarnia Klub Senior + z siedzibą w Długiem, w tym roku swoją działalność rozpocznie również drugi Klub w miejscowości Czarnia. Klub Senior + ma za zadanie integrować i aktywizować środowisko seniorów. Seniorom oferuje się m.in.: zajęcia o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym, towarzyskim, możliwość wzięcia udziału w rozwijaniu swoich pasji i umiejętności. Korzystanie z oferty „Klubu Senior+” jest bezpłatne. Na terenie Gminy Czarnia nie jest honorowana Ogólnopolska Karta Seniora.

Wykres 13 Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem na terenie Gminy Czarnia w latach 2015-2019

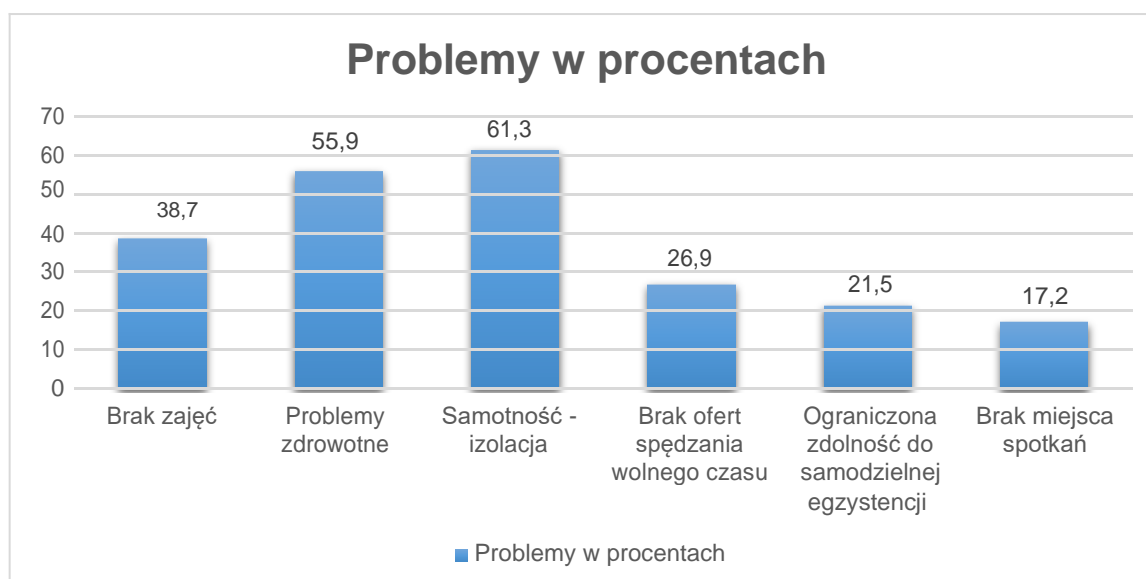
2015	2016	2017	2018	2019
12,7	12,8	13,3	13,1	13,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak widać na powyższym wykresie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrasta. Stanowi to przesłankę do zintensyfikowania działań o charakterze opiekuńczym oraz do inwestycji w infrastrukturę oraz rozwój usług przeznaczonych dla osób w starszym wieku. Jest to również swoista zapowiedź rozwoju rynku usług skierowanych do seniorów w obszarze integracji społecznej. Jak bowiem wykazały badania ankietowe, główne problemy społeczne osób starszych to: problemy zdrowotne, samotność, brak zajęć.

Wykres 14 Problemy społeczne osób starszych

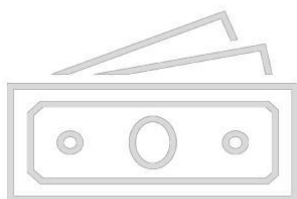

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Zasoby posiadane w tym obszarze na terenie gminy są niewielkie, biorąc pod uwagę fakt starzenia się społeczeństwa i rosnącą konieczność zaspokojenia potrzeb seniorów zarówno w aspekcie finansowym i zdrowotnym, jak i aktywizacji i integracji społecznej. Rekomenduje się rozwój działań mających na celu społeczną integrację międzypokoleniową. Zaleca się także wprowadzenie Ogólnopolskiej Karty Seniora lub Gminnej Karty Seniora.

Wyniki ankiet implikują konieczność podjęcia działań w zakresie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz do inwestycji w rozwój infrastruktury. Jest to wyzwanie na najbliższe lata zarówno dla władz miasta jak i organizacji pozarządowych. Również ze względu na wysoki odsetek osób starszych, samotnych oraz fakt, iż domostwa są od siebie często oddalone władze gminy dostrzegają zapotrzebowanie na objęcie takich osób teleopieką.

2.2.8. UBÓSTWO

Przez ubóstwo rozumiemy brak dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki, w szczególności w zakresie jedzenia, schronienia, ubrania, transportu oraz podstawowych potrzeb kulturalnych i społecznych. Jest to – oprócz uzależnień i bezrobocia jeden z najczęstszych powodów wykluczenia społecznego, przy czym nie sposób oddzielić go od pozostałych dwóch, gdyż problemy te przenikają się

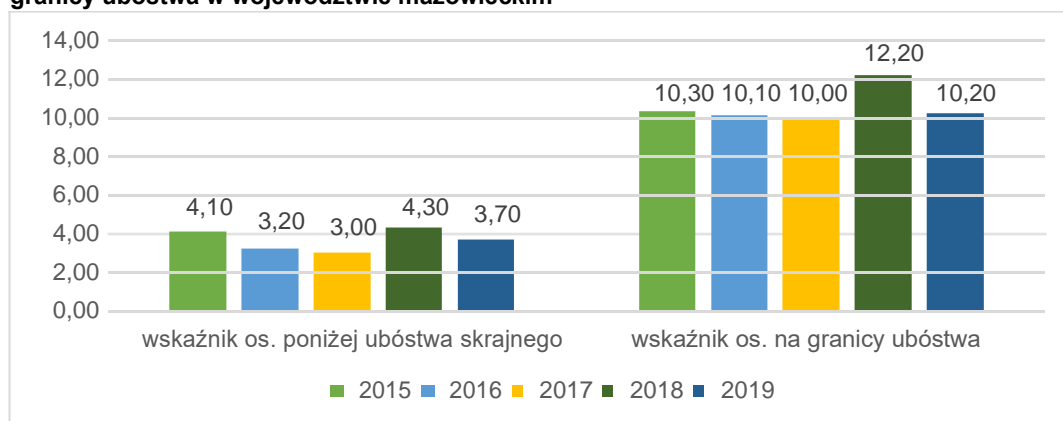
wzajemnie. Zależność między tymi problemami a wykluczeniem społecznym najczęściej ma charakter sprzężenia zwrotnego tzn. np. ubóstwo może być powodem wykluczenia, a jest też

jednocześnie jego skutkiem, np. ze względu na niepełnosprawność. Prawdopodobieństwo dotknięcia wykluczeniem zwiększa się, gdy dana osoba uwikłana jest jednocześnie w kilka sytuacji problemowych (np. uzależnienie, długotrwale bezrobocie, brak stałego miejsca zamieszkania).

Jak wynika z informacji GUS, w województwie mazowieckim w latach 2015 - 2019 odnotowano nieznaczny spadek poziomu zagrożenia ubóstwem skrajnym w Polsce, natomiast odsetek osób żyjących na granicy ubóstwa jest wciąż wysoki.

Wykres 15 Wskaźnik zasięgu ubóstwem – procent osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granicy ubóstwa w województwie mazowieckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Gminie Czarnia jest to wciąż jeden z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej. Ponadto wskaźnik deprivacji lokalnej wskazuje, że dla 5,00 % społeczności poziom życia nie jest satysfakcjonujący.

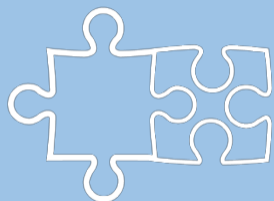
Wymiar indywidualny deprivacji związany jest m.in. z poziomem dochodów, uczestnictwem w rynku pracy, a także poziomem wykształcenia. Wymiar środowiskowy stanowi kontekst rozwoju jednostki związany m.in. z interakcjami społecznymi, utrudnionym dostępem do dóbr i usług, a także ich niższą jakością, co może mieć miejsce na przykład w warunkach dużej koncentracji osób zagrożonych ubóstwem.

Tabela 16 Wskaźnik deprivacji lokalnej w Gminie Czarnia w latach 2016-2019

Rok	Wartość wskaźnika
2016	12,90%
2017	5,63%
2018	4,53%
2019	5,15%

Źródło: OZPS za 2019 rok

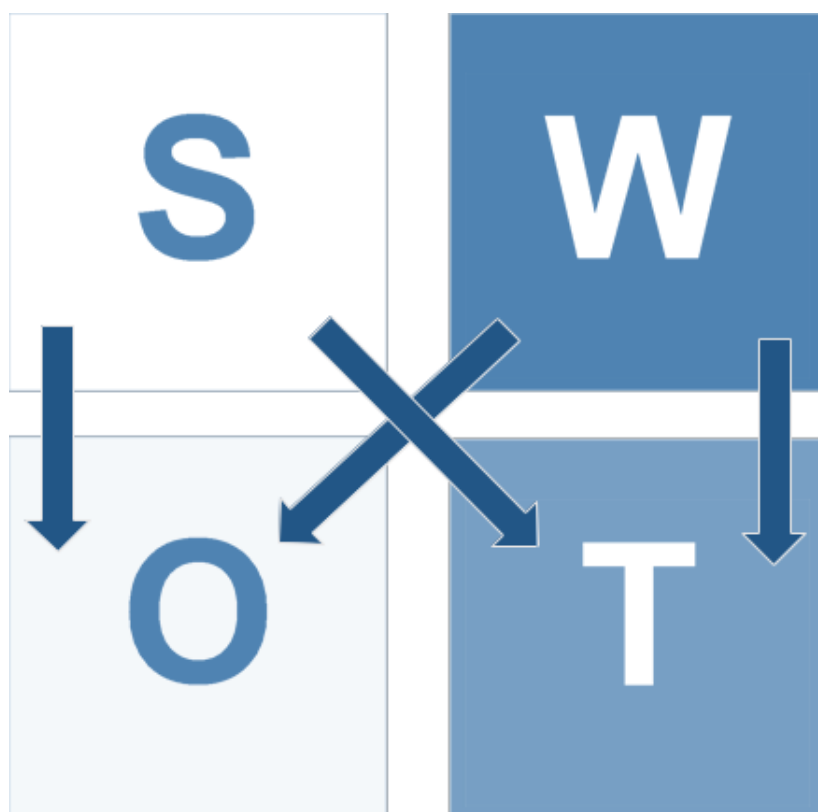
Rekomenduje się podjęcie inicjatyw przeciwdziałających ubóstwu zarówno poprzez działania interwencyjne, takie jak utworzenie jadłodajni lub Banku Żywności, lokalne zbiórki odzieży, jak również poprzez działania prewencyjne i aktywizacyjne jak np. rozwój współpracy z podmiotami ekonomii społecznej w celu aktywizacji zawodowej osób zagrożonych ubóstwem, nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, utworzenie Centrów Integracji Społecznej, zwrócenie się do władz powiatowych z wnioskiem o utworzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej itp.

2.3. ANALIZA SWOT / TOWS

Analiza SWOT jest skuteczną i racjonalną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron obszaru związanego z pomocą społeczną Gminy Czarnia oraz szans i zagrożeń, jakie są z nim związane. W rezultacie SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu pomocy społecznej gminy. Jednocześnie analiza stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania właściwych kierunków rozwoju. Dodatkowo przedmiotowa analiza ujawnia obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy.

Uzupełnieniem analizy SWOT jest analiza TOWS. Podejście to jest określane jako od „zewnątrz do wewnątrz”. O ile podczas analizy SWOT należy oprzeć się na mocnych i słabych stronach gminy to podczas analizy TOWS przyjmowane jest założenie odwrotne. W analizie TOWS zależy zatem zacząć się od rozpatrzenia szans i zagrożeń, przed którymi stoi gmina, a następnie skonfrontować je z własnymi predyspozycjami do wykorzystania tych szans i przezwyciężenia zagrożeń.

S - MOCNE STRONY

- Korzystne położenie geograficzne,
- Odrębność kulturowa
- Wskaźnik przedsiębiorczości
- Wykwalifikowana kadra w obszarze pomocy społecznej
- Działania mające na celu wsparcie rodziny oraz rozwój opieki wytchnieniowej – programy, dotacje
- Działania mające na celu zwiększenie możliwości zapewnienia opieki na dziećmi do lat 3 – projekt UE
- Działania na rzecz osób uzależnionych, ofiar przemocy w rodzinie - działalność Zespołu Interdyscyplinarnego
- Działalność Klubu Senior +
- Działalność świetlic wiejskich
- Działalność Gminnej Biblioteki Publicznej
- infrastruktura sportowo-rekreacyjna

W - SŁABE STRONY

- Niska jakość usług społecznych
- Wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych
- Ubóstwo
- Słabo rozwinięta polityka senioralna
- Niedostateczna liczba działań międzysektorowych na rzecz OzN, seniorów, rodzin
- Niski poziom współpracy z NGO
- Brak mieszkalnictwa wspomaganego
- Oferta edukacyjna niewystarczająco dostosowana do potrzeb edukacyjnych uczniów
- Brak profilaktycznych programów zdrowotnych
- Utrudniony dostęp do opieki medycznej, usług rehabilitacyjnych, specjalistycznych usług opiekuńczych
- Niski poziom aktywności społeczności lokalnej - brak środowiskowych grup samopomocy
- Brak podmiotów ekonomii społecznej
- Brak Gminnego Ośrodka Kultury
- Niska jakość turystycznych tras rowerowych i pieszych

O - SZANSE

- Promowanie turystycznych i kulturalnych walorów gminy
- Zwiększone zainteresowanie ze strony inwestorów
- Zaangażowanie lokalnych przedsiębiorców
- Promowanie ekonomii społecznej
- Rosnąca rola organizacji pozarządowych
- Korzystne zmiany społeczne – wzrost kreatywności, wykształcenia, postaw przedsiębiorczych
- Możliwość pozyskania dofinansowania na realizację projektów z funduszy zewnętrznych – unijnych, krajowych
- Rozwój międzysektorowej polityki społecznej
- Popularyzacja programów profilaktycznych

T - ZAGROŻENIA

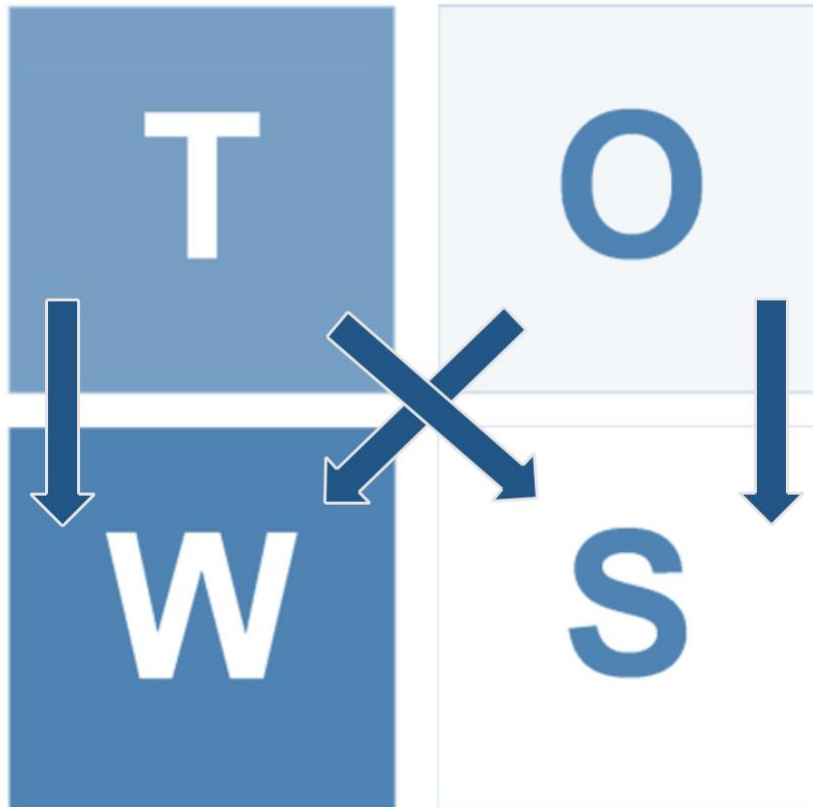
- Nieznana skala następstw gospodarczych i społecznych spowodowanych pandemią COVID
- Spowolnienie gospodarcze skutkujące wzrostem bezrobocia
- Nieefektywna polityka społeczna na poziomie krajowym
- Częste zmiany przepisów prawa wpływające na stanowienie norm prawa lokalnego, utrudniające długofalowe planowanie przedsięwzięć
- Starzenie się społeczeństwa
- Niewielka liczba usług dla OzN
- Migracja ludności
- Pojawianie się nieznanymi dotychczas

- Współdziałanie wielu podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej w celu rozszerzenia ofert, form i środków pomocy,

problemów
– np. cyberprzemoc

społecznych

T - ZAGROŻENIA	O - SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> ○ Spowolnienie gospodarcze ○ Słaby rozwój przedsiębiorczości w związku ze spowolnieniem gospodarczym z powodu COVID ○ Izolacja społeczna jako rezultat pandemii 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Rozwój struktur lokalnych w sferze gospodarki, kultury, rekreacji, integracji społecznej ○ Pozyskanie funduszy zewnętrznych – krajowych, unijnych ○ Rozwój współpracy międzysektorowej ○ Rozwój programów przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu
W - SŁABE STRONY	S - MOCNE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ○ Niepełne wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturalnych ○ Wzrost bezrobocia i stopy ubóstwa w związku ze spowolnieniem gospodarczym ○ Marginalizacja OzN ○ Zmniejszenie zasobów społeczności lokalnej w związku ze zwiększoną migracją ludności ○ Obniżenie poziomu aktywności społeczności lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Rozwój turystyki i kultury ○ Rozwój przedsiębiorczości ○ Rozwój usług społecznych ○ Spadek bezrobocia ○ Zwiększony dostęp do opieki medycznej ○ Wzrost aktywności społeczności lokalnej ○ Rozwój podmiotów ekonomii społecznej ○ Aktywizacja i integracja seniorów, OzN , os. zagrożonych wykluczeniem społecznym

WNIOSEK: w ramach dalszych działań zaleca się postępowanie mające na celu powiększenie posiadanych zasobów poprzez zwiększenie przedsiębiorczości i infrastruktury społecznej oraz aktywizację społeczności lokalnej.

DZIAŁANIE :

Utworzenie w Gminie Czarnia Centrum Usług Społecznych

Podczas badań ankietowych mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie katalogu usług niezbędnych do wdrożenia w ramach działania Centrum Usług Społecznych. Najbardziej oczekiwanym jest inicjowanie pomocy psychologicznej i prawnej dla mieszkańców gminy (54%). Kolejne najważniejsze usługi według mieszkańców to: badania profilaktyczne, usługi opiekuńcze dla seniorów, gabinet fizjoterapii, aktywizacja zawodowa. 93,5% ankietowanych planuje skorzystać z oferty Centrum Usług Społecznych w przyszłości, a 63,4% uważa, że utworzenie CUS w gminie przyczyni się do rozwiązania problemów społecznych.

Analiza SWOT/TOWS Gminy Czarnia pokazuje, że w gminie **przeważają słabe strony** nad mocnymi, a **w otoczeniu przeważają szanse**. Ten zewnętrzny potencjał jest do wykorzystania. Działania gminy powinny minimalizować słabości w celu wykorzystania okazji zewnętrznych. W wymiarze społecznym przejawia się to w działaniach na rzecz rozwoju lokalnej polityki społecznej, powiększaniu kapitału w wymiarze zarówno gospodarczym jak i społecznym poprzez rozwój przedsiębiorczości i inwestycji i dzięki temu rozwój zasobów lokalnych.

3. PLAN WDROŻENIA CUS

3.1. PLANOWANY KATALOG USŁUG SPOŁECZNYCH DO WDRÓŻENIA W RAMACH PILOTAŻU

Katalog usług społecznych (KUS) określa zakres usług społecznych wynikających z potrzeb lokalnej wspólnoty samorządowej tj. gminy. Został on podzielony na 6 podstawowych obszarów, w ramach których zapewnia się określony wachlarz usług, zgodnie z poniższym zestawieniem:

1. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna to zadania mające na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych. Wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców, CUS uwzględnia w tym obszarze wsparcie trzech głównych grup społecznych:

- osób uzależnionych i współuzależnionych – funkcjonowanie punktu terapii uzależnień w wymiarze 24 godzin miesięcznie, z którego w ramach pilotażu skorzysta szacunkowo 30 osób.
- osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, wymagających wsparcia psychologicznego oraz prawnego – usługa doradztwa i konsultacji psychologicznych oraz prawnych w wymiarze 40 godzin miesięcznie, z której w ramach pilotażu skorzysta szacunkowo 80 osób.
- osób starszych – zawarte są tu zarówno usługi opiekuńcze stałe jak i świadczone w ramach opieki wytchnieniowej dla opiekunów faktycznych, w wymiarze 240 godzin miesięcznie, z których w ramach pilotażu skorzysta szacunkowo 15 osób.

2. Promocja i ochrona zdrowia

Katalog świadczeń służących zachowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia oraz inne działania medyczne wynikające z procesu leczenia. Obszar ten obejmuje działania o charakterze informacyjnym, profilaktycznym, diagnostycznym, w wymiarze 70 godzin miesięcznie. Z tej formy wsparcia w ramach pilotażu skorzysta szacunkowo 160 osób.

- badania profilaktyczne, działania promocyjne i informacyjne:
 - a) badania profilaktyczne dla określonych grup (m.in. badanie słuchu, usg),
 - b) warsztaty informacyjne profilaktyczne, działania prozdrowotne (konkursy, pogadanki).
- usługa stomatologiczna dla dzieci: badania profilaktyczne, stomatologia zachowawcza, przeglądy, poradnictwo, w wymiarze 20 wizyt w miesiącu.

3. Wspieranie osób z niepełnosprawnościami, osób z problemami ruchowymi

Usługi zdrowotne z zakresu fizjoterapii z przeznaczeniem dla osób, dla których nie ma możliwości zrealizowania tego typu usług finansowanych ze środków publicznych lub zakres tych usług wykracza poza gwarantowane świadczenia opieki zdrowotnej.

- o funkcjonowanie gabinetu fizjoterapii: gabinet fizjoterapii dostępny w wymiarze 80 godzin miesięcznie, z którego w ramach pilotażu skorzysta szacunkowo 100 osób.

4. Wsparcie rodziny

Szereg działań wspierających rodziny w trudnej sytuacji materialnej, z trudnościami w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zawierające także pomoc logopedy oraz pedagoga wspomagającą prawidłowy rozwój dzieci.

- o usługi wspomagające dla rodzin: usługi świadczone w wymiarze 160 godzin miesięcznie, z których w ramach pilotażu skorzysta szacunkowo 15 osób. Formy wsparcia: opieka nad dziećmi (okazjonalna lub stała), merytoryczne wsparcie asystenta rodziny lub pedagoga,
- o usługa logopedyczna i usługa pedagogiczna: usługi realizowane w wymiarze 20 godzin miesięcznie, z której w ramach pilotażu skorzysta szacunkowo 80 osób. Usługi będą miały na celu wsparcie prawidłowego rozwoju mowy u dzieci oraz wsparcie procesu adaptacji społecznej u dzieci.

5. Przeciwdziałanie bezrobociu

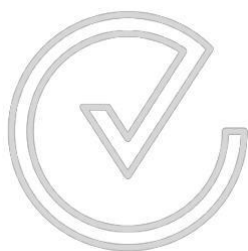
Usługa aktywizująca zawodowo osoby bezrobotne w formie 7 kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz doradztwo zawodowe wspomagające ukierunkowanie zawodowe.

- o aktywizacja zawodowa: doradztwo zawodowe i kursy zawodowe: usługa doradztwa realizowana w wymiarze 20 godzin miesięcznie, z której w ramach pilotażu skorzysta szacunkowo 5 osób.

6. Edukacja publiczna

Działania wspierające rozwój jednostek poprzez poszerzanie wiedzy na temat zdrowego stylu życia oraz umiejętności społecznych, wzmacniających proces integracji i aktywizacji społecznej:

- o pobudzanie aktywności obywatelskiej: działania mające na celu wspieranie idei wolontariatu i samopomocy
- o klub wolontariuszy: utworzenie klubu poprzez zatrudnienie opiekuna, zakup materiałów, przeprowadzanie akcji promocyjnych i informacyjnych o działalności klubu, wspierającego poprzez swoją działalność realizację poszczególnych usług społecznych

3.2. CELE, JAKIE MAJĄ ZOSTAĆ OSIĄGNIĘTE W RAMACH DZIAŁANIA CUS ORAZ WSKAŹNIKI POMIARU ICH OSIĄGNIĘCIA

Misją funkcjonowania CUS jest wielosektorowe wsparcie wszystkich mieszkańców Gminy Czarnia. W ramach misji określono cel główny, którym

jest Zwiększenie dostępu do zintegrowanych usług społecznych odpowiadających na potrzeby społeczności lokalnej.

W oparciu o ten cel wyróżnić można następujące cele strategiczne:

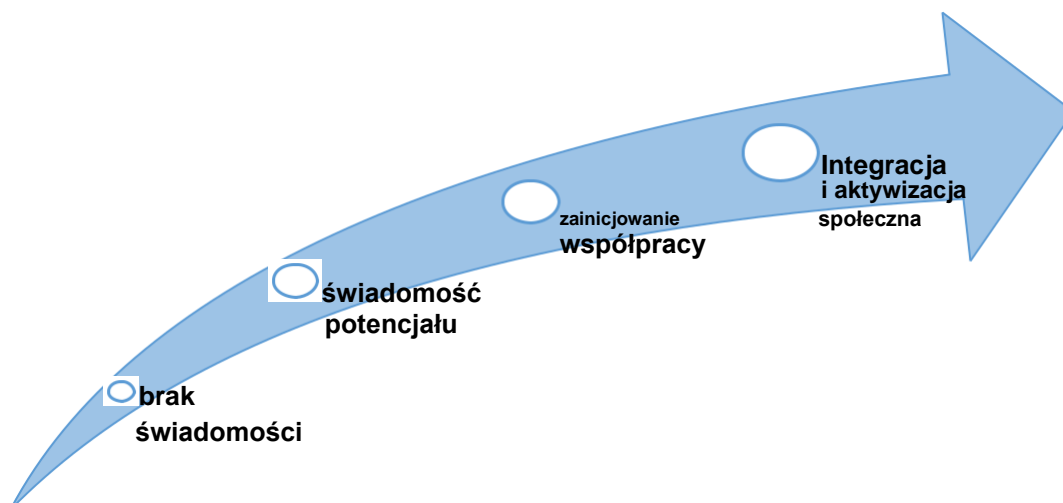
1. Stworzenie międzysektorowego modelu współpracy na rzecz mieszkańców

Wsparcie dla rodzin, osób bezrobotnych, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, poprzez organizację zajęć aktywizacyjnych oraz usług opiekuńczych i opiekuńczo-wychowawczych.

2. Zwiększanie zaangażowania mieszkańców w działania społeczne, samopomocowe i wolontariat

W ramach realizacji tego celu powołany zostanie zespół wolontariuszy, wspierający działania Centrum Usług Społecznych na zasadzie aktywnego współuczestnictwa i budowania potencjału społeczności lokalnej. Działania oparte na metodzie organizacji społeczności lokalnej poprzez aktywne włączenie mieszkańców w lokalne inicjatywy, wydarzenia, zadania, w oparciu o zasoby społeczności lokalnej. Praca systemowa polegająca na uświadomieniu i pobudzeniu zasobów mieszkańców, zmianie mentalności i w efekcie zmiany postawy z biernej, roszczeniowej, na aktywną, prospołeczną.

W procesie rozwoju uwzględnia się także udział podmiotów ekonomii społecznej oraz NGO jako trzeciego, istotnego filaru integracji społecznej.

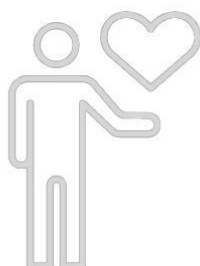
3. Dbanie o poprawienie jakości zdrowia mieszkańców gminy

Działania profilaktyczne dla mieszkańców gminy, które pomogą zapobiec rozwojowi chorób. Organizacja porad i usług fizjoterapeutycznych, spotkań ze specjalistami z równych dziedzin opieki medycznej. Organizacja usługi wsparcia stomatologicznego dla dzieci.

Wszystkie cele zostaną osiągnięte zgodnie z wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans, niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

Działania Centrum Usług Społecznych będą skierowane zarówno do osób korzystających obecnie z różnych form wsparcia jak i do tych, którzy nie byli do tej pory beneficjentami pomocy społecznej. Cechą specyficzną działań realizowanych w ramach CUS jest ich włączający charakter. Jednostka interaktywnie współtworzy CUS, włączając się w realizację działań, określonych w ramach Planu Usług Społecznych.

Użytkownikami CUS będą osoby w różnym wieku i z różnych środowisk, o różnym poziomie aktywności i dotychczasowego zaangażowania, w tym w szczególności:

- seniorzy,
- rodziny/opiekunowie z dziećmi,
- dzieci i młodzież z różnych środowisk,
- członkowie społeczności lokalnej, zainteresowane podjęciem aktywności społecznej, obywatelskiej, wolontariatem,
- przedstawiciele i pracownicy lokalnych instytucji, organizacji pozarządowych oraz PES.

Wskaźniki pomiaru osiągnięcia celów w skali miesięcznej:

Liczba specjalistów świadczących usługę:	Liczba zrealizowanych godzin
Doradztwo zawodowe	20
Usługi wspomagające dla rodzin	160
Usługa logopedyczna/pedagogiczna	20
Usługa stomatologiczna	20
Usługi opiekuńcze dla seniorów	240
Pomoc psychologiczna i prawna dla mieszkańców	40
Funkcjonowanie punktu terapeutycznego dla osób uzależnionych i współuzależnionych	24
Funkcjonowanie gabinetu fizjoterapii	80

Wskaźniki pomiaru osiągnięcia celów zgodnie z projektem:

Liczba specjalistów świadczących usługę:	Liczba
Liczba centrów usług społecznych funkcjonujących po zakończeniu projektu	1
Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	9

Liczba utworzonych centrów usług społecznych	1
Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług zdrowotnych istniejących po zakończeniu projektu	2
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	1

3.3. SPOSOBY PROMOCJI I INFORMACJI NA TEMAT DZIAŁANIA CUS

Promocja Centrum Usług Społecznych odbywa się dwutorowo tj. wewnątrz środowiska zaangażowanego w szeroko rozumianą politykę społeczną, jak i na zewnątrz w celu dotarcia do nowych środowisk i grup społecznych.

W ramach promocji wewnętrznej, skierowanej do instytucji, organizacji i osób zainteresowanych współprowadzeniem CUS zrealizowane zostaną następujące działania promocyjno-informacyjne:

1. spotkanie informacyjne:
 - o prezentacja koncepcji CUS,
 - o informacja o planowanych działaniach przygotowawczych,
 - o informacja o możliwości włączenia się w I etap działań CUS.
2. spotkanie robocze:
 - o opracowanie harmonogramu wydarzeń prezentujących ideę CUS mieszkańcom.
 - o opracowanie wstępnego programu wydarzenia oraz sposobu jego promocji.
 - o opracowanie harmonogramu prac, podział zadań.
3. informacje na stronach www instytucji/organizacji inicjujących powstanie CUS.

W ramach promocji zewnętrznej, skierowanej do mieszkańców gminy Czarnia zrealizowane zostaną następujące działania:

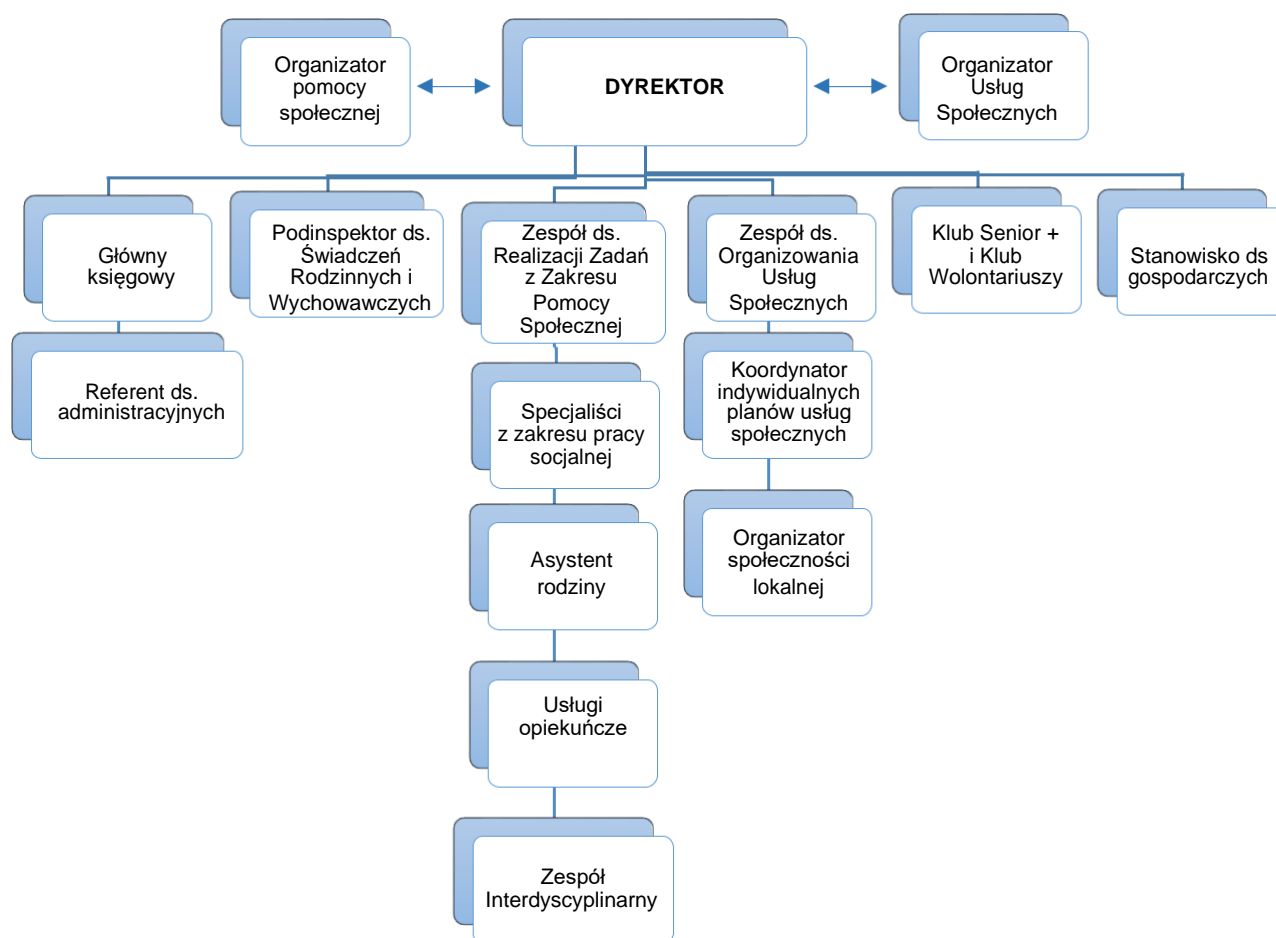
- o kampania medialna promująca Centrum Usług Społecznych wśród mieszkańców:
 - a) utworzenie strony na Facebook – informowanie o CUS i działaniach przygotowujących do jego uruchomienia,
 - b) prasa lokalna – artykuły o koncepcji CUS,
 - c) lokalna telewizja, stacja radiowa – wywiady, konferencje prasowe
 - o ulotki, plakaty
 - o konkurs dla mieszkańców na nazwę własną CUS oraz stworzenie logotypu
4. bieżące informowanie o działaniach realizowanych w ramach kolejnych etapów uruchamiania CUS

3.4. SPOSÓB ZARZĄDZANIA CUS, ZASADY WSPÓŁPRACY

Model funkcjonowania CUS w Gminie Czarnia umożliwia skoordynowanie i efektywne zarządzanie pakietem jedenastu usług społecznych oraz dwóch usług zdrowotnych. Zasady współpracy, na których model jest oparty, powinny realizować w praktyce kluczowe idee CUS oraz regulować kwestię dostępności przestrzeni dla użytkowników CUS i innych mieszkańców gminy. Głównym założeniem działania CUS jest model jednego okienka, przez co CUS należy postrzegać jako swoisty „punkt spersonalizowanej obsługi kompleksowej”, którego celem jest zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej za pomocą jednej instytucji. Skupienie w jednym miejscu oferty wielu lokalnych instytucji i organizacji pozwala na sprawne zarządzanie, skuteczne uaktywnianie dostępu do usług, a także stanowi rzetelną wiedzę o usługach i potrzebach klientów Centrum.

Podstawą efektywnego zarządzania CUS jest zarówno odpowiednio wykwalifikowana kadra jak i zespół jasno sformułowanych zasad współpracy i funkcjonowania CUS, co pokazuje poniższy schemat wraz z opisem stanowisk oraz wyróżnienie podstawowych zasad współpracy.

Opisy stanowisk:

Dyrektor CUS

Zakres obowiązków:

- zarządzanie Centrum Usług Społecznych i jego zasobami
- zapewnienie spójności merytorycznej i organizacyjnej działania CUS
- kontakty ze zleceńodawcami i strategicznymi partnerami zewnętrznymi
- nadzór na działaniami monitorującymi i ewaluacją działalności CUS
- nadzór nad księgowością i sprawozdawczością finansową
- dbanie o rozwój CUS w zakresie pozyskiwania partnerów, dodatkowych zasobów i źródeł finansowania,
- nadzór nad realizacją planów działań
- nadzór nad rekrutacją pracowników

Wymagania do Dyrektora CUS:

- ma wykształcenie wyższe;
- ma co najmniej 3-letnie doświadczenie na stanowisku kierowniczym w podmiotach wykonujących usługi z zakresu, o którym mowa w art. 2 ust. 1 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ukończyła specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej lub uzyskała tytuł specjalisty w dziedzinie zdrowia publicznego, lub ukończyła studia podyplomowe w zakresie organizacji lub zarządzania w ochronie zdrowia,
- ukończyła szkolenie z zakresu zarządzania i organizacji usług społecznych,
- nie była prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe lub wobec której nie wydano prawomocnego wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne w sprawie popełnienia przestępstwa umyślnego ściganego z oskarżenia publicznego lub umyślnego przestępstwa skarbowego.

Organizator Usług Społecznych

Wymagania do pracownika:

- ma wykształcenie wyższe,
- ma co najmniej 2-letnie doświadczenie na stanowisku kierowniczym w podmiotach wykonujących usługi z zakresu, o którym mowa w art. 2 ust. 1 Ustawy,
- ukończyła szkolenie, o którym mowa w art. 25 ust. 2 pkt 4 Ustawy,
- nie była prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe lub wobec której nie wydano prawomocnego wyroku

warunkowo umarzającego postępowanie karne w sprawie popełnienia przestępstwa umyślnego ściganego z oskarżenia publicznego lub umyślnego przestępstwa skarbowego.

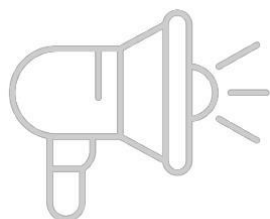
Zakres obowiązków:

- budowanie sieci współpracy z podmiotami zewnętrznymi - budowanie relacji, ułatwianie rozwiązywania sytuacji trudnych, konfliktowych, budowanie harmonijnej współpracy
- dbałość o przestrzeganie kluczowych zasad funkcjonowania CUS
- dbałość o partycypacyjny i efektywny system współpracy
- tworzenie strategii promocji i budowania wizerunku CUS
- nadzór nad funkcjonowaniem strony www CUS i działaniami promocyjnymi
- uczestnictwo w procesach tworzenia struktur i procedur, mających na celu zapewnienia otwartości i trwałości sieci relacji

Stosownie do art. 27 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, do zadań Organizatora Usług Społecznych należeć będzie w szczególności:

- organizowanie usług społecznych realizowanych przez CUS
- prowadzenie na bieżąco rozeznania potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych, potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie organizowania usług społecznych
- podejmowanie działań w celu rozwijania oraz koordynacji lokalnego systemu usług społecznych, w tym nawiązywanie współpracy z organami administracji publicznej, organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, podmiotami wykonującymi działalność leczniczą w rozumieniu Ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej oraz osobami fizycznymi i prawnymi, wykonującymi usługi z zakresu, o którym mowa w art. 2 ust. 1 projektu Ustawy,
- opracowywanie standardów jakości usług społecznych przekazanych do realizacji CUS, w przypadku braku określenia tych standardów w obowiązujących przepisach.

Organizator Usług Społecznych ponadto:

- co najmniej raz na 6 miesięcy dokonuje podsumowania realizacji Indywidualnych Planów Usług Społecznych i przedstawia to podsumowanie Dyrektorowi Centrum / Organizatorowi Społeczności Lokalnej (art. 46 ust. 1 Ustawy)
- co najmniej raz na 3 miesiące organizuje spotkanie z Koordynatorem Indywidualnych Planów Usług Społecznych, służące omówieniu realizacji Indywidualnych Planów Usług Społecznych oraz współpracy z wykonawcami usług społecznych (w spotkaniu

mogą uczestniczyć, na zaproszenie Organizatora Usług Społecznych, przedstawiciele wykonawców usług społecznych (art. 46 ust. 2 Ustawy)

Koordynator Indywidualnych Planów Usług Społecznych

Wymagania do pracownika:

- o spełnia wymogi przewidziane do wykonywania zawodu pracownika socjalnego,
- o ma co najmniej 2-letnie doświadczenie w świadczeniu pracy socjalnej,
- o odbyła szkolenie z zakresu opracowywania i realizacji indywidualnych planów usług społecznych,
- o nie była prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe lub wobec której nie wydano prawomocnego wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne w sprawie popełnienia przestępstwa umyślnego ściganego z oskarżenia publicznego lub umyślnego przestępstwa skarbowego.

Zakres obowiązków:

Zgodnie z art. 29 Ustawy, do zadań Koordynatora należeć będzie w szczególności:

- o przeprowadzanie rozpoznania indywidualnych potrzeb osoby zainteresowanej skorzystaniem z usług społecznych określonych w programie usług społecznych,
- o opracowywanie Indywidualnych Planów Usług Społecznych i ich aktualizacji,
- o monitorowanie realizacji Indywidualnych Planów Usług Społecznych,
- o koordynowanie usług społecznych udzielanych w ramach Indywidualnych Planów Usług Społecznych,
- o przeprowadzanie z osobami objętymi Indywidualnymi Planami Usług Społecznych rozmów podsumowujących realizację tych planów.

Organizator pomocy społecznej

Zakres obowiązków:

- o organizowanie wykonywania przez centrum zadań z zakresu pomocy społecznej.

Organizator pomocy społecznej kieruje zespołem do spraw realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej.

Pracownik socjalny

Zakres obowiązków:

- o prowadzenie indywidualnej dokumentacji osób ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej w wyznaczonym rejonie pracy,

- zapewnienie podstawowych warunków życia tym, którzy są ich pozbawieni, organizowanie pomocy finansowej, rzeczowej, a także psychologicznej,
- zaspokajanie potrzeb, które nie mogą być zaspokojone samodzielnie lub w ramach innych instytucji,
- minimalizowanie negatywnego wpływu czynników, które nie mogą być zmienione lub usunięte poprzez, np. pomoc i opiekę nad członkami rodzin z problemami alkoholowymi,
- wzmacnianie zdolności grup społecznych, osób i rodzin do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów oraz doskonalenie już istniejących form działalności instytucjonalnej i samopomocy,
- rozeznanie i ustalanie potrzeb w środowiskach problemowych w zakresie pomocy społecznej, a w szczególności w rodzinach ze środowisk zagrożonych patologiami społecznymi,
- analizowanie i ocenianie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z zakresu pomocy społecznej,
- przeprowadzanie, sporządzanie oraz weryfikowanie wywiadów środowiskowych, kart informacyjnych i notatek służbowych wraz z załącznikami,
- wnioskowanie w sprawie udzielania świadczeń,
- kompletowanie dokumentacji w celu umieszczania osób w DPS, przesyłanie pełnej dokumentacji wraz z wnioskiem właściwym organom oraz nadzór nad realizacją umieszczeń,
- załatwianie formalności pogrzebowych oraz stosowanie procedur organizowania pochówku przez CUS, w przypadku braku osób zobowiązanych do alimentacji,
- kierowanie osób do Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w celu ustalania stopnia niepełnosprawności,
- wyszukiwanie i zgłaszanie kandydatów na opiekunów prawnych dla osób ubezwłasnowolnionych,
- sporządzanie, wg określonych kryteriów, charakterystyk i zestawień środowisk objętych świadczeniami z tytułu pomocy społecznej i osłony socjalnej oraz zestawień form udzielanej pomocy,
- współpraca bieżąca z personelem medycznym (lekarzem rodzinnym podopiecznych, pielęgniarką środowiskową)
- kontrola prowadzonej pracy socjalnej,
- współpraca z organami administracji gminnej i powiatowej, Sądem Rejonowym, Prokuraturą Rejonową, ZUS, Policją, Strażą Gminną, PCK, ośrodkami pomocy społecznej, służbą zdrowia, zakładami karnymi oraz innymi instytucjami,
- występowanie do sądu z wnioskami o wydanie zarządzeń odnośnie do wykonywania władzy rodzicielskiej w przypadku rażących zaniedbań wobec małoletnich, a także wniosków o zastosowanie środków wychowawczych wobec małoletnich zagrożonych demoralizacją,

- występowanie do sądu z wnioskami o wydanie zarządzeń odnośnie do zastosowania środków nadzoru nad osobami mającymi trudności z przestrzeganiem zasad współżycia społecznego,
- współuczestniczenie w zapewnieniu schronienia dzieciom przez umieszczenie w Rodzinnym Pogotowiu Opiekuńczym lub innych placówkach w sytuacji bezpośredniego zagrożenia,
- współpraca z Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ośrodkami leczenia odwykowego w zakresie umieszczania na leczenie stacjonarne klientów,
- prowadzenie interwencji wobec osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
- współorganizowanie pomocy dla rodzin osób współuzależnionych,
- prowadzenie działalności profilaktycznej mającej na celu zapobieganie sytuacjom powodującym konieczność udzielenia pomocy społecznej,
- uczestniczenie w organizowaniu spotkań i imprez mających na celu integrację społeczną klientów CUS,
- udzielanie zainteresowanym osobom pełnej informacji o przysługujących im świadczeniach z pomocy społecznej realizowanej w CUS zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie,
- wykonywanie zadań wynikających z przepisów dotyczących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, prowadzenie w wyznaczonym rejonie pracy procedur Niebieskiej Karty,
- organizowanie i uczestniczenie w grupach roboczych, prowadzenie teczki rodziny objętej procedurą Niebieskiej Karty, monitorowanie środowisk objętych procedurą Niebieskiej Karty, współpraca z członkami grupy roboczej oraz z Zespołem Interdyscyplinarnym,
- prowadzenie obsługi administracyjno-technicznej Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- realizowanie innych zadań w zakresie pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb mieszkańców, rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych,
- prowadzenie właściwych rejestrów oraz kart świadczeń dla rodzin objętych wsparciem CUS, ○ przygotowywanie projektów zaświadczeń,
- wykonywanie zadań wynikających z Ustawy o pomocy społecznej oraz innych właściwych aktów prawnych,
- realizowanie zadań związanych z kontrolą zarządczą wynikającą z realizowanych zadań na stanowisku,
- sporządzanie wymaganych sprawozdań i analiz w zakresie wykonywanych zadań,
- doskonalenie własnego warsztatu pracy, w tym stosowanie nowych metod i narzędzi pracy socjalnej,
- sporządzanie archiwizacji ze stanowiska pracy,

- o wykonywanie innych czynności zleconych przez przełożonych wynikających z zadań realizowanych przez komórkę organizacyjną.

Asystent rodziny

Zakres obowiązków:

- o opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,
- o współpraca i współdziałanie z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania trudności w prawidłowym funkcjonowaniu osób i rodzin, w szczególności łagodzenie skutków ubóstwa,
- o współdziałanie z grupami i społecznościami lokalnymi, mające na celu rozwijanie w nich zdolności do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów, w szczególności poprzez działania integracyjne ze społecznością lokalną (organizowanie społeczności lokalnej),
- o opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- o udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- o udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- o udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych,
- o udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, o wspieranie aktywności społecznej rodzin,
- o wspieranie rodzin biologicznych,
- o motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- o udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy,
- o motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
- o udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych, grupach samopomocowych,
- o podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- o prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- o realizacja zadań określonych w Ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- o prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,

- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, ○ monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną,
- realizowanie innych zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb mieszkańców, programów mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych,
- realizowanie zadań związanych z kontrolą zarządczą wynikającą z realizowanych zadań na stanowisku,
- sporządzanie wymaganych sprawozdań i analiz w zakresie wykonywanych zadań,
- doskonalenie własnego warsztatu pracy, w tym stosowanie nowych metod pracy,
- sporządzanie archiwizacji ze stanowiska pracy.

Organizator Społeczności Lokalnej

Wymagania do pracownika:

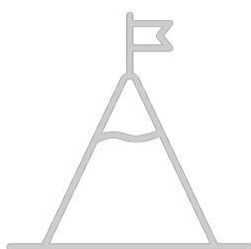
- ma wykształcenie wyższe,
- ma co najmniej 2-letnie doświadczenie w zakresie prowadzenia animacji lokalnej lub innych form pracy środowiskowej, w tym pracy ze społecznością lokalną.
- uzyskała II stopień specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny w zakresie specjalności praca socjalna ze społecznością lokalną lub odbyła szkolenie z zakresu organizacji społeczności lokalnej,
- nie była prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe lub wobec której nie wydano prawomocnego wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne w sprawie popełnienia przestępstwa umyślnego ściganego z oskarżenia publicznego lub umyślnego przestępstwa skarbowego.

Zakres obowiązków:

Zgodnie art. 32 Ustawy, do zadań Organizatora Społeczności Lokalnej należeć będzie w szczególności:

- prowadzenie na bieżąco rozeznania potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych, potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie działań wspierających,

- o opracowywanie, w oparciu o wnioski wynikające z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych i działań wspierających, Planu Organizowania Społeczności Lokalnej i jego aktualizacji oraz realizacja tego planu,
- o podejmowanie działań w celu aktywizacji wspólnoty samorządowej, w szczególności organizowanie działań wspierających (...), działań zmierzających do wzmocnienia więzi społecznych i integracji wspólnoty samorządowej,
- o współpraca z podmiotami prowadzącymi na obszarze działania Centrum działania z zakresu animacji lokalnej lub innych form pracy środowiskowej.

Zasady współpracy możemy podzielić na organizacyjne i relacyjne. Do zasad organizacyjnych zaliczamy:

- o Zasadę deinstytucjonalizacji – polega na przejściu od opieki stricte instytucjonalnej do usług świadczonych we współpracy ze społecznością lokalną. Wymaga ona z jednej strony rozwoju usług, z drugiej – stopniowego ograniczania usług w ramach opieki instytucjonalnej. Integralnym elementem deinstytucjonalizacji jest profilaktyka, mająca zapobiegać mogącym pojawić się problemom społecznym,
- o Zasadę synergii - oznacza proces współdziałania dwóch albo więcej instytucji, organizacji, osób, grup społecznych, z uzyskaniem większej efektywności w wyniku łącznej interakcji niż w przypadku ich pojedynczego działania,
- o Zasadę komplementarności – czyli zespół spójnych, skoordynowanych działań, uzupełniających się wzajemnie.

Jako zasady relacyjne należy wymienić:

- 1) Zasady odnoszące się do współpracy międzysektorowej
- 2) Zasady odnoszące się do pracy z rodziną

Do pierwszej podgrupy zaliczamy:

- o Zasadę udostępniania zasobów – instytucje, które zdecydowały się działać wspólnie na rzecz danej społeczności powinny dzielić się zasobami, udostępniać je sobie, prowadzić działania wspólne,
- o Zasadę współodpowiedzialności za proces zmiany – instytucje, które zdecydowały się działać wspólnie na rzecz danej społeczności powinny mieć świadomość tego, że od momentu podjęcia współpracy odpowiadają wspólnie za podejmowane działania,

- Zasadę obiektywizmu – ta zasada odnosi się zarówno do pracy z rodziną jak też szeroko pojętej współpracy z innymi instytucjami, według niej rozpoznanie sytuacji powinno odbywać się na podstawie profesjonalnej wiedzy a nie osądów podczas analizy sytuacji.

W drugiej podgrupie należy wymienić:

- Zasadę empowerment, czyli zaangażowanie klienta w pracę nad zmianą lub (patrząc z meta poziomu) wspólnoty lokalnej w działania lokalne zmieniające jakość funkcjonowania tej wspólnoty. Zasada ta oparta jest na przekonaniu, że klient jest w stanie wprowadzić określone zmiany w swoim życiu. Zachęcenie klienta do samodzielnych działań, branie jego zdania pod uwagę przy tworzeniu Indywidualnego Planu Usług Społecznych sprawia, że klient chętniej współpracuje, a wypracowane efekty utrzymują się dłużej. Na kolejnym poziomie zasada ta oznacza konsultacje ze społecznością lokalną i delegowanie na nią pewnych zadań, zaangażowanie społeczności i stworzenie możliwości wpływu na procesy zachodzące w gminie,
- Zasadę case management – jest to forma zindywidualizowanego kompleksowego wsparcia osoby potrzebującej. W efekcie powstaje opracowany przez upoważnioną osobę (w przypadku CUS przez Koordynatora Indywidualnych Planów Usług Społecznych) zestaw usług, których potrzebuje dany mieszkaniec i które powinny wywołać pożądaną zmianę w jego życiu. Zasada case management nie jest jedynie logistyczną koordynacją, polega nie tylko na dostarczeniu jednostce lub rodzinie niezbędnych usług i nadzór nad procesem ich dostarczania, lecz także na zaplanowanym asystowaniu w czasie korzystania z usług, po to, aby mieszkaniec odniósł dzięki konkretnym usługom jak największą korzyść. Każda osoba staje się podmiotem oddziaływań, a nie jego przedmiotem, nie można narzucić jej sposobu postępowania. Zasada ta charakteryzuje się także spostrzeganiem osoby i rodziny w kategoriach zasobów i silnych stron, a także wyposażeniem jej w taką wiedzę i umiejętności, która pozwoli na podejmowanie przez właściwych decyzji w swoich sprawach,
- Zasadę akceptacji – poszanowanie dla swobody wyboru wartości i celów życiowych klienta,
- Zasadę poufności – respektowanie prywatności i nieujawniania informacji uzyskanych od osoby bez jej wiedzy i zgody osobom trzecim.

3.5. PLAN PODNOSZENIA KWALIFIKACJI I NABYCIA UMIEJĘTNOŚCI PRZEZ ZESPÓŁ WDRAŻAJĄCY CUS

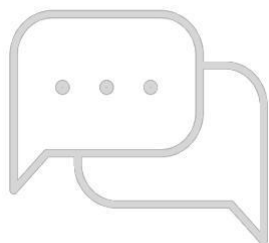
W ramach pilotażu planuje się organizację 2 rodzajów szkoleń: przy wsparciu regionalnego ośrodka polityki społecznej oraz we własnym zakresie.

Szkolenia z zakresu: zarządzania i organizacji usług społecznych, opracowywania i realizacji indywidualnych planów usług społecznych oraz organizacji społeczności lokalnej będą organizowane przez regionalne ośrodki polityki społecznej.

Dodatkowo zaleca się podniesienie kompetencji w zakresie:

- o radzenia sobie z problemowym klientem,
- o identyfikacji potrzeb klientów pomocy społecznej i projektowanie dla nich wsparcia aktywizacyjnego,
- o promowania rozwoju podmiotów ekonomii społecznej,
- o pracy z osobami stosującymi przemoc,
- o zmian prawnych w zakresie pracy Centrów Usług Społecznych,
- o analizy aktów prawnych RP, UE oraz innych
- o form i metod aktywizacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych,
- o wypalenia zawodowego i metodami przeciwdziałania,

Zalecane są również organizacje wizyt studyjnych w innych CUS w kraju w celu dzielenia się dobrymi praktykami w zarządzaniu CUSem.

3.6. SPOSÓB POZYSKIWANIA I ZARZĄDZANIA INFORMACJAMI PRZYDATNYMI DLA KLIENTÓW CUS

W ramach funkcjonowania CUS w gminie Czarnia zostanie stworzony model kooperacji instytucji pomocowych. Plan będzie zawierał informacje o jednostkach i instytucjach pomocnych dla klientów CUS w przypadku, gdy ich potrzeby nie będą zaspokojone przez jednostkę. Mieszkańcy gminy uzyskają dostęp do informacji, do jakiej jednostki warto się zwrócić w przypadku problemów lub potrzeby uzyskania informacji. Plan będzie zawierał wskazówki dotyczące podstawowych instytucji wraz z instrumentami prawnymi wskazującymi na ich właściwość w danym obszarze problemowym. Dzięki takim danym, ścieżka uzyskania wsparcia dla mieszkańca zostanie skrócona.

Dodatkowo w ramach monitoringu efektywności pilotażu prowadzone będą wywiady z mieszkańcami gminy w celu uzyskania informacji o ich potrzebach. Dzięki temu w przypadku konieczności zostanie zaktualizowana oferta CUS, aby odpowiadała ona rzeczywistym potrzebom klientów CUS. W ramach rocznego sprawozdania Dyrektora CUS w diagnozie potrzeb społeczności lokalnej również zostanie poruszony ten aspekt.

Dzięki współpracy z organizacjami pozarządowymi, możliwym będzie dotarcie do jak największego grona osób w celu uzyskania informacji o potrzebach mieszkańców.

Na stronie internetowej CUS w Czarni oraz w mediach społecznościowych będą publikowane treści przydatne mieszkańcom – porady specjalistów, harmonogram spotkań, zajęć, szkoleń, godziny otwarcia gabinetu fizjoterapii lub stomatologa itd. Tematy dotyczące funkcjonowania CUS oraz przekazywanie korzystnych informacji będą poruszane na spotkaniach z sołtysami na poszczególnych sołectwach.

3.7. ZAŁOŻENIA DO PROGRAMU USŁUG SPOŁECZNYCH

Zgodnie z art. 4 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, Rada Gminy może przyjąć, w drodze uchwały, program usług społecznych, określający usługi społeczne wynikające z potrzeb wspólnoty samorządowej. Uchwała o przyjęciu programu stanowi akt prawa miejscowego. Będzie zatem podlegała ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym po myśli art. 13 pkt 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (tj.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1461). Rada może przyjąć więcej niż jeden program usług społecznych. Adresatami usług społecznych określonych w programie mogą być osoby, rodziny, grupy społeczne, grupy mieszkańców o określonych potrzebach lub ogół mieszkańców (art. 5 ust. 1 Ustawy).

Opierając się o wymogi Ustawy o CUS, należy pamiętać, że zgodnie z art. 5 ust. 3 Ustawy, program usług społecznych powinien zawierać następujące elementy:

- nazwę i cel programu,
- okres realizacji programu,
- opis potrzeb uzasadniających realizację programu,
- charakterystykę i przewidywaną liczbę osób objętych programem,
- określenie usług społecznych oferowanych w programie,
- warunki i tryb kwalifikowania osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych określonych w programie,
- wysokość opłaty za usługi społeczne, osoby uprawnione do uzyskania ulg w opłacie za usługi społeczne i wysokość tych ulg, jeżeli program przewiduje opłatę lub ulgi w opłacie za usługi społeczne,
- sposób dokumentowania spełniania warunków, o których mowa w pkt 6, oraz uprawnień do uzyskania ulg w opłacie, o których mowa w pkt 7,

- o wskazanie danych osobowych niezbędnych do kwalifikowania osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych określonych w programie, w tym dane osobowe, o których mowa w art. 9 ust. 1 i art. 10 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych (RODO),
- o organizację programu, w tym etapy jego realizacji,
- o sposób monitorowania i oceny programu oraz mierniki efektywności jego realizacji,
- o budżet programu oraz źródła jego finansowania.

Centrum Usług Społecznych otwarte jest standardowo przez 8 godzin dziennie od poniedziałku do piątku. Dostępność do przestrzeni w godzinach/dniach niestandardowych będzie uzależniona od zasad funkcjonowania CUS wypracowanych przez realizatorów wraz z użytkownikami. Zasady funkcjonowania CUS będą realizować w praktyce kluczowe idee CUS oraz regulować kwestię dostępności przestrzeni dla użytkowników CUS i innych mieszkańców gminy.

W ramach funkcjonowania CUS w Czarni planuje się zlecenie podmiotom zewnętrznym następujących usług:

- o wspieranie osób niepełnosprawnych i osób z wadami układu ruchu – funkcjonowanie gabinetu fizjoterapii,
- o funkcjonowanie punktu terapeutycznego dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- o pomoc psychologiczna i prawna dla mieszkańców gminy,
- o promocja i ochrona zdrowia: badania profilaktyczne, działania promocyjne i informacyjne,
- o usługi opiekuńcze dla seniorów
- o usługi wspomagające dla rodzinwskaż
- o przeciwdziałanie bezrobociu – aktywizacja zawodowa (doradztwo zawodowe)
- o animacja lokalnej społeczności
- o utworzenie i funkcjonowanie Klubu Wolontariuszy na terenie gminy
- o usługa logopedyczna/pedagogiczna
- o usługa stomatologiczna dla dzieci

Jakość realizacji zadań zleconych będzie na bieżąco monitorowane przez odpowiednich pracowników CUS w Czarni, aby na bieżąco reagować na problemy lub wyzwania w działaniu specjalistów zewnętrznych. W przypadku, kiedy specjalista zewnętrzny nie będzie mógł kontynuować wykonanie zadania, zostanie zrekrutowany inny specjalista o podobnych kwalifikacjach.

3.8. PROPOZYCJA STRUKTURYZACJI INDYWIDUALNYCH PLANÓW USŁUG SPOŁECZNYCH

W ramach pracy CUS planuje się opracowanie indywidualnego planu usług społecznych i ścieżki formalnej.

Indywidualny plan usług społecznych opracowuje się w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia wystąpienia z wnioskiem przez osobę zainteresowaną, nie dłużej jednak niż na rok (art. 40 i art. 35 Ustawy). Opracowany przez koordynatora plan usług społecznych będzie zatwierdzany przez dyrektora CUS

Przepisy art. 41 ust. 2 Ustawy przewidują możliwość aktualizacji indywidualnego planu usług społecznych przez koordynatora. Przypadków, w których może dochodzić do aktualizacji może być kilka. Ustawa wskazuje tylko przykładowe okoliczności: zmiana potrzeb osoby korzystającej z usług społecznych lub przyjęcie przez gminę nowego programu usług społecznych. Za każdym razem wymagane jest do tego porozumienie się z beneficjentem, ponieważ przepisy wyraźnie wskazują, że aktualizacji dokonuje się w uzgodnieniu z wnioskodawcą. Nadto do aktualizacji stosuje się odpowiednio przepis art. 41 ust. 1 Ustawy, co oznacza, że aktualizacja wymaga zatwierdzenia przez dyrektora CUS bądź upoważnionego do tej czynności organizatora usług społecznych.

Wymogiem wprowadzonym przepisami art. 45 ust. 2 i 3 Ustawy jest odpowiednie zakończenie realizacji indywidualnego planu usług społecznych. Obejmuje to dokonanie następujących czynności:

- przeprowadzenie z osobą objętą indywidualnym planem usług społecznych rozmowy podsumowującej realizację tego planu,
- sporządzenie opisu przebiegu i realizacji planu – na podstawie informacji uzyskanych w toku monitorowania realizacji indywidualnego planu usług społecznych oraz przeprowadzonej z beneficjentem rozmowy podsumowującej.

Czynności te wykonuje koordynator, a opis przebiegu i realizacji planu dołączany jest do akt sprawy.

Oczywiście należy dodać, że osoba mająca pełnić funkcję koordynatora musi, zgodnie z wymogami Ustawy, odbyć szkolenie z zakresu opracowywania i realizacji indywidualnych planów usług społecznych. Wniosek każdego klienta będzie musiał trafić do koordynatora indywidualnych planów usług społecznych.

Podstawowym zadaniem przy tworzeniu planu jest nawiązanie przez koordynatora z odbiorcą usług kontaktu i zbudowanie właściwych relacji. Prawidłowo zbudowany komunikat nie może: obrażać, krytykować, osądzać, orzekać, chwalić w połączeniu

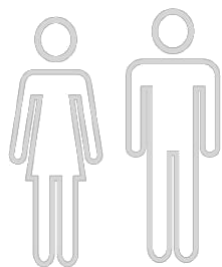
z oceną. Te i inne bariery w budowaniu relacji, koordynator indywidualnych planów usług społecznych będzie musiał umieć pokonać. Polecane, potrzebne narzędzia pracy koordynatora to: zdolność zadawania pytań coachingowych, prowadzenie kontaktu zgodnie z zasadami myślenia, pytaniami czy dialogiem motywującym, stosowanie zasad zawartych w postępowaniu skoncentrowanym na rozwiązaniu. Rozmowa, umiejętność słuchania, budowanie atmosfery zaufania i szacunku powinny stać się podstawą, na której opiera się kontakt mieszkańców -koordynator indywidualnych planów usług społecznych.

Indywidualny plan usług społecznych ma zawierać w szczególności:

- o wskazanie usług społecznych, określonych w programie lub programach usług społecznych, odpowiadających na potrzeby osoby zainteresowanej,
- o sposób realizacji indywidualnego planu usług społecznych, w szczególności wskazanie harmonogramu realizacji usług społecznych, podmiotów wykonujących te usługi oraz miejsca ich wykonywania.

Indywidualny plan usług społecznych opierać się również będzie na rozpoznaniu indywidualnych potrzeb klienta. Rozmowa dotycząca indywidualnych potrzeb ma na celu:

- o przedstawienie przez wnioskodawcę potrzeb w zakresie usług społecznych,
- o ustalenie rodzaju usług społecznych, z których korzysta osoba zainteresowana, oraz form i trybu korzystania z tych usług,
- o ocenę zasadności i możliwości udzielenia osobie zainteresowanej usług społecznych objętych wnioskiem oraz podjęcia działań wspierających osobę zainteresowaną, z uwzględnieniem wniosków wynikających z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych,
- o poinformowanie o opłacie za usługi społeczne określone w programie usług społecznych, osobach uprawnionych do uzyskania ulg w opłacie za usługi społeczne i wysokości tych ulg.

3.9. PLAN ORGANIZOWANIA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W RAMACH AKTYWNOŚCI CUS

Gmina Czarnia przeprowadzi diagnozę potencjału oraz potrzeb wspólnoty w zakresie działań wspierających i animacji społecznych. Wyniki diagnozy pozwolą na określenie potrzeb mieszkańców w działaniach wspierających czy w animacji społecznej. Obecnie na terenie Gminy Czarnia organizowane były działania wspierające dla seniorów w postaci utworzenia Klubów Seniora w celu umożliwienia seniorom aktywizację społeczną. Działania Gminy Czarnia opierały się głównie na działaniach GOPS, który świadczy usługi pomocy społecznej. Jednym z elementów diagnozy jest zebranie informacji o dostępnych na terenie gminy i powiatu instytucjach działających na rzecz mieszkańców.

Z pewnością ogromnym zasobem będą jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Analiza powinna, jednakże wykraczać poza obszar pomocy i integracji społecznej. Podczas przeprowadzania analizy zasobów należy wziąć pod uwagę wszystkie potrzeby mieszkańców oraz osoby w różnym wieku. Dodatkowo trzeba przeanalizować sytuacje rodzinne i osoby korzystające z różnych usług. Tym samym zasoby powinny zawierać informacje o instytucjach z obszaru pomocy i integracji społecznej funkcjonujących na terenie gminy i powiatu (tj. domy pomocy społecznej, placówki wsparcia dziennego, punkty konsultacyjne, ośrodki interwencji kryzysowej, placówki specjalistycznego poradnictwa).

Zaangażowanie mieszkańców w życie społeczne jest niewielkie. Planuje się zachęcenie społeczności do aktywizacji np. poprzez współpracę Gminy z podmiotami ekonomii społecznej czy organizacjami społecznymi, które to realizowałyby usługi dla mieszkańców. Ważna jest szeroka akcja promocyjna z jasno określonymi korzyściami oraz spotkania z mieszkańcami w ich środowisku np. na świetlicach wiejskich. Spotkania informacyjno-promocyjne pozwolą „obudzić” społeczeństwo i zachęcić do działania.

W ramach działania CUS planuje się zaangażowanie młodzieży w formie wolontariatuszy, aby budować postawy prospołeczne. Powstanie wolontariat młodzieżowy a ich członkowie będą służyć pomocą młodszym kolegom i koleżankom np. podczas odrabiania prac domowych. Taka forma aktywizacji społecznej młodzieży odniesie wiele korzyści. Po pierwsze młode osoby nauczą się wzajemnej pomocy. A po drugie poprzez udzielanie się społecznie dla innych będzie stanowić działania towarzyszące usługom społecznym, które będą proponowane w CUS. Wolontariat będzie świadczony bezpośrednio przez mieszkańców dla mieszkańców, co pozwoli w pełni zaangażować ich w organizację społeczności lokalnej. Aktywizacja społeczności lokalnej wymieniona powyżej będzie wspierała rozwój usług społecznych na terenie Gminy Czarnia.

Niezbędnym do rozwoju działań wspierających takich jak wolontariat jest pokazanie społeczeństwu jak wiele dobrego mogą zrobić dla siebie nawzajem. Budowanie kompetencji miękkich społeczności lokalnej będzie w zakresie obowiązków zatrudnionego w CUS Organizatora

Spółeczności Lokalnej. Dzięki połączeniu, skoordynowaniu usług społecznych z działaniami wspierającymi CUS będzie miał pogląd na działania realizowane na terenie Gminy w zakresie wzajemnego umacniania efektu pomocy wszystkim mieszkańcom Gminy Czarnia.

3.10. SPOSOBY TESTOWANIA ORAZ MIERNIKI REZULTATÓW

W ramach testowania modelu CUS zostaną stworzone formularze, dzięki którym będzie można porównywać efektywność realizacji każdej usługi świadczonej w CUS.

Każdy formularz obligatoryjnie będzie zawierał:

- o nazwę usługi (np. doradztwo zawodowe, konsultacje terapeutyczne),
- o opis kontekstu – gdzie testowano usługę (w budynku CUS, w pomieszczeniach udostępnionych w świetlicach wiejskich, w miejscu zamieszkania osoby potrzebującej wsparcia), na jakiej liczbie osób była testowana usługa,
- o krótki opis problemu,
- o grupę docelową w ramach usługi (np. osoba bezrobotna, opiekun faktyczny itd.),
- o dane podmiotu, który uczestniczył w tym zadaniu (np. CUS, organizacja pozarządowa realizująca zadanie itd.),
- o podjęte działania oraz rezultaty, które zostały osiągnięte w ramach działania (np. dzięki usłudze polegającej na doradztwie zawodowym pracę podjęło 20 osób, po okresie próbnym umowa o pracę została wydłużona 10 osobom itd.)

Poniżej przedstawia się przykładowy wykaz wskaźników, dzięki którym można zmierzyć efekty realizacji projektu pilotażowego:

Wskaźnik	Jednostka miary	Sposób weryfikacji
Liczba osób, która podjęła zatrudnienie w wyniku współpracy z doradcą zawodowym	osoby	oświadczenie umowa o pracę
Liczba osób, która utrzymała zatrudnienie w okresie dłuższym niż 3 miesiące	osoby	oświadczenie umowa o pracę
Liczba zrekrutowanych wolontariuszy	osoby	dokumentacja wewnętrzna/lista wolontariuszy
Liczba inicjatyw zorganizowanych przez wolontariuszy	sztuka	raport zespołu wolontariuszy
Liczba osób, które utrzymały wsparcie w postaci zajęć z fizjoterapeutą	Osoby/konsultacje	dokumentacja wewnętrzna/umowa ze specjalistą
Liczba osób objętych wsparciem stomatologa	Osoby/konsultacje	dokumentacja wewnętrzna/ umowa ze specjalistą

Liczba godzin wsparcia dla rodzin	godziny	dokumentacja wewnętrzna/umowa ze specjalistą
Liczba uczestników punktu terapeutycznego dla osób uzależnionych i współuzależnionych	Osoby/konsultacje	dokumentacja wewnętrzna/umowa ze specjalistą
Liczba spotkań z prawnikiem	Sztuka/konsultacje	dokumentacja wewnętrzna/umowa ze specjalistą
Liczba spotkań z psychologiem	Sztuka/konsultacje	dokumentacja wewnętrzna/umowa ze specjalistą

Wskaźniki mają być mierzone co najmniej raz na 6 miesięcy, aby można było porównać efekty do siebie i w perspektywie czasowej wyznaczyć obszary i usługi cieszące się największym zapotrzebowaniem i te, które nie przynoszą większego efektu.

3.11. OKREŚLENIE PAKIETU DOKUMENTÓW, KTÓRY POWSTANIE W WYNIKU TESTOWANIA MODELU CUS

W ramach testowania modelu Centrum Usług Społecznych powstaną w pierwszej kolejności następujące dokumenty:

- karta pracy z rodziną,
- plan współpracy instytucji w ramach prac z rodziną,
- ewaluacja pracy z rodziną,
- sprawozdanie z działalności centrum,
- wnioski wynikające z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych,
- plan organizowania społeczności lokalnej

Karta pracy z rodziną – dokument sprawozdawczy monitorujący godziny pracy z rodziną. Podstawowy dokument wspierający w działaniach asystenta rodziny. Zawiera informacje o terminach, w których odbyły się spotkania z rodziną, liczbie godzin pracy z rodziną oraz liczbie godzin pracy na rzecz rodziny.

Plan współpracy instytucji w ramach prac z rodziną – dokument określający poziom współpracy różnych instytucji w obszarze problemowym na rzecz osoby, rodziny czy społeczności. Plan współpracy będzie podzielony na dwie części. Pierwsza część – analityczna, będzie zawierać dane o rodzinie (m.in. liczba osób w rodzinie, wiek, miejsce zamieszkania), wykaz instytucji

zaangażowanych do pracy z rodziną (wraz ze wskazaniem pracowników tych instytucji), opis i analizę sytuacji w rodzinie (obszaru problemowego), sytuację zdrowotną członków rodziny, sytuację opiekuńczo-wychowawczą, poziom relacji w rodzinie, wnioski z diagnozy i analizy rodziny. Druga część dokumentu zawierać będzie wykaz konkretnych zadań i celów wraz z podziałem odpowiedzialności pomiędzy instytucjami oraz terminem realizacji zadań.

Ewaluacja pracy z rodziną – dokument, dzięki któremu można będzie zidentyfikować postępy i efekty pracy z rodziną. W dokumencie wykazane będą wszystkie cele i zadania, które były postawione przed pracownikami CUS i innymi instytucjami co do pracy z rodziną. Dodatkowo przy każdym zadaniu określić trzeba będzie: stopień osiągnięcia celu, stopień realizacji zadania, w przypadku niezrealizowanego celu lub zadania pracownik zobowiązany będzie do wskazania powodu oraz wniosków dotyczących dalszych działań wobec rodziny (kontynuacja współpracy z rodziną poprzez wykonywanie tych samych działań, zmiana zadań i celów itd.). W każdej karcie ewaluacyjnej powinien być wykazany termin kolejnej ewaluacji.

Sprawozdanie z działalności centrum – dokument jest składany przez Dyrektora CUS co roku i dotyczy poprzedniego roku kalendarzowego. W ramach sprawozdania wykazać również trzeba wnioski wynikające z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych. Wnioski będą sformułowane na podstawie monitoringu pracy z osobami potrzebującymi wsparcia w ramach CUS, analizy usług świadczonych przez CUS – jakie usługi są świadczone najczęściej, jakiego zakresu wsparcia brakuje w katalogu usług CUS, a z jakich usług mieszkańcy gminy nie korzystają.

Plan organizowania społeczności lokalnej – opis planu w pkt. 3.9 Planu wdrożenia CUS.

3.12. SPOSÓB MONITOROWANIA USŁUG ŚWIADCZONYCH W RAMACH CUS

Działania pracowników oraz osoby/rodziny cyklicznie są weryfikowane. Każdy z członków powołanej grupy przekazuje nie rzadziej niż raz na miesiąc drogą mailową informację nt. postępu w realizacji działań na rzecz osoby/rodziny/grupy przypisanych pracownikowi konkretnej instytucji. Koordynator, na podstawie tych informacji wypełnia załącznik opisując postęp w realizacji zadań i zmiany w sytuacji osoby/rodziny/grupy, uzupełniając ją o dane, które są w posiadaniu pracownika socjalnego.

Zgodnie z art. 45 ust. 1 Ustawy, realizacja indywidualnego planu usług społecznych jest na bieżąco monitorowana przez koordynatora indywidualnych planów usług społecznych, który opracował ten plan. Jest to bardzo dobre rozwiązanie, ponieważ koordynator na bieżąco i szybko może reagować w przypadku nietrafnie dobranej usługi, konieczności zmiany na inną czy też objęcie dodatkową

usługą. Jest też na bieżąco informowany o faktycznym wykorzystywaniu przez beneficjenta przyznanych usług.

Poniżej przedstawiona jest propozycja tabeli do formularza dotyczącego monitoringu:

Institucja monitorująca	Zadanie do zrealizowania	Informacja o podstępie	Stopień osiągnięcia celu	Cele szczegółowe	Przyczyny nieosiągnięcia celu	Cel główny	Stopień osiągnięcia celu głównego

Nie rzadziej niż raz na kwartał odbywać się będzie spotkanie monitorujące, w czasie, którego członkowie grupy omawiają postępy wszystkich uczestników planu pracy z rodziną i zrealizowane dotychczas działania, wskazują trudności i bariery. Spotkanie ma służyć także wprowadzeniu zmian, działań naprawczych lub alternatywnych rozwiązań, które pomogą zrealizować zakładany cel.

W spotkaniu powinna uczestniczyć osoba/rodzina, jeżeli nie będzie obecna, koordynator musi powiadomić ją niezwłocznie o ustaleniach. Spotkanie można zwołać również w sytuacji wystąpienia znaczącej zmiany w sytuacji osoby/rodziny, która ma istotny wpływ na proces pomocy.

3.13. PLAN FINANSOWY

Głównym źródłem informacji o przebiegu finansowym w ramach pracy Centrum Usług Społecznych, jest projekt „Centrum Usług Społecznych w Gminie Czarnia”, działanie 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Budżet stworzony w ramach projektu zawiera główne wydatki, które będą poniesione w ramach funkcjonowania CUS w okresie 2 lat. Szczegółowy budżet projektu stanowią tabele poniżej.

VI. Szczegółowy budżet projektu

Kategoria	Symbol partnera	Personel projektu	Usługi zlecone	Cross-financing	Środki trwałe	Wydatki ponoszone poza teryt. UE	Pomoc publiczna	Pomoc de minimis	Stawka jednostkowa	Wkład rzeczowy	j.m.	Razem	Wydatki Kwalifikowane
Zadanie 1 - Kamień Milowy nr 1 - Opracowanie Planu Wdrażania CUS												491 499,61 zł	491 499,61 zł
1 - Przeprowadzenie diagnozy potrzeb			NIE TAK	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	usł uga	20 000,00 zł	20 000,00 zł
2 - Opracowanie planu wdrażania CUS			NIE TAK	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	usł uga	15 000,00 zł	15 000,00 zł
3 - Prace modernizacyjne pomieszczeń w budynku CUS			NIE TAK	TAK NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	usł uga	285 547,61 zł	285 547,61 zł
4 - Zakup wyposażenia CUS			NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	zes taw	89 235,00 zł	89 235,00 zł
5 - Zakup wyposażenia do gabinetu fizjoterapii			NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	zes taw	51 324,00 zł	51 324,00 zł
6 - Zakup środków trwałych do gabinetu fizjoterapii			NIE NIE	NIE TAK	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	zes taw	30 393,00 zł	30 393,00 zł
Zadanie 2 - Kamień Milowy nr 2 - Realizacja Planu Wdrażania CUS i świadczenie usług społecznych												815 880,00 zł	815 880,00 zł
7 - Wynagrodzenie organizatora usług społecznych (um. o pracę 1/2 etatu)			TAK NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	mie siąc	36 000,00 zł	36 000,00 zł
8 - Dodatkowe wynagrodzenie organizatora usług społecznych - trzynastka			TAK NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	mie siąc	2 040,00 zł	2 040,00 zł
9 - Wynagrodzenie organizatora społeczności lokalnej (um. o pracę, 1 etat)			TAK NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	mie siąc	42 000,00 zł	42 000,00 zł
10 - Dodatkowe wynagrodzenie organizatora społeczności lokalnej - trzynastka			TAK NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	NIE NIE	mie siąc	2 380,00 zł	2 380,00 zł

11 - Wynagrodzenie koordynatora indywidualnych planów usług społecznych (um. o pracę, 1 etat)		TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	mie siąc	42 000,00 zł	42 000,00 zł
12 - Dodatkowe wynagrodzenie koordynatora indywidualnych planów usług społecznych - trzynastka		TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	mie siąc	2 380,00 zł	2 380,00 zł
13 - Wspieranie osób niepełnosprawnych i osób z wadami układu ruchu - funkcjonowanie gabinetu fizjoterapii (80h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	god zin a	86 400,00 zł	86 400,00 zł
14 - Funkcjonowanie punktu terapeutycznego dla osób uzależnionych i współuzależnionych (24h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	god zin a	46 080,00 zł	46 080,00 zł
15 - Pomoc psychologiczna i prawna dla mieszkańców gminy (40h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	god zin a	72 000,00 zł	72 000,00 zł
16 - Promocja i ochrona zdrowia: badania profilaktyczne, działania promocyjne i informacyjne		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	pul a	92 400,00 zł	92 400,00 zł
17 - Usługi opiekuńcze dla seniorów (240h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	god zin a	86 400,00 zł	86 400,00 zł
18 - Usługi wspomagające dla rodzin wielodzietnych (160h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	god zin a	57 600,00 zł	57 600,00 zł
19 - Przeciwdziałanie bezrobociu - aktywizacja zawodowa (doradztwo zawodowe - 20h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	god zin a	19 200,00 zł	19 200,00 zł
20 - Przeciwdziałanie bezrobociu - aktywizacja zawodowa (koszyk kursów zawodowych)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	kur d	10 000,00 zł	10 000,00 zł
21 - Animacja lokalnej społeczności		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	pul a	75 000,00 zł	75 000,00 zł
22 - Utworzenie i funkcjonowanie Klubu Wolontariuszy na terenie gminy - koszty utrzymania (wynagrodzenie opiekuna, materiały itp.)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	mie siąc	60 000,00 zł	60 000,00 zł
23 - Usługa logopedyczna/pedagogiczna (20h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	god zin a	36 000,00 zł	36 000,00 zł
24 - Usługa stomatologiczna dla dzieci (badania profilaktyczne, stomatologia zachowawcza, przeglądy, poradnictwo itp.) - 20 wizyt/miesiąc		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	wiz yta	48 000,00 zł	48 000,00 zł
Zadanie 3 - Kamień Milowy nr 3 - Aktualizacja i realizacja Planu Wdrażania CUS i świadczenie usług społecznych													665 513,43 zł	665 513,43 zł
25 - Wynagrodzenie organizatora usług społecznych (um. o pracę 1/2 etatu)		TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	mie siąc	30 000,00 zł	30 000,00 zł
26 - Dodatkowe wynagrodzenie organizatora usług społecznych - trzynastka		TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	mie siąc	3 060,00 zł	3 060,00 zł
27 - Wynagrodzenie organizatora społeczności lokalnej (um. o pracę, 1 etat)		TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	mie siąc	35 000,00 zł	35 000,00 zł
28 - Dodatkowe wynagrodzenie organizatora społeczności lokalnej - trzynastka		TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	mie siąc	3 570,00 zł	3 570,00 zł
29 - Wynagrodzenie koordynatora indywidualnych planów usług społecznych (um. o pracę, 1 etat)		TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	mie siąc	35 000,00 zł	35 000,00 zł
30 - Dodatkowe wynagrodzenie koordynatora indywidualnych planów usług społecznych - trzynastka		TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	mie siąc	3 570,00 zł	3 570,00 zł
31 - Wspieranie osób niepełnosprawnych i osób z wadami układu ruchu - funkcjonowanie gabinetu fizjoterapii (80h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	god zin a	72 000,00 zł	72 000,00 zł
32 - Funkcjonowanie punktu terapeutycznego dla osób uzależnionych i współuzależnionych (24h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	god zin a	38 400,00 zł	38 400,00 zł
33 - Pomoc psychologiczna i prawna dla mieszkańców gminy (40h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	god zin a	60 000,00 zł	60 000,00 zł
34 - Promocja i ochrona zdrowia: badania profilaktyczne, działania promocyjne i informacyjne		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	pul a	77 000,00 zł	77 000,00 zł
35 - Usługi opiekuńcze dla seniorów (240h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	god zin a	72 000,00 zł	72 000,00 zł
36 - Usługi wspomagające dla rodzin wielodzietnych (160h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	god zin a	48 000,00 zł	48 000,00 zł

37 - Przeciwdziałanie bezrobociu - aktywizacja zawodowa (doradztwo zawodowe - 20h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	godzina	16 000,00 zł	16 000,00 zł
38 - Przeciwdziałanie bezrobociu - aktywizacja zawodowa (koszyk kursów zawodowych)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	usługa	7 500,00 zł	7 500,00 zł
39 - Animacja lokalnej społeczności		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	pula	44 413,43 zł	44 413,43 zł
40 - Utworzenie i funkcjonowanie Klubu Wolontariuszy na terenie gminy - koszty utrzymania (wynagrodzenie opiekuna, materiały itp.)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	miesiąc	50 000,00 zł	50 000,00 zł
41 - Usługa logopedyczna/pedagogiczna (20h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	godzina	30 000,00 zł	30 000,00 zł
42 - Usługa stomatologiczna dla dzieci (badania profilaktyczne, stomatologia zachowawcza, przeglądy, poradnictwo itp.) - 20 wizyt/miesiąc		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	wizyta	40 000,00 zł	40 000,00 zł
Zadanie 4 - Kamień Milowy nr 4 - wypracowane wnioski z realizacji Planu Wdrażania CUS i świadczenie usług społecznych												201 020,00 zł	201 020,00 zł
43 - Wynagrodzenie organizatora usług społecznych (um. o pracę 1/2 etatu)			TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	miesiąc	9 000,00 zł	9 000,00 zł
44 - Wynagrodzenie organizatora społeczności lokalnej (um. o pracę, 1 etat)			TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	miesiąc	10 500,00 zł	10 500,00 zł
45 - Wynagrodzenie koordynatora indywidualnych planów usług społecznych (um. o pracę, 1 etat)			TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	miesiąc	10 500,00 zł	10 500,00 zł
46 - Wspieranie osób niepełnosprawnych i osób z wadami układu ruchu - funkcjonowanie gabinetu fizjoterapii (80h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	godzina	21 600,00 zł	21 600,00 zł
47 - Funkcjonowanie punktu terapeutycznego dla osób uzależnionych i współuzależnionych (24h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	godzina	11 520,00 zł	11 520,00 zł
48 - Pomoc psychologiczna i prawna dla mieszkańców gminy (40h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	godzina	18 000,00 zł	18 000,00 zł
49 - Promocja i ochrona zdrowia: badania profilaktyczne, działania promocyjne i informacyjne		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	pula	23 100,00 zł	23 100,00 zł
50 - Usługi opiekuńcze dla seniorów (240h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	godzina	21 600,00 zł	21 600,00 zł
51 - Usługi wspomagające dla rodzin wielodzietnych (160h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	godzina	14 400,00 zł	14 400,00 zł
52 - Przeciwdziałanie bezrobociu - aktywizacja zawodowa (doradztwo zawodowe - 20h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	godzina	4 800,00 zł	4 800,00 zł
53 - Animacja lokalnej społeczności		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	pula	20 000,00 zł	20 000,00 zł
54 - Utworzenie i funkcjonowanie Klubu Wolontariuszy na terenie gminy - koszty utrzymania (wynagrodzenie opiekuna, materiały itp.)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	miesiąc	15 000,00 zł	15 000,00 zł
55 - Usługa logopedyczna/pedagogiczna (20h/m-c)		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	godzina	9 000,00 zł	9 000,00 zł
56 - Usługa stomatologiczna dla dzieci (badania profilaktyczne, stomatologia zachowawcza, przeglądy, poradnictwo itp.) - 20 wizyt/miesiąc		NIE	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	wizyta	12 000,00 zł	12 000,00 zł

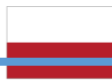
V. BUDŻET PROJEKTU					
Kategoria wydatku	2021	2022	2023	Ogółem	Wydatki kwalifikowane
5.1 Koszty ogółem (5.1.1 + 5.1.2)	1 189 352,55 zł	909 512,00 zł	401 135,44 zł	2 499 999,99 zł	2 499 999,99 zł
5.1.1 Koszty bezpośrednie	1 034 219,61 zł	790 880,00 zł	348 813,43 zł	2 173 913,04 zł	2 173 913,04 zł
Zadanie 1 - Kamień Miłowy nr 1 - Opracowanie Planu Wdrażania CUS	491 499,61 zł	0,00 zł	0,00 zł	491 499,61 zł	491 499,61 zł
Zadanie 2 - Kamień Miłowy nr 2 - Realizacja Planu Wdrażania CUS i świadczenie usług społecznych	542 720,00 zł	273 160,00 zł	0,00 zł	815 880,00 zł	815 880,00 zł
Zadanie 3 - Kamień Miłowy nr 3 - Aktualizacja i realizacja Planu Wdrażania CUS i świadczenie usług społecznych	0,00 zł	517 720,00 zł	147 793,43 zł	665 513,43 zł	665 513,43 zł
Zadanie 4 - Kamień Miłowy nr 4 - wypracowane wnioski z realizacji Planu Wdrażania CUS i świadczenie usług społecznych	0,00 zł	0,00 zł	201 020,00 zł	201 020,00 zł	201 020,00 zł
5.1.2 Koszty pośrednie (ryczałt)	155 132,94 zł	118 632,00 zł	52 322,01 zł	326 086,95 zł	326 086,95 zł
jako % kosztów bezpośrednich (5.1.2/5.1.1)				15,00 %	

Warto zaznaczyć, iż w ramach projektu nie są finansowane wszystkie działania z zakresu funkcjonowania CUS w gminie Czarnia.

Poniższa tabela pokazuje planowane środki finansowe, które zostaną zaangażowane do realizacji kierunków działań CUS. Przedstawione środki finansowe obejmują wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie gminy (zadania własne i zadania zlecone). Uwzględniono 5% coroczny wzrost wydatków.

Ramy finansowe

rok	2021	2022	2023	2024
kwota	647 325,00	679 691,25	713 675,81	749 359,60

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W CZARNI

07- 431 CZARNIA 41

e-mail:

gopsczarnia@interia.pl

WE WSPÓŁPRACY Z:

ul. Grochowska 35, 60-277 Poznań

e-mail: jst@wanir.edu.pl

www.wanir.edu.pl